

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 862

25. LISTOPADA 2019. CIJENA 50 DINARA



U Petrovaradinu i Novom Sadu
Obilježen dan rođenja bana Jelačića



Dragan Čović u posjetu Hrvatima u Srbiji

**Puno područja
za daljnju suradnju**



6

Dan hrvatske zajednice u Srbiji –
dan rođenja Josipa bana Jelačića
**Poruke zajedništva
i ohrabrenja**



10

Tribina Mladeži DSHV-a
u Petrovaradinu
Put te definira



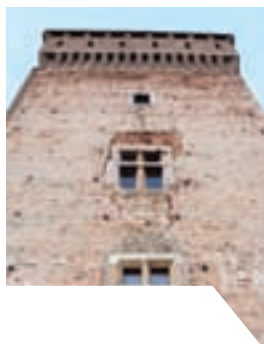
12

Darko Vuković,
magistar grafičkog dizajna
Dizajn mijenja svijet



20

Značajan pomak Subotice na
turističkoj mapi Europe i Azije
**Investicijskim
projektima do
turističkog uspona**



22

Komentar
**Dekoratívna multi-
kulturalnost, opet**



30

ZKVH i NIU *Hrvatska riječ*
na Sajmu knjiga u Beogradu
**O Matoševim
sonetima i mladim
pjesničkim glasovima**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,

24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Ladislav Suknović (predsjednik), Josip Stantić (zamjenik predsjednika), Branimir Kuntić, Dragan Muharem, Marko Tucakov, Krunoslav Đaković, Josip Dumendžić, Tomislav Vuković i Karolina Bašić

RAVNATELJ:

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

V. D. GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Zvonko Sarić

(koordinatore dopisne službe)

Jelena Dulić Bako

(novinarica)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura)

Ivana Petrekanić Sić

(novinarica i korektorica)

Željka Vukov

(novinarica, urednica društvene rubrike)

Zlata Vasiljević (novinarica dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarica dopisništva Srijem)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)



Pomoć prijatelja

U Petrovaradinu i Novom Sadu svečano je obilježen Dan hrvatske zajednice u Srbiji – dan rođenja bana **Josipa Jelačića**. Ove godine su središnjoj proslavi, koju zajednički organiziraju Hrvatsko nacionalno vijeće i HKPD *Jelačić* iz Petrovaradina, nazočili uz pripadnike hrvatskog naroda te predstavnike Novog Sada i AP Vojvodine i dužnosnici tri države: Srbije, Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Naime, uz intenzivno građenje veza s predstavnicima vlasti i institucija u Hrvatskoj i Srbiji, učinjen je sada još jedan korak više ka suradnji u regiji i s hrvatskim političarem iz Bosne i Hercegovine **Draganom Čovićem**, supredsjedateljem Doma parlamentarne Skupštine BiH.

Predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić** je istakla kako su u postignućima HNV-a proteklih godinu dana, pokrenutim i realiziranim projektima, sudjelovali i Srbija i Hrvatska a kako će od sada Hrvati u Srbiji imati i podršku Hrvata iz Bosne i Hercegovine.

I doista: od predstavnika tri države čuli smo riječi potpore i ohrabrenja u nastojanjima za poboljšanje položaja Hrvata u Srbiji. Državni tajnik **Zvonko Milas**, od čijeg se dolaska na čelo Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Hrvatske bilježi intenzivnija suradnja, podsjetio je da su se u protekle tri godine udvostručila sredstva za programe Hrvata u Srbiji. Istaknuo je i da čvrsto vjeruje da će uskoro rodna kuća bana Jelačića biti središte hrvatske zajednice u ovom dijelu Srbije i da će crkva svetog Jurja dobiti svoju obnovu, što je, kazao je, »izuzetno važno za Hrvate koji žive ovdje, a također i za Srbiju i za Hrvatsku«.

Izaslanik predsjednika Republike Srbije **Nikola Selaković** je kazao kako je izuzetno zadovoljan što je i Dragan Čović prisutan na svečanosti, jer su Bosna i Hercegovina dobar primjer kako hladnih glava, a zajedničkih interesa, Srbi i Hrvati mogu naći svoj zajednički jezik i zajednički djelovati. Istaknuo je i kako su u posljednje dvije i pol godine predstavnici hrvatske zajednice pronašli formulu dobre suradnje s predsjednikom **Aleksandrom Vučićem** te poručio kako se raduje dobrim stvarima koje su zajednički uradili, a još više onima koje će tek uraditi.

I Dragan Čović se pridružio porukama ohrabrenja hrvatskoj zajednici u Srbiji ističući kako će biti na pomoći u njihovim projektima. Kako je rečeno i na konferenciji za medije puno je područja za daljnju suradnju hrvatskog naroda u Hrvatskoj, Srbiji i Bosni i Hercegovini. Prva prilika za daljnje razgovore i nastavak suradnje, ne samo s HDZ-om u BiH nego i s drugim političkim opcijama konstitutivnog hrvatskoga naroda u toj državi najavio je, bit će gospodarski sajam u Mostaru koji će se održati u ožujku sljedeće godine.

I domaćini gosta iz BiH istakli su kako očekuju značajnu pomoć od Čovića. Predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov** kazao je kako Hrvati u Srbiji trebaju mnogo toga naučiti od Hrvata u BiH koji, kako je rekao, vještije artikuliraju svoje interese, bolje su institucionalno i kadrovski postavljeni i na koncu, ali ne manje važno, ostvaruju i bolje uspjehe. Istaknuo je i kako Hrvati koji žive u različitim državama trebaju sinergijski djelovati spram vlasti u Srbiji i Hrvatskoj kako bi pridonosili smanjivanju napetosti među ovim državama. S obzirom na to da, kako je rekla Vojnić, Dragan Čović ima odličnu i dugotrajnu komunikaciju s državnim vrhom i Srbije i Hrvatske, očekuju da će im biti na velikoj pomoći.

Sve u svemu, ako sumiramo poruke s proslave, čini se da je na ovim našim prostorima, ponekada bliže ono što je dalje, i da je za razvijanje dobrih odnosa s predstavnicima vlasti u državi u kojoj živi ponekada nužna i pomoć sa strane.

J. D.

Promocija ženskog inovacijskog poduzetništva

»**O**državanje ovakve konferencije, koja potiče i snaži mlade žene da se otisnu u svijet poduzetništva, kulture ili medija veoma je važno«, rekla je u Arhivu Vojvodine 22. listopada na otvorenju Konferencije »Women in Business, Media & Culture«, pokrajinska tajnica za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama **Dragana Milošević**.



»Ono što kao žena i donositeljica odluka mogu poručiti mladim damama«, naglasila je Milošević, »jest da budu ambiciozne, hrabre i kreativne u zanimanjima kojima se bave i da ne zaborave da na veoma odgovornim funkcijama, ne samo u našoj zemlji već i u cijelom svijetu, sjede upravo dame, koje vrlo odgovorno obavljaju svoj posao«, rekla je Milošević.

Kao prva žena na funkciji pokrajinske tajnice za financije prisutnima se u uvodnom dijelu obratila i **Smiljka Jovanović**, koja je podsjetila na nedavno donošenje Zakona o rodnom budžetiranju, koji pridonosi ravnopravnosti spolova.

U ime kompanije *Color Media Communications* pozdravne riječi uputio je predsjednik **Robert Čoban**, podsjećajući da je ovo druga konferencija na tu temu. On je rekao da je prva bila održana u hotelu *Sheraton*, a da je danas u prostoru Arhiva Vojvodine postavljena multimedijalna izložba »Banska palata – priče iz priče«, autorice **Ljiljane Dožić**, posvećena velikom jubileju, osamdesetogodišnjici izgradnje Banovine.

Čoban je istakao da je veoma važno diskutirati o razvoju ženskog poduzetništva kako bi se mlade djevojke motivirale da odaberu željena zanimanja, a javnost upoznala s položajem i problemima žena u društvu. Sudionike konferencije, u ime Arhiva Vojvodine, pozdravila je pomoćnica direktora **Milena Subić**.

Na skupu koji je obuhvatio tri panela, posvećena biznisu, kulturi i medijima, govorile su upravnica Galerije Matice srpske **Tijana Palkovljević**, glumica **Vjera Mujović**, organizatorica *Fashion weeka* **Svetlana Horvat**, **Sofija Bajić** iz *Vitalona*, vlasnica *Medija ponta* **Nataša Heror**, novinarka Radio-televizije Vojvodine **Aleksandra Popović**, poduzetnica **Marija Radojčić** i mnogi drugi.

Konferenciju su organizirali *Color Media Communications*, Kabinet ministra za inovacije i tehnološki razvoj i Arhiv Vojvodine, s ciljem promocije ženskog inovacijskog poduzetništva na nacionalnoj i lokalnoj razini.

Izvor: www.vojvodina.gov.rs.

21. sjednica HNV-a

Dvadeset i prva sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća bit će održana u utorak, 29. listopada, u prostorijama Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu, Ulica Kneza Miloša 62, s početkom u 18.30 sati.

Prethodno je u Subotici 22. listopada održana sjednica Odbora za kulturu na kojem je centralna točka bila prijedlog raspodjele sredstava po natječaju HNV-a, koji se zatim razmatrao na sjednici Izvršnog odbora, a razmatrat će se i usvajati na sjednici Vijeća. U utorak je održana i sjednica Odbora za obrazovanje na kojoj su razmatrane teme od značaja za obrazovanje na hrvatskom jeziku. Sjednica Izvršnog odbora održana je u četvrtak, 24. listopada.

Suradnja Mladeži DSHV-a i HDZ-a

Predstavnici Mladeži Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini (DSHV) kao gosti sudjelovali su nedavno u Osijeku na Nacionalnom danu Mladeži Hrvatske demokratske zajednice (HDZ), objavio je DSHV na svojem facebook profilu. Delegaciju DSHV-a činili su predsjednik Mladeži DSHV-a **Marin Piuković** i međunarodni tajnik HNV-a **Darko Baštovanović**. Oni su sudje-

lovali na skupu na poziv predsjednika Mladeži HDZ-a **Ivana Vidiša**. Tom prigodom predstavnici Hrvata iz Vojvodine su, osim Ivana Vidiša, razgovarali i s **Karlom Resslerom** zastupnikom HDZ-a u Europskom parlamentu te s osječko-baranjskim župa-



Darko Baštovanović, Andrej Plenković i Marin Piuković

nom **Ivanom Anušićem** koji je i voditelj stožera za izbore predsjednice RH **Kolinde Grabar-Kitarović**. Na marginama skupa predstavnici Mladeži DSHV-a su se susreli te porazgovarali s premijerom Hrvatske i predsjednikom HDZ-a **Andrejom Plenkovićem** te mu prenijeli zahvale i pozdrave čelnništva hrvatske zajednice u Srbiji.

Dragan Čović u posjetu Hrvatima u Srbiji

Puno područja za daljnju suradnju



»Ono što me veseli jest to da možemo u mnogim projektima naći zajednički interes hrvatskog naroda u Hrvatskoj, Srbiji i nas u Bosni i Hercegovini«, rekao je Dragan Čović

Povodom praznika hrvatske zajednice u Srbiji – Dana rođenja bana Jelačića u Petrovaradinu supredsjedatelj Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine dr. sc. **Dragan Čović**, koji je ujedno i predsjednik Hrvatske demokratske zajednice (HDZ) Bosne i Hercegovine i predsjednik Hrvatskog narodnog sabora Bosne i Hercegovine bio je 16. listopada u posjetu hrvatskoj nacionalnoj manjini u Srbiji. Prije proslave koja je održana u večernjem terminu u Petrovaradinu, Čović se susreo s vodstvom Hrvatskog nacionalnog vijeća (HNV): predsjednikom **Jasnom Vojnić** sa suradnicima u njihovom sjedištu u Subotici, a zatim je posjetio Demokratski savez Hrvata u Vojvodini (DSHV), gdje mu je domaćin bio predsjednik ove stranke **Tomislav Žigmanov** s najbližim suradnicima. Na sastancima je konstatirano kako postoji puno područja za daljnju suradnju Hrvata u Srbiji i Bosni i Hercegovini.

Gospodarski sajam

Na konferenciji za medije Dragan Čović je ocijenio kako je ovim susretom ostvaren dobar odnos s ovdašnjim Hrvatima te da će se na temelju njega razvijati priča o suradnji s Hrvatima iz Srbije i BiH.

»U posljednjih tridesetak godina u ovom svojstvu imali smo više komunikacija prije, ali me raduje da sam mogao biti upoznat na jedan kvalitetan i vjerodostojan način s položajem hrvatskog naroda kao manjine u Srbiji. Ono što me veseli jest to da mi možemo u mnogim projektima naći zajednički interes hrvatskog naroda u Hrvatskoj, Srbiji i nas u Bosni i Hercegovini«, rekao je Čović i dodao da će se na ove razgovore i sastanke pozvati kada bude razgovarao s predsjednikom hrvatske Vlade **Andrejom Plenkovićem**, kao i predsjednikom Srbije **Aleksandrom Vučićem**.

»Čini mi se da imamo puno toga što treba omogućiti da jedna ovako malobrojna zajednica osigura da zaštiti svoju baštinu, tradiciju, kulturu i naslijeđe što je posebna vrijednost koja će se moći artikulirati kako se i Srbija bude približavala europskim integracijskim procesima«, naveo je Čović.

Po njegovim riječima, gospodarski sajam u Mostaru u ožujku bit će prilika za daljnje pregovore i nastavak suradnje ovdašnjih Hrvata, ne samo s HDZ-om u BiH nego i s drugim političkim opcijama konstitutivnog hrvatskoga naroda u toj državi.

Hrvati u BiH – dobar primjer

Za DSHV je Čovićev posjet važan, jer predstavlja značajan korak u institucionalnom proširivanju multilateralne suradnje sa zajednicama Hrvata koji žive izvan Hrvatske, odnosno u BiH, naveo je predsjednik stranke Tomislav Žigmanov.

Kako je rekao, Hrvati u Srbiji i BiH imaju puno toga zajedničkoga – žive i rade izvan matične države, obje zajednice su autohtone na svom području, a imaju i istu prapostojbinu. Međutim, istakao je Žigmanov i da Hrvati žive u geopolitički različitim državama te trebaju sinergijski djelovati spram vlasti u Srbiji i Hrvatskoj kako bi pridonosili smanjivanju napetosti među ovim državama.

»Hrvati u Srbiji trebaju mnogo toga naučiti od Hrvata u BiH koji, čini nam se, vještije artikuliraju svoje interese, bolje su institucionalno i kadrovski postavljeni i na koncu, ali ne manje važno, ostvaruju i bolje uspjehe«, zaključio je Žigmanov.

Da Hrvati u BiH ovdašnjoj hrvatskoj zajednici mogu poslužiti kao dobar primjer buduću da su uključeni u rad državnih institucija i u stalnoj su vezi s maticom, ocijenila je i predsjednica HNV-a Jasna Vojnić.

»Budući da su Hrvati u Srbiji druga po veličini zajednica Hrvata izvan Hrvatske jako je važno za nas intenzivirati suradnju s onima od kojih možemo puno naučiti. Iskustvo koje Hrvati u BiH imaju, da su dio struktura i da mogu institucionalno djelovati, je nešto čemu teže i Hrvati u Srbiji, a odlična i dugotrajna komunikacija gospodina Čovića s državnim vrhom obju država i Srbije i Hrvatske je i više nego od značaja za nas«, izjavila je Vojnić.

Prilikom posjeta Čović je donirao i financijska sredstva za rad krovne institucije Hrvata u Srbiji, na čemu se Vojnić zahvalila.

J. D. B.

U Petrovaradinu i Novom Sadu obilježen Dan hrvatske zajednice u Srbiji – dan rođenja Josipa bana Jelačića

Poruke zajedništva i ohrabrenja

U z nazočnost visokih dužnosnika, diplomatskih i konzularnih tijela Srbije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, čelnika pokrajinskih i gradskih institucija, vijećnika HNV-a, predstavnika udruga kulture iz Vojvodine, predstavnika Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, te svećenika Srijemske i Subotičke biskupije, 16. listopada je u Petrovaradinu i Novom Sadu obilježen rođendan bana **Josipa Jelačića**, jedan od četiri praznika hrvatske zajednice u Srbiji. Svečanost je započela služenjem svete mise za pokojnog bana u njegovoj krsnoj župi svetoga Jurja u Petrovaradinu. Svetu misu na kojoj su se vjernici molili za domovinu, napredak i mir, služio je župnik župe sv. Jurja **Marko Loš** u koncelebraciji sa svećenicima Srijemske biskupije. Nakon svete mise, svečanost je nastavljena prigodnim kulturno-umjetničkim programom u amfiteatru SPENS-a u Novom Sadu.

Vojnić: Uspjesi – banu na dar

Na tradicionalnoj središnjoj proslavi Dana hrvatske zajednice u Srbiji, koju zajednički organiziraju Hrvatsko nacionalno vijeće i HKPD *Jelačić* iz Petrovaradina, u sklopu koje je kroz kulturno-umjetnički program prikazan dio baštine i umijeća vojvođanskih Hrvata nazočili su i **Dragan Čović** supredsjedatelj doma parlamentarne Skupštine BiH, **Nikola Selaković** osobni izaslanik predsjednika Srbije **Aleksandra Vučića**, **Zvonko Milas** državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republi-

ke Hrvatske, državna tajnica Republike Hrvatske **Zdravka Bušić**, predsjednik Pokrajinske vlade **Igor Mirović** sa suradnicima, **Tomislav Žigmanov** zastupnik u Narodnoj skupštini Republike Srbije, veleposlanik **Gordan Bakota**, kao i **Velimir Pleša** konzul Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, **Dragan Vulin** predsjednik Skupštine Osječko-baranjske županije, **Aleksandar Kravić** izaslanik gradonačelnika Grada Novog Sada, **Ivan Ušumović** ravnatelj NIU *Hrvatska riječ*, te **Katarina Čeliković** iz ZKVH-a. Na početku svečanosti predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić** pozdravila je sve prisutne ukazujući na uspjehe Hrvatskog nacionalnog vijeća u proteklih godinu dana, te na važnost što su se predstavnici tri države okupili na proslavi.

»Josip ban Jelačić bi, vjerujem, danas izuzetno bio ponosan na nas budući da smo se baš na njegov rođendan okupili iz tri države, a svaka od njih ima iznimno veliki značaj za njega. Pre-

»Naš ban bi bio ponosan, jer se hrvatska zajednica u Srbiji počela prepoznavati kao nezaobilazni faktor u srpsko-hrvatskim odnosima. Velika podrška predsjednika Vlade Hrvatske, zajednice hrvatskih županija, pojedinih ministarstava, Crkve, predstavnika institucija Srba u Hrvatskoj, pridonijet će da velikom banu za idući rođendan donesemo još više. Vjerujemo da će u tome, kao i do sada, pridonijeti svojim proaktivnim odnosom i vlasti u Srbiji, a Hrvati u Srbiji od sada će imati podršku i od Hrvata iz Bosne i Hercegovine«, istaknula je predsjednica HNV-a Jasna Vojnić





ma nekoj obiteljskoj predaji prvi tragovi obitelji Jelačić dolaze iz srednjovjekovne Bosne. Rodio se u Petrovaradinu, a umro je u Zaprešiću u Hrvatskoj. Velikan koji nas sve povezuje i koji se jednako kao svatko od nas danas veseli našem zajedništvu i hvala mu na tome. Autonomna Pokrajina Vojvodina je proglasila ovaj dan od značaja kako za hrvatsku zajednicu, tako i za cijelu AP Vojvodinu, što je nama izuzetno na ponos. Mi smo banu na dar za rođendan donijeli uspjehe koje smo skupljali u proteklih godinu dana. Osim nastojanja predstavnika hrvatske zajednice, u tim uspjesima su sudjelovali i Srbija i Hrvatska. Otkup rodne kuće bana Jelačića je gotovo pri kraju. Spor je okončan i uskoro će uslijediti sljedeća faza – rekonstrukcija otkupnog dijela. Samo da podsjetimo: novac za otkup kuće je dala Srbija, a očekujemo da će Pokrajinska vlada izdvojiti sredstva za rekonstrukciju kako je i obećala«, rekla je Vojnić i naglasila kako je na otvorenom lektoratu u Novom Sadu prva skupina od devet nastavnika dobila certifikate o poznavanju hrvatskog jezika i neki od njih su poslani u škole.

»Ove školske godine upisano je dvostruko više prvašića u prvi razred osnovne škole u Subotici i Monoštoru. Osnovana je fondacija za razvoj hrvatske zajednice *Cro fond*, osigurane su posebne kvote za studente na visokoškolskim ustanovama u Zagrebu i u Vukovaru zahvaljujući posredovanju Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Izrađeni su potrebni programi nastave i učenja i jedan novi broj udžbenika za osnovnu školu na hrvatskom jeziku. Zajednica se počela obučavati za pisanje europskih projekata i bila je sudionikom pripremnih pregovora u Bruxellesu, zahvaljujući Osječko-baranjskoj županiji. Kupljena je i otvorena *Šokačka kuća* u Vajskoj zahvaljujući Vukovarsko-srijemskoj županiji. Započele su aktivnosti na izradi projektne dokumentacije za izgradnju Hrvatske kuće u Subotici, što je financijski poduprla Vlada Hrvatske, koja je izdvojila financijska sredstva i za kadrovsko osnaženje zajednice koje podupire Središnji državni ured. Pripremljeni su dokumenti za izradu mreža vrtića i osnovnih škola Grada Subotice i srednjih škola na teritoriju APV kako bi se mogao osnovati hrvatski škol-

ski centar čije usvajanje s nestrpljenjem očekujemo. Obavljeno je veliko ispitivanje terena i sačinjena je analiza potreba hrvatskih udruga«, istaknula je Vojnić i naglasila kako je povećana medijska vidljivost Hrvata u Srbiji, čemu će još više pridonijeti i nova internetska stranica HNV-a.

»Ministarstvo znanosti i obrazovanja Hrvatske je tehnički osnažilo škole u kojima se izvodi nastava na hrvatskom jeziku, a očekujemo da nam pruže potporu i po pitanju nabave udžbenika. Uspostavljen je mehanizam praćenja povreda ljudskih i manjinskih prava budući da, nažalost, registriramo sve veći broj pritužbi od pripadnika naše zajednice. U Lemešu je uveden hrvatski jezik u službenu upotrebu, pokrenuta je priča s gospodarstvenicima u našoj zajednici. Vodstvo HNV-a je obišlo jedan broj gradonačelnika u cilju bolje suradnje u mjestima gdje žive Hrvati. Naš ban bi bio ponosan, jer se hrvatska zajednica u Srbiji počela prepoznavati kao nezaobilazni faktor u srpsko-hrvatskim odnosima. Velika podrška predsjednika Vlade Hrvatske, zajednice hrvatskih županija, pojedinih ministarstava, Crkve, predstavnika institucija Srba u Hrvatskoj, pridonijet će da velikom generalu za idući rođendan donesemo još više. Vjerujemo da će tome, kao i do sada, pridonijeti svojim proaktivnim odnosom i vlasti u Srbiji, a Hrvati u Srbiji od sada će imati podršku Hrvata iz Bosne i Hercegovine«, rekla je Vojnić.

Milas: Potpora za bolji status i položaj

Okupljenim gostima se obratio i Zvonko Milas, ističući da su Središnji državni ured i Vlada Hrvatske u svom djelovanju zauzeti i opredijeljeni da status i položaj Hrvata u Srbiji bude što bolji i kvalitetniji.

»Pružamo kontinuiranu potporu kroz razne programe i projekte hrvatskoj zajednici u Srbiji: udrugama i institucijama. Pokušavamo što brže i efikasnije riješiti pripremu i održavanje sjednica Međuvladinog mješovitog odbora za zaštitu nacionalnih manjina između Srbije i Hrvatske. Svojim proaktivnim djelovanjem i aktivnostima pokušavamo biti doista vjeran partner i

suradnik svim institucijama, udrugama i svima onima koji rade na očuvanju i razvijanju identiteta bez obzira na to radi li se o jezičnom, vjerskom ili kulturnom. U tome svemu moram istaknuti ulogu Vlade Hrvatske koja je za ovu godinu povećala sredstva za sve programe i projekte za Hrvate izvan domovine. U protekle tri godine Vlada na čijem čelu je **Andrej Plenković** udvostručila je sredstva za programe i projekte zajednice Hrvata u Srbiji. I to je ono što pokazuje zauzetost i opredjeljenje Hrvatske za sve ono što je potrebno kako bi položaj i status hrvatske zajednice u Srbiji bio što bolji i kvalitetniji. Suradnja Hrvata u Srbiji sa svim partnerima u Hrvatskoj, bez obzira o kojoj se razini radi, je pojačana i to je ono što raduje. Čvrsto vjerujem da će uskoro rodna kuća bana Jelačića biti središte hrvatske zajednice u ovom dijelu Srbije i da će biti mjesto susreta ljudi dobre volje. Također sam siguran da će i crkva svetog Jurja dobiti svoju obnovu. To je izuzetno važno za Hrvate koji žive ovdje, a također i za Srbiju i za Hrvatsku», kazao je Milas, dodajući da će hrvatska zajednica u Srbiji u svemu što čini na očuvanju identiteta i svoje kulturne baštine uvijek imati potporu vjernog suradnika i partnera u Središnjem državnom uredu, u Vladi Hrvatske i svim institucijama i diplomatskim predstavništvima.

Selaković: Srbi i Hrvati mogu naći zajednički jezik

Sve prisutne u ime predsjednika Srbije Aleksandra Vučića i u svoje ime pozdravio je izaslanik predsjednika Srbije Nikola Selaković, ističući da je ban Jelačić jedan od dobrih primjera ozbiljne suradnje Srba i Hrvata u povijesti.

»Sretan sam što sam večeras s vama kao izaslanik predsjednika Srbije, jer je to dokaz drugačijeg odnosa države i njenih građana hrvatske nacionalnosti, ali i dokaz nekih drugačijih mnogo racionalnijih, od emocija rasterećenijih, a zajedničkom budućnošću opterećenijih misli, težnji i djelovanja. S naroči-

tim zadovoljstvom želim istaknuti zadovoljstvo što je i Dragan Čović prisutan na svečanosti, jer su Bosna i Hercegovina dobar primjer kako hladnih glava, a zajedničkih interesa, Srbi i Hrvati mogu naći svoj zajednički jezik i zajednički djelovati na opće dobro i korist i jednog i drugog naroda. Također mogu kazati da sam i sam svjedok nekolicine vrlo važnih sastanaka i događaja na kojima su predstavnici hrvatske zajednice u Srbiji, zajedno s ranijim predsjednikom Vlade a danas predsjednikom Republike Aleksandrom Vučićem, našli recept ili formulu za jednu dobru suradnju na obostrano zadovoljstvo. Srbija je u vremenu u kojem proživljava svoj preporod, zemlja koja se ubrzano razvija. Imali smo mnogo problema, ali je suština da znamo svoje ciljeve i da te probleme prevladavamo«, rekao je Selaković.

»Kada je u Srbiji dobro većinskom narodu, treba biti dobro i svakome tko u njoj živi a nije pripadnik većinskog naroda. Mnogobrojne stvari koje smo zajednički uradili, koje radimo i naročito ističem one koje ćemo raditi, jesu najbolji pokazatelj boljih, drugačijih i rekao bih odnosa kakvi su nam svima potrebni u budućnosti. Srbi i Hrvati, bez obzira na to što žive u različitim matičnim državama, jesu narodi koje je kroz povijest spajala zajednička problematika. Kada su zajednički rješavali probleme koji su ih opterećivali, jednima i drugima je bilo bolje. Takvih problema imamo i danas. Uvjeran sam da ako budemo ozbiljno surađivali,

kao što smo pokazali do sada u ovom kratkom razdoblju, naročito u prethodne dvije i pol godine, da su pred nama ozbiljna vremena u kojima ćemo naše zajedničke stranice da li istorije ili povijesti, ali zajedničkog života, bilježiti pozitivnim perom na obostrano zadovoljstvo«, poručio je Selaković.

Čović: Povezivanje država na obostranu korist

Dragan Čović je izrazio zadovoljstvo što je dobio prigodu biti nazočan na proslavi Dana



hrvatske zajednice i što je imao priliku upoznati se s onim što jesu vrijednosti zajedničkog rada hrvatske zajednice u Srbiji.

»Siguran sam da naše okupljanje na ovoj proslavi šalje jednu posebnu poruku. Riječi koje nam je u ime predsjednika Srbije uputio njegov izaslanik Nikola Selaković za malobrojnu hrvatsku zajednicu u Srbiji može značiti mnogo. Na osnovu svega onoga što smo čuli očekujemo da možemo graditi puno toga što je kroz povijest bio problem i što je opterećivalo ovo podneblje. Činjenica je da brojnost hrvatske zajednice na ovim prostorima obvezuje i sve naše predstavnike vlasti Hrvatske. U konačnici, siguran sam da kršćanstvo može biti osnova opstojnosti ujedinjene moderne Europe. O tome svi zajedno moramo razmišljati. Također sam siguran da će sve ono što čine vrijednosti moderne proeuropske Srbije biti ugrađeno i u ono institucionalno djelovanje nacionalne manjine hrvatske zajednice u Srbiji. Veselim se da smo svi ovdje zajedno s našim svećenicima. Jer tamo gdje smo mi malobrojniji, tamo gdje nema naše crkve teško možemo očuvati naše vrijednosti. Uvjeravam vas da današnja poruka koju smo svi poslali s ove govornice može biti poruka ohrabrenja za sve predstavnike hrvatske zajednice, ne samo za ovaj blagdan nego i sve drugo što promišljamo. Duboko vjerujem da postoji toliko toga što nas međusobno veže i bilo bi šteta to ne iskoristiti. Vi kao hrvatski narod trebate biti vrijedni građani izgradnje Srbije, moderne europske države, ali isto tako i čuvari svoje tradicije i naslijeđa na ovim prostorima. A svi mi koji možemo u tome pomoći, apsolutno stojimo na raspolaganju«, naglasio je Čović.

Žigmanov: Pomaci i u suradničkim odnosima

Osim niza uspjeha ostvarenih u proteklom razdoblju, kako na polju obrazovanja, informiranja, te unaprjeđenju odnosa s matičnom domovinom, uočljivi su pomaci i u suradničkim odnosima.

»Vidljiviji smo i u suradnji kada je u pitanju Hrvatska i kada je u pitanju Srbija što potvrđuju i gosti na proslavi, predstavnici

i premijeri obje države. Mislimo da smo postali u tom smislu nezaobilazni faktor u hrvatsko-srpskim odnosima, a nazočnost Dragana Čovića je nova kvaliteta u našim bilateralnim odnosima s predstavnicima hrvatske zajednice. Hrvatska zajednica u BiH je zajednica od koje se puno toga može naučiti. Oni imaju jaču političku snagu i u tom smislu mislimo da u stvaranju suradničkih odnosa možemo očekivati pomake i kada je u pitanju rješavanje i nekih otvorenih pitanja s kojima se mi ovdje suočavamo«, izjavio je predsjednik DSHV-a Tomislav Žigmanov.

Pifat: Prikaz kulturne baštine

HKPD *Jelačić* iz Petrovaradina svih proteklih 16 godina čuva kulturu i bogatstvo hrvatske baštine uz potporu matične države, HNV-a, Grada Novog Sada, Autonomne Pokrajine Vojvodine i Republike Srbije.

»Proslavu Dana hrvatske zajednice i dan rođenja bana Josipa Jelačića zajednički organiziramo već dugi niz godina s HNV-om, krovnim tijelom naše zajednice u Srbiji. Kroz rad udruge čuvamo kulturu Hrvata i svoj identitet. Lik bana Jelačića njegujemo i kroz ovakve manifestacije, ali i kroz druge programe tijekom godine. Ovo je prilika da prikazemo i našu nematerijalnu kulturnu baštinu, kroz nastupe naših glazbenih sekcija, pjevačkog zbora, klapa, tamburaša, dječje sekcije uz pokroviteljstvo naših institucija«, kaže predsjednik udruge iz Petrovaradina **Petar Pifat**.

U kulturno-umjetničkom programu svoj rad predstavili su članovi hrvatske udruge iz Petrovaradina, te najmlađi članovi kreativne radionice za djecu *Petrovaradionice*, koja od prošle godine djeluje u okviru rada udruge, s ciljem da se mališanima pruži kvalitetna edukacija u području literarne, likovne, glazbene i primijenjene umjetnosti, vlastite kulture utemeljene na tradiciji hrvatskog naroda i zavičaja. Osim njih, ove godine svojim programom su se predstavili i gosti iz Požege, Tamburaški komorni sastav te mješoviti zbor Ličkog zavičajnog društva *Vile Velebita*.

S. D.



Boris Udovčić prenio svoja iskustva hrvatskoj mladeži Petrovaradina

Put te definira

»Zamisao je razgovarati o problemima koji mlade muče, upućujući ih i ohrabrujući dobrim primjerima u suradnji s Mladeži DSHV-a i uz pomoć Hrvatskoga nacionalnog vijeća«, kazao je na početku tribine Damir Katić * Boris Udovčić je na predavanju Egzistencija mladih nakon studija – učimo iz primjera dobre prakse, iznio svoj profesionalni put i poglede na budućnost mladih nakon završenih studija

Prva tribina u organizaciji petrovaradinske Hrvatske mladeži Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, organizirana je u kući bana Jelačića u Petrovaradinu 19. listopada. Ova je organizacija, po riječima voditelja **Damira Katića**, hrabro nastupila najavom redovitog organiziranja i okupljanja mladih i rada za mlade.

»Zamisao je razgovarati o problemima koji mlade muče, upućujući ih i ohrabrujući dobrim primjerima u suradnji s Mladeži DSHV-a i uz pomoć Hrvatskoga nacionalnog vijeća«, kazao je na početku tribine Katić.



Marin Piuković i Damir Katić

Predsjednik Mladeži DSHV-a **Marin Piuković** pojasnio je da je cilj ove organizacije da bude svojim aktivnostima nazočna u svim mjestima u Vojvodini gdje žive Hrvati.

»Želimo podići nacionalnu svijest i učiniti da se mladi osjećaju prihvaćenima i da znaju da nisu ostavljeni sami. U narednom razdoblju tribine ćemo organizirati u svakom mjestu pokazujući tako svoje prisustvo u ovom društvu«, kazao je on.

Dolazak do cilja

»Dolazim iz Golubinaca, gdje sam završio osnovnu školu«, započeo je svoje predstavljanje gost prve tribine **Boris Udovčić**, član Hrvatskoga nacionalnog vijeća.

On je na predavanju *Egzistencija mladih nakon studija – učimo iz primjera dobre prakse* iznio svoj profesionalni put i poglede na budućnost mladih nakon završenih studija.

»Nakon osnovne škole put me je vodio u Beograd, gdje sam završio srednju arhitektonsku školu i nakon toga otišao u Suboticu na studije na Građevinskom fakultetu. Tamo sam nakon studija ostao raditi, no nakon četiri godine sam se vratio u Golubince i ondje se zaposlio. Član sam Hrvatskog nacionalnog vijeća, predsjednik Odbora za informiranje. I tko sam ja? Bi li drugi potvrdili da sam ja ono što o sebi mislim da jesam? Često sebe doživljavamo kao supermene, no ispod kostima super-junaka smo drugačiji. Često smo, u stvari kao anti-junaci, kao Spužva Bob: nešto hoćemo, pa nešto nećemo, ne znamo kamo smo krenuli, sve nam je zanimljivo i sve želimo, ali ne znamo kamo smo krenuli, gdje nam je cilj i kako da uspijemo. Svatko od nas ima svoj cilj i vodilju kako doći do njega«, kazao je Udovčić.



Damir Katić i Boris Udovčić

On je u nastavku predstavio uobičajeni način dolaska do cilja.

»Kod cilja je važna nagrada, da je jasno vidimo i da znamo što hoćemo. Cilj je prilično visoko, naročito ako krenemo s niskog starta. Svjesni smo svoje situacije, da smo dolje i da nas čeka puno koraka da se popnemo. Najvažnije je imati plan kako do cilja doći. Put prema cilju je podijeljen na niz sitnih koraka koje treba svladati da bismo do njega došli. Jer, kad sagledaš cilj, često vidiš da je to nemoguće. Svaki dan radiš na tome da cilj dostigneš i krećeš se k njemu. Iskusi život, budi otvoren, mudro povezuju stvari i budi svjestan posljedica svojih postupaka. Ima na putu k cilju trenutaka kada se demotiviraš. Što je on dalje, to je veća šansa da negdje poklekneš. Tu stupaju prijatelji i obitelj – svi koji te mogu motivirati i dati ti ljestve, pogurati te. Potapšati

te po ramenu. Pepoznati da si na putu. Posljednji korak je često najteži, no osvrni se oko sebe i vidi što si postigao i prešao na svojem putu. Moraš imati vjeru u sebe», kazao je Udovčić.

»Ne budite getoizirani«

On se detaljno zadržao i na preprekama, uspoređujući ih s onima u svojoj karijeri.

»Svatko je lupio u zid. Ne možemo željeti nešto, a da prethodno mi nešto nismo napravili. Put te definira. Cilj je jednako važan kao i put. Kroz taj put upoznaješ sebe, upoznaješ nove stvari i nove ljude. Važno je ne biti zatvoren. Ne budite getoizirani, ne zatvarajte se u ljušturu«, upozorio je predavač.

Udovčić je predstavio i strahove, najčešće prepreke na putu do cilja.

»Rađamo se s tri ozbiljna straha: strah od pada, od napuštenosti i strah od iznenadnih zvukova. Okruženje nam nameće strahove, to breme koje trebamo nositi. Postoje opravdani strahovi koji te motiviraju. Te strahove moramo kanalizirati i od njih napraviti krila koja nam pomažu doletjeti do cilja.«



Nanon Udovčićeve nekonvencionalne i motivirajuće priče, protkane vlastitim iskustvima, razvila se živa rasprava u kojoj su sudjelovali mladi pristigli iz Tavankuta, Subotice, Đurđina, Petrovaradina, Monoštora, Novog Sada, Bačkog Gradišta, Novih Banovaca i Beočina. Ona daje nadu da će nastojanja DSHV-a u ovakvom načinu rada s mladima biti uistinu djelotvorna.

M. Tucakov

HKU *Antun Sorgg* iz Vajske na 13. međunarodnom *Poljosajamu* u Breškama

Tri zlatne medalje stigle u Vajsku

U organizaciji Udruženja poljoprivrednika Tuzlanskog kantona, u tuzlanskom naselju Breške od 18. do 20. listopada održan je 13. međunarodni *Poljosajam*, na kojem su svoje proizvode izložili mnogobrojni izlagači iz Tuzlanskog kantona, ali i ostalih gradova Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Vojvodine. Među izlagačima bila je i Hrvatska kulturna udruga *Antun Sorgg* iz Vajske, čiji su predstavnici sudjelovali na ovome sajmu drugi puta zaredom.

Na svome štandu, koji je bio jedan od najposjećenijih na sajmu, između ostaloga i zbog šarenila i ljepote nošnje, kao i zbog šokačkih ponjava, predstavili su se s autentičnim proizvodima iz Vajske. Tako su se na njihovom štandu našli stari kolači: *lenja pita*, *šape*, *gužvara s makom i orasima*, *oblande*, a među njima i domaći pekmez od marelica rađen po staroj recepturi naših majki, pekmez od šljiva, kiseli krastavci i jabuke iz njihovog sela. Za rakiju od loze, jabuke i marelice, udruga je osvojila i tri zlatne medalje.

Tijekom *Poljosajma*, koji je trajao tri dana, promovirani su tradicionalni zanati, proizvodi i usluge, a održan je i međunarod-



ni stručni skup na teme: *Tradicionalni proizvodi, kultura, običaji, usluge, okoliš i biološka raznolikost u funkciji ruralnog razvoja; Tradicionalni proizvodi Tuzle i TK; Stanje i perspektiva uzgoja napuštenih konja; Slobodan uzgoj jaja i Uzgoj povrća u plasteničkoj proizvodnji.*

Također, održano je i nekoliko predavanja o *Preradi voća u malim proizvodnim pogonima, Pitanju otpadnih voda na seoskom gospodarstvu, Agrometeorološkim stanicama za sigurnost u biljnoj proizvodnji i Proizvodi od divlje jabuke, pčelarenje i seoski turizam.*

HKU *Antun Sorgg* je na sajam došla na poziv **Ilije Stojaka**, kojem se zahvaljuje, kao i **Radojki i Stjepanu** na gostoprimstvu.

A. Š.



Darko Vuković, magistar grafičkog dizajna



Intervju vodio: Zvonko Sarić

Dizajn mijenja svijet

Dizajn je svuda oko nas, u mnoštvu predmeta koji nas okružuju i nije namijenjen samo »eliti« nego svima koji ga percipiraju. Dizajnom proizvoda pridobijaju se kupci i danas praktično nema proizvoda kod kojeg dizajn nije bitan. Osnovna odlika dizajna je da se on neprestano mijenja, on se može ponavljati u nekim elementima, ali on je, u suštini, uvijek drugačiji. Kada se govori o dizajnu, treba razlikovati dizajn industrijskih proizvoda, grafički dizajn, WEB dizajn, modni dizajn itd.

Zbog dominacije niskokvalitetnog estetski vrijedan dizajn se, na žalost, često ne primijeti.

Dizajn jest područje društvenog djelovanja, a o profesionalnim standardima, poetici, estetičkim i etičkim principima dizajna razgovarali smo s **Darkom Vukovićem**, magistrskom grafičkog dizajna, redovitim profesorom na Akademiji umjetnosti u Novom Sadu. Dobitnik je više prvih nagrada *Sterijinog pozorja* za kazališne plakate, izlagao je samostalno više puta u zemlji i inozemstvu. Do sada iza sebe ima više stotina realiziranih projekata iz domene grafičkog dizajna: knjiga, monografija, plakata, zaštitnih znakova-logotipa, kalendara, vizualnih rješenja za muzeje itd.

HR Što za Vas znači grafička komunikacija kao vid vizualne komunikacije?

Vid je prvo osjetilo koje nesvjesno koristimo pri ulasku u nov prostor, pri upoznavanju drugih ljudi, tek kasnije se bude ostala osjetila. Osobno, oduvijek sam primjećivao detalje, nečije geste i boje. Volim credo: »dizajnirati znači misliti«. Koristeći se svim iskustvima i znanjima pokušavam mijenjati, utjecati i apelirati. Možda iz tog razloga nisam upisao slikarstvo ili koje klasično likovno područje budući da smatram kako je na mnogim poljima došlo do civilizacijskog zasićenja ili do neke vrste kraja. Može li slikarstvo biti isto nakon **Maljevičevog Crnog kvadrata** na bijeloj pozadini? Zsigurno ne. Sve dok u dizajnu pronalazim izazove te nudim rješenja bit će mi zanimljiv. Trendove pratim, ali ne slijepo, jer autorski pečat svakako je pamtljiviji od neuvjerljivog i

već viđenog. Svakodnevno komuniciramo, nesvjesno koristimo vizualne poruke. Primjerice, piktogrami za muški i ženski toalet, prometni znakovi, zaboravljajući da je sve to nekad netko osmislio i dizajnirao. Dizajn mijenja svijet.

HR Što je svrha dizajna?

Dizajn koji je postao upotrebljiv, utilitaran, jest onaj koji je nastao pojavom strojeva, industrije i masovne proizvodnje. Poanta dizajna je da privuče pozornost, motivira, obavijesti, zainteresira, ali i educira. Najvažniji segment dizajna jest funkcionalnost, te čovjek. Neuspješan dizajn je onaj koji je nekomunikativan, amaterski izveden i s kojim se običan čovjek neće identifikirati. On se može nazvati raznim estetskim kategorijama, kao što su ljupkost ili ljepota, no ne treba zanemariti činjenicu da je upravo dizajn promijenio našu civilizaciju u posljednjih sto godina te tako postao primarna umjetnička disciplina. Dizajn je utjecao i na pojavu novih tehnologija, sam mobilni uređaj jest produkt dizajna, njegov izgled netko je dizajnirao, zatim aplikacija, interneta... Zapravo, u jednom trenutku postajemo fascinirani sveprisutnošću dizajna oko nas, no on nas negdje i primorava da donesemo svoj stav, korigiramo svoja uvjerenja, mijenjamo svoje navike.

Banalna je odgovor – »dizajn prodaje«. Ne, on upućuje i nagona, a na nama je, kao svjesnim pojedincima hoćemo li nasjesti ili odustati. Isto tako, kvalitetan dizajner, kao osviješćeni pojedinac ne trči za trendovima već ih uspostavlja, diktira i nameće.

HR U kojoj mjeri je dizajn uključen u naš svakodnevni život? Je li mnogo toga oko nas dizajn i koliko smo toga svjesni, od tuba zubne paste, konzerve ribe, ambalaže sredstava za pranje posuđa, novina, TV-a, automobila?

Sve pobrojano jest produkt dizajna, odnosno umjetnosti. Dakle, zubnu pastu svakako bacimo kada je potrošimo, no ne razmišljamo da je i tu ambalažu netko osmislio. Potrošačko društvo u kome uveliko živimo i prisustvujemo unosi dinamiku da i ne mislimo o dizajnu, no on je tu prisutan na podsvjesnom nivou.

*Sve dok u dizajnu pronalazim izazove te nudim rješenja bit će mi zanimljiv * Poanta dizajna je da privuče pozornost, motivira, obavijesti, zainteresira ali i educira * Neuspješan dizajn je onaj koji je nekomunikativan * Kvalitetan dizajner, kao osviješćeni pojedinac ne trči za trendovima već ih uspostavlja, diktira i nameće * Ukoliko je određen proizvod nov na tržištu svakako ga treba učiniti prepoznatljivim u što kraćem vremenu * Grafičko oblikovanje često izgleda vrlo jednostavno, jer se osjeća lakoća u pristupu, no do te jednostavnosti nije lako doći * Komercijalnost ne mora suštinski biti negativna pojava, dapače, može biti izazov dobrom dizajnu * Plakat bez stava nije umjetnost koja uvijek podrazumijeva da je dizajner vizionar, osoba s izgrađenim identitetom * Dizajn koji mijenja svijet upravo je takav – možda trenutačno nedovoljno jasan, ali sebi dosljedan, vidljiviji kada se »popnemo na prste« i porastemo kao osobe.*

Kupit ćemo određeni sok baš iz razloga jer nam se dopada nova ambalaža koja je u tom trenutku postala dio našeg imidža i identiteta. Određeni proizvod svakako ne bismo kupili da ne izgleda otmjeno ili skupo, a na drugom mjestu nam je kvaliteta. Kao konzumenti, imamo potrebu za novim, misleći da tako osvježavamo i sebe. Marketinški pristup jest vrlo bitan te kao stvaratelj uvijek eliminiiram subjektivnost kako bih bio realniji.

Je li danas dizajn ambalaže jedno od najvažnijih svojstava proizvoda, koji je često važniji od sadržine? U kojoj mjeri ambalaža ima komercijalnu ulogu? Pobljšava li prodaju proizvoda?

Čuvene cigarete *marlboro* bile su poznate kao one koje promoviraju ženstvenost i prefinjenost. Nakon nekog vremena, te pojavom konkurencije, ta činjenica im je postala problem, ali kako ga riješiti? Godine 1950. uspjeli su privući muškarce serijom fotografija i oglasa na kojemu su kauboji te su postali brand »pravog muškarca«. Smatram da dizajn treba biti iskren, no ovo pitanje treba postaviti i naručiteljima. Ukoliko je određeni proizvod nov na tržištu, svakako ga treba učiniti prepoznatljivim u što kraćem vremenu. Odgovornost i očekivanja često nisu u skladu, što može biti fatalno. Budući da se profesionalno bavim ne samo dizajnom već i osmišljavanjem kampanja smatram da je najdjelotvorniji drugačiji pristup, isticanje posebnosti i različitosti, kao i koketiranje s emocijama. Nažalost, u našoj sredini često okruženi lošim i amaterskim primjerima upravo iz razloga što mnogi vjeruju u *mainstream*, već viđeno, *copy-paste* kampanje, što je zbog nedostatka vizije koja je rezultat neukosti.

Je li likovno kreiranje i oblikovanje kreativan proces?

Za mene uvijek! Neopisiv je izazov likovno se identificirati s nečim novim, pretočiti svoj osjećaj u sliku i prikazati to kao jedinu istinu. Put je nekad vrlo naporan, prođu dani i dani promišljanja kojeg nazivam procesom inkubacije. Često vidim u slikama već gotovo rješenje, pojavi se niotkuda, dok se budim ili vozim bicikl. Volim kreiranje, jer nekad nudi veliku količinu izbora, gotovo se igram s njima. Uživam u toj igri otkrivanja i pretvaranja »nemogućeg« u »moguće«. Sazrijevanjem, te nekad nagomilavanjem raznih poslova vremena za igru je manje. Zbog toga sam navikao brzo razmišljati. Također, volim unositi svoj stav, napose ako je o plakatima riječ, kao i čuti dobronamjernu kritiku. Dakle, grafičko oblikovanje često izgleda vrlo jednostavno, jer se osjeća lakoća u pristupu, no do te jednostavnosti nije lako doći. S druge strane, dizajn svojom idejom mora doći do šire populacije. Čak i onda ukoliko je riječ o nekom ne toliko popularnom proizvodu dizajn treba »odskočiti«. Primjerice, u jednom sam razdoblju svoje karijere dizajnirao za *Gradsku čistoću*. Osmislio sam kampanju *Čistosadani*, spajajući riječi čistoća i Novosađani. Vrlo brzo, ljudi su se identificirali s tim sloganom te su sve zaposlene tako nazivali na ulici, što je bilo vrlo simpatično. Puno je lakše osmišljavati rješenja za dizajn iz područja kulture, jer je to sam po sebi vrlo širok i apstraktan prostor te pruža bezbroj mogućnosti i varijacija. Izazov je, recimo, vizualizirati zvuk, odnosno nešto je samo po sebi nevidljivo i prepušteno subjektivnom doživljaju osjetila. Osobno, svoju inspiraciju i dalje crpim iz tzv. *trash*a, iz slučajnosti... Spajanjem nespojivog u jedno osvajam novi likovni prostor i upoznajem sebe. Slučajnosti, bilo da su u pitanju fleke, fotografije ili preplitanje slova djeluju spontano, kao da su čekale svoju novu dimenziju i značenje.

Ruska avangarda dala je svoj doprinos i razvoju kulture dizajna. Njihove ideje utjecale su na razvoj dizajna i u

svijetu. Jesu li one još uvijek relevantne u suvremenom grafičkom dizajnu, posebno u tipografiji?

I ne samo tipografiji. Rusku avangardu promatram u širem kontekstu. Snažan upliv u nju imao je **Danil Harms**, na primjer. Treba se sjetiti i raznovrsnih manifesta gdje se između ostalog navodi da su »Trgovi naše palete, a građani kistovi«. Ideja je zapravo o transformaciji umjetnosti od elitističke do one u kojoj će se svi osjećati kao stvaratelji, od seljaka do doktora znanosti. Iz ove perspektive, naravno, možemo pričati o idealiziranju. No, treba se sjetiti i novije povijesti, tj. umjetničke skupine *Neue Slowenische Kunst* koja je krajem osamdesetih i početkom devedesetih koristila upravo avangardu kao umjetnički izričaj. Sjetimo se samo tiska *Mladine* ili *Laibacha*... Duboko cijenim i osjećam rusku avangardu, kao hrabri iskorak umjetnosti u konstruktivizam, dadaizam, futurizam... Tada je prvi puta u povijesti umjetnosti Nemoguće postalo Moguće. Naravno, onog momenta kada je država stala iza projekta avagarde mnoge je umjetnike, i izme, pojeo mrak, no njihova djela su ostala prisutna. Ono što se u ruskoj avangardi pojavilo prvi puta jest fotografija, a danas se gotovo i ne može zamisliti kvalitetan grafički proizvod bez dobro osmišljene i stilizirane fotografije. Svedenost i jednostavnost jesu rezultati avangarde koju osjećamo danas u enterijeru, modi i tiskanom materijalu.

Jesu li radovi Andyja Warhola i uopće radovi pop-artista imali veliki utjecaj na razvoj dizajna?

Warholovo geslo da svatko zaslužuje pet minuta slave bilo je revolucionarno, no danas zahvaljujući društvenim mrežama svi postajemo zvijezde ili nam se čini da to jesmo. Njegovo poigravanje s kičem, kao razotkrivanjem stvarnog života, nesvjesno je postalo značajnim segmentom današnjeg čovjeka. Demistificiranje poznatih ličnosti toga vremena **Micka Jaggera**, **Maoa Zedonga** ili **Dawida Bowiea**, kao »običnih ljudi«, dostupnost svega namijenjenog svakome jest ono što živimo danas. Lukavost marketinga kroz duhovitost, angažiranost i koketiranje s našim emocijama jest rezultat rada pop umjetnika. Naša potreba da se fotkamo i to objavljujemo na društvenim mrežama, naše komentiranje svijeta i događaja koji su oko nas jest ništa drugo no otuđivanje od realnog života.

Briše li web dizajn, kao oblik digitalnog stvaralaštva, granice između umjetnosti i komercijalnog? Što proces web dizajna uključuje?

Po meni ne bi trebao brisati. Dobar znak, artikulirana poruka i jasnost podjednako je aktualna i atraktivna, kako u tiskanom mediju tako i u digitalnom. No, imamo puno primjera gdje se ruši integritet dobrog dizajna i pretvara u fino upakiranu banalnost. Komercijalnost ne mora suštinski biti negativna pojava, dapače, može biti izazov dobrom dizajnu. Ako shvatimo da su sreća i nesreća uvijek na istoj strani, ne na suprotnim, tako i umjetnost može biti komercijalna a da ne izgubi na kvaliteti. Dizajn u webu ne bi smio biti samo simpatična aplikacija ili skup zgodno složenih boja. Ono što on suštinski jest to je informacija, akcija i potreba.

Ima li u aktualnom vremenu još uvijek značaj grafički dizajn plakata?


U vrijeme pojave prvih televizora mnogi su tvrdili kako je neminovan nestanak radio prijemnika, pa se to nije dogodilo. U naše vrijeme u kome smo zakačeni za internet, dolazi do pravog preporoda LP ploča. Slično je i u svijetu grafičkih komunikaci-



ja: postoje trendovi, ali će dobar plakat uvijek biti prisutan. On može mijenjati pravac, odgovarati na izazove raznih trendova, ali će biti i zanimljiv, opominjuć, duhovit... No, ono što je suštinski najbitnije jest stav! Plakat bez stava nije umjetnost koja uvijek podrazumijeva da je dizajner vizionar, osoba s izgrađenim identitetom.

Plakat je prvi iz domene dizajna »ušao« u galerije, postao autonoman i samim tim – umjetnost.

Uslijed brzine i tempa života svakako nemamo vremena promatrati plakat 15 minuta na ulici, te se zbog toga on prilagođava, postaje konkretniji, rasterećen od nepotrebnih elemenata i razumljiviji. No, tu je i zamka: on uvijek i po svaku cijenu mora biti umjetnički, ne podilazeći i ne spuštajući se na nivo banalnosti i bukvalnosti. Dobar plakat je u civilizacijskom smislu često bio prekretnica svojom transformacijom te smatram da će biti i prisutniji no što mislimo. Najsvježiji primjer prisutnosti i aktualnosti plakata kao vizualno-umjetničkog medija je kolekcija plakata hrvatskog barda **Borisa Bućana** u najpoznatijoj galeriji *MoMa* u New Yorku rame uz rame s ostalim svjetskim umjetničkim veličinama iz domene suvremene umjetnosti.


 **U kojoj mjeri ima važnost dizajn u političkim kampanjama?**

Često i najbitniju i vrlo zahtjevnu. Sjetimo se samo predsjedničke kampanje **Baracka Obame** gdje je njegov lik predstavljen

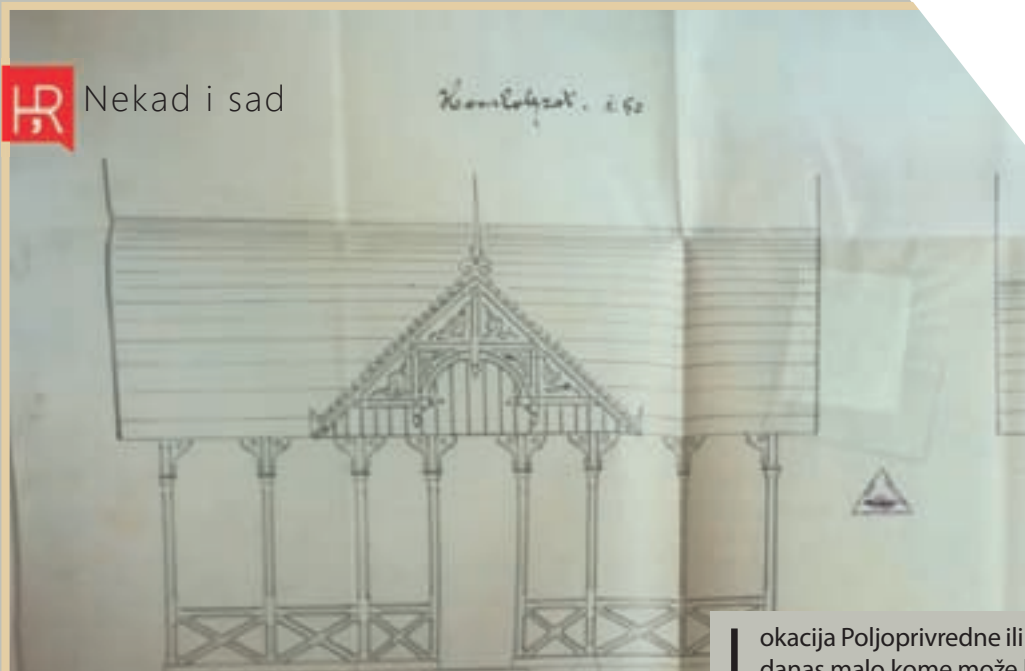
likovno svedeno, pop-artistički. Kampanja je bila pamtljiva baš zato što se izbjegao klasičan pristup i već viđeno. Ako se složimo s činjenicom da je sve tržište i marketing, uključujući i politiku, onda je vizualizacija poruka i slogana obvezna. Političke ideje više nisu komplicirane, već se ide na efekt *must have*. Jak slogan svakako neće privući pozornost ukoliko je sitan, neupadljiv i likovno nenametljiv. Pogledamo li količinu tiskanog materijala tijekom jedne kampanje, primijetiti ćemo da ćemo prije primijetiti onu koja je likovno svježija i drugačija, bez obzira na to dopada li nam se ta politička opcija. Marketing i dizajn odavno hodaju ruku pod ruku kada su političke kampanje u pitanju; sve se radi po planu i time je dimenzija dizajna da se na pravi način identificira s temom ili osobom. Budući da se već godina bavim osmišljavanjem i dizajniranjem za političku stranku DSHV trudim se da najbrojnija stranka s hrvatskim predzankom u Vojvodini dobija na vizualnoj prepoznatljivosti i dinamici te da na taj način postane dobra opcija.

 **Koliko je za kulturu življenja važan tekstilni dizajn?**

Naravno. Moda nas određuje. Ono što nosimo postaje neizostavni dio našeg identiteta i utječe na doživljaj drugih. No, osim realne funkcionalnosti odjeće ona često biva odrazom neke epohe prouzrokovana buntom i angažiranošću, dok s druge strane postaje odrazom nečije nemaštovitosti kroz *copy-paste*. U posljednje vrijeme zapažam tendenciju pojavnosti garderobe koja me podsjeća na hodajuće reklame. Ili, koliko je *jeans* nekad nosio energiju pobune, bio zaštitni znak rušenja određenih sustava vrijednosti kroz isticanje seksualnosti i privlačnosti... pa nadalje kroz punk. Danas je primarni dio svakodnevnice odjeće koje nosimo samo jer nam se sviđa.

 **Koliki značaj je imao i ima li značaj i danas dizajn u području rock'n'rolla ili možda bolje pitano – popularne glazbe?**

Ovo se pitanje djelomično nadovezuje na prethodno, jer se prisutnost glazbenog trenda odražavala i na sve ostalo, dizajn posebice. Sredinom šezdesetih dizajn je plijenio pozornost antiratnim plakatima, protiv rata u Vijetnamu, omotima LP ploča te uzdizanjem tadašnjih muzičara do trona superstara. Ono što imamo danas je dostupnost svega *online*, lakoće posjedovanja kako muzike tako i garderobe iz bilo kog dijela svijeta. Drugo je pitanje imamo li kritički stav o trendovima, postajemo li civilizacija kojoj nije u interesu da za sobom ostavi bilo kakav pisani trag o svome postojanju, već uspomene i emocije stavljamo na *cloud*. Danas svatko tko iole posjeduje osnovno znanje rada u *photoshopu* naziva sebe dizajnerom. Biti originalni dizajner u sadašnjem trenutku, gdje se estetski kriteriji baziraju na ljupkosti i nedostatku inventivnosti nije lako. Aristotel je rekao kako je »duhovitost drskost koja je stekla obrazovanje«. Volio bih da te i takve drskosti ima više, da nije sramota izreći svoje mišljenje, objasniti svoj stav kroz zvuk, riječ ili sliku. Danas, tko zna koji put u povijesti, dizajn traži neki novi prostor kako bi komunicirao, često odlazeći desetljeća ispred svog vremena, a da pri tome ne upadne u vlastitu zamku – potrebu da bude razumljiv. Kao što postoji i muzika koja je neshvatljiva vremenu u kome je nastala, isto je tako i s dizajnom. Dizajn koji mijenja svijet upravo je takav: možda trenutačno nedovoljno jasan, ali sebi dosljedan, vidljiviji kada se »popnemo na prste« i porastemo kao osobe.



Preko puta Zemljoradničke škole

Lokacija Poljoprivredne ili Zemljoradničke škole na Paliću danas malo kome može biti orijentir, jer je ova škola desetljećima zatvorena (iako je dio objekata, ipak, sačuvan), no u njeno zlatno doba postojanja bila je čuvena. Prema spomen-ploči na jednoj od nekadašnjih školskih zgrada u Zelengorskoj ulici, toj prekrasnoj paličkoj aleji, Poljoprivredna škola internatskog tipa osnovana je 1896. godine. Zapis o oblastima koje su đaci učili ostavio je **Aurél Stadler** u knjizi »Palić«: gajenje biljaka, riba i peradi, liječenje životinja, vinogradarstvo, pčelarstvo, gajenje svilene bube, poljoprivredna arhitektura, ratarstvo i knjigovodstvo. Nije se učila samo teorija, naprotiv, škola je posjedovala 277 jutara zemlje za ekonomske, nastavne i znanstveno-eksperimentalne svrhe, a vremenom je svoje posjede još i uvećala.

Dok su u okolici škole još postojali uglavnom vinogradi i voćnjaci, tamo gdje je danas urbanizirano naselje, upravo je ova institucija bila orijentir lokacije u situacionom planu projekta kuće-vile za udovu **Linzer** 1898. godine. Kuća je, prema ovom projektu, izgrađena preko puta Zemljoradničke škole, a njen nacrt postoji u Povijesnom arhivu Subotica u Fondu Gradskog vijeća (F2). Ovaj projekt zanimljiv je i stoga što prikazuje kako su se u vrijeme intenzivnog razvoja Palića u banju i njegove izgradnje, osim vila posebne ljepote i dekoracije, gradili i manji objekti, u ovom slučaju to je dvosobna kuća, ali, ipak, s dekoracijom terase karakterističnom za paličku arhitekturu.

Po svemu sudeći, vila iz 1898., podignuta, dakle, prije više od 120 godina, još je na istom mjestu, davno već malo proširena. No, za pouzdanu potvrdu historijata starog zdanja potrebna su i daljnja istraživanja.



Sunčani dan pored »bisera panonske ravnice«

Prošle nedjelje odlučili smo napraviti mali izlet na Palić iz tri razloga. Prvo: davno smo jeli dobar riblji paprikaš pa smo se zaželjeli tog jela, kao drugo: da provjerimo rezultat vijesti RTV-a od 6. lipnja ove godine: »Palić Wellnes spa centar s Akva parkom gotov za godinu dana«, i treće: da vidimo stanje vode »bisera panonske ravnice«. Što se tiče »prve točke« izleta, uspješno je obavljen. Filirani riblji paprikaš (mrzim trijebiti sitne riblje kosti) bio je ukusan, mada mi je falilo više čorbe i ljutine, a porcija pečene i pohane ribe bila je prevelika, pa smo zamolili da nam ostatke samo ribe zapakiraju, što je ljubazno osoblje i učinilo. Budući je bio divan listopadski dan, prije ručka smo se prošetali i obilazili smo ograđeno gradilište, usput onako preko žice smo i slikali. Slijedi izvješće s obilaska terena.

Izvješće s gradilišta

Gradilište je takvo kako zakon o građenju propisuje. Ograđeno je žičanom ogradom i uredno je opskrbljeno i gradilišnom



Budući »simbol Palića«?!

pločom. Na ploči je jedna prilično teško tumačiva slika budućeg kompleksa, koji će kada bude potpuno završen zauzimati 4,4 ha, od čega samo Spa centar zauzima 3,3 ha. Na ploči su uredno navedeni svi podatci po zakonu. Takvo projektiranje je uradila jedna beogradska tvrtka *Artprojekt d.o.o.*, a izvođači radova su: *Gemmax građa d.o.o.* iz Novog Sada i *Saniteko group d.o.o.* iz Podgorice. Na ploči piše: Početak radova I. faze je 26. 11. 2018. a završetak ove faze je 18. 05. 2019. Svečano polaganje kamena temeljca je obavljeno 15. prosinca 2018. uz nazočnost dužnosnika sa svih nivoa vlasti: republičke, pokrajinske i subotičke. Po obavještenju s ploče investitori su: Grad Subotica i *JP Park Palić*, a direktor ove organizacije je također bio prisutan, čak je dao izjavu za RTV. Ove godine (u već spomenutoj reportaži) izjavu je dala i rukovoditeljica sektora za održavanje, investicije i razvoj i evo citata njene izjave: »Izgrađena je i kula koja je zaista visoka i impozantna i koja se izdaleka vidi pa počinje da predstavlja jedan od mnogih simbola Palića«.

Kako smo vidjeli, najviša točka izgrađenih objekata se nalazi na ovom toboganu (slika u prilogu), mislim ako će ovo »plastično čudo« biti jedan od simbola turističkog mjesta, onda »jao Paliću«. U izvješću citiranog RTV priloga kaže se i sljedeće: »Objekat će koštati oko milijardu dinara što ga čini trenutno najvećom investici-

jom u razvoj turizma u Srbiji, a biće završen do početka kupališne sezone 2020. godine«. Koliko se ja razumijem u građenje, da koriste ovo lijepo vrijeme i rade danju i noću, sumnjam da bi se završilo do početka lipnja iduće godine. Na gradilištu od radnika je, mislim samo čuvar. Samo ću nabrojati što je sve planirano: pet otvorenih i pet zatvorenih bazena: termalni, dječji, bazen za odrasle i dva bazena s toboganima. »Postojeći termalni bazen biće adaptiran i modernizovan i pored njega će biti relaksacioni bazen namenjen odraslima površine od 600 m², duplo veći od postojećeg i još jedna veća kula sa toboganima«, ovo je ovogodišnja izjava direktora JP-a.

Pravi, makar idejni projekt, nisam našao na *netu*; našao sam pet nekakvih perspektivnih prikaza cijelog ili dijelova budućeg kompleksa. Možda se cijeli idejni projekt nalazi u općinskoj službi, koja je izdala dozvolu za gradnju, ali ona mi nije potrebna. Perspektivne sličice i ono što sam vidio, tri nova nedovršena tobogana, uvjerali su me da je sve ovo »evo ti ništa, drži ga čvrsto« iliti: šarena laža.

»Paličko zeleno«

Povjesničari umjetnosti utvrdili su da je drvenarija na secesijskim zgradama nekadašnje banje Palić, ofarbana bojom specijalne boje, koju su nazvali »palička crvena boja«. Šetajući pored vode jezera (»bisera panonske ravnice«, kako su je neki novinari nazvali) uočili smo da ona ima jednu specifičnu, (ne kao prije) zelenu boju, jer je voda gusta, neprovidna i išarana tamnijim trakama, kao da su naftu sipali u nju. Zato predlažem da se u nomenklaturu boja uvede pojam »paličko zeleno«. Razmišljam zašto je voda ovakva, kada



Detalj »paličko zelene boje« vode

nekadašnji veliki zagađivači više ne proizvode, a imamo suvremeno pročišćavanje vode. Pored svih obećanja, poboljšanje kvalitete vode nikako ne uspijeva; ili su angažirani stručnjaci neznalice ili možda zvaničnici to zapravo žele samo verbalno. Nadam se da naš ručak nije ulovljen u njoj. Moje mišljenje je: planirani wellness spa centar je »šteta u prostoru«, prije svega što on negira postojanje samog jezera, nema nikakvu komunikaciju s njim, ružit će opću sliku. Nedostajat će ugostiteljski i smještajni kapaciteti. Ovakav kompleks se može podići i na jednoj livadi, gdje ima samo bušenih bunara. Treba poštovati postojeći ambijent.

Red države, red stranke... dva-tri puta

Drugo lice **SUBOTICE**

Ako ste se ovih dana namjeravali učlaniti u Srpsku naprednu stranku (SNS) ili pak jednostavno otići u Gradski odbor i uz kavicu s ljubaznim osobljem upoznati se s njihovim uspjesima, postignućima i aktivnostima uopće; ako ste svoje kompletno članstvo iz dosadašnje – recimo, recimo... – Demokratske stranke Srbije htjeli upisati u najjaču i najbolju stranku, a nemate baš puno informacija o njoj, jedna će vam informacija svakako dobro doći. Naime, kako ne biste uzaludno lutali Ulicom Dimitrija Tucovića, tražeći sjedište Gradskog odbora SNS-a, svakako je dobro da pročitate nastavak ove rečenice: GrO SNS-a nalazi se u Parku Ferenc Raichla 1-8.

Nikada niste najbolje stajali s nazivima ulica, uvijek ste ih pomiješali s nekim drugima? Dobro, da vam olakšamo: Park Ferenc Raichla nalazi se od željezničkog kolodvora do početka Korzoa, odnosno od Segedinskog puta do Ulice Đure Đakovića, a GrO SNS-a u zgradi tik pored Malog stadiona. Da, da, u onoj gdje se nalazi i policijska stanica, vojni odsjek, Republički zavod za statistiku (filijala Subotica) i... sad već sigurno znate – zatvor. Naivni, kakvi već jeste, pomislit ćete: »Gle, kakve li slučajnosti; kakvog li divnog društva, kao da ih je netko namjerno spojio«. Odeti li, pak, tamo (na glavni ulaz, onaj koji gleda na zgradu Pošte), vaše ushićenje doživjet će kulminaciju: iznad vrata, pod konac isti, red barjaka: državna, pa stranačka; državna, pa stranačka... Onako... ko *doboš torta* ili, božemprosti, ko ona mesnata slanina iz **Balaševićeve** pjesme (poslušati: *Ljubio sam snašu na salašu*, dio o pušnici).



Iako i sami svjesni da su tajnoviti putevi Politike, možda ćete se ipak zapitati zašto se GrO SNS-a preselio na novu adresu: da im nije Grad podigao cijenu zakupnine do iznosa koji ni članarina ne pokriva; da im nije Mjesna zajednica Centar I otkazala gostoprimstvo na toj adresi; da im nisu možda zimus zasmetali galama i ružne riječi koje su ispred njihovog sjedišta upućivali prosvjednici iz kolone *1 od 5 miliona*, pa su se – za ne daj, Bože – odlučili skloniti na mirnije i sigurnije...?

Koji god od odgovora na postavljena (uključujući i ona nepostavljena) pitanja bio točan, ovo posljednje djeluje zanimljivo bar iz dva razloga. Prvi, naravno hipotetički, izgleda ovako: ajd, da vidim(o) tog junaka koji će u – ne daj, Bože – nekoj budućoj koloni dokonih prosvjednika prvi zazviždati, zatrubiti ili uputiti ružnu riječ (recimo »bando lopovska«) pred zgradom u kojoj se, osim GrO SNS-a, nalaze i djelatnici policije i Vojske? I to još s tako jasno istaknutim državnim (dobro: i stranačkim) obilježjima! A drugi...? Pa znate već – tiče se našeg (dobro: ne našeg – mog) prijedloga: osim GrO SNS-a, u zgradu gdje se nalaze prostorije najozbiljnijih državnih institucija preseliti

i Gradski odbor Saveza voJVodaških Mađara i sve ostale stranke koje izravno ili bočno podupiru vladajuću koaliciju. Razlog? Isti kao i kod SNS-a: da bi bili zaštićeni, i to u prirodnom okruženju. Problem tada jedino može nastati kod – ne daj, Bože – grupe budućih prosvjednika. Budu li šetali, recimo, pored zatvora, što će vikati: »izlazite napolje« ili »ostanite unutra«? Meni osobno više se dopada... Uuuups, ponestalo tinte.

Z. R.

Privremena zabrana prometa na lokalnim prometnicama na Paliću

Tajništvo za komunalne poslove, energetiku i promet Gradske uprave Grada Subotice izdalo je rješenje o privremenoj zabrani prometa u sljedećim ulicama na Paliću:

1. Ulica Trg László Magyara – dionica 2 (od Ulice Pála Pappa do Ulice Vrnjačka) – radovi će se obavljati u razdoblju od 24. 10. 2019. godine do 30. 11. 2019. godine;
2. Ulica Pála Pappa (od Ulice Béle Bartóka u duljini od 60 metara) – radovi će se obavljati u razdoblju od 24. 10. 2019. godine do 30. 11. 2019. godine;
3. Ulica Dubrovačka – dionica 2 (od Ulice Josipa Kolumba do Ulice Europska) – radovi će se obavljati u razdoblju od 24. 10. 2019. godine do 07. 11. 2019. godine;

4. Ulica Marka Oreškovića slijepi krak – radovi će se obavljati u razdoblju od 24. 10. 2019. godine do 24. 11. 2019. godine;

5. Ulica Europska – (dionica 1 od Ulice Mihály Szervóa do Bolmanske ulice i dionica 2 od Ulice Dubrovačka do Bolmanske ulice) – radovi će se obavljati u razdoblju od 24. 10. 2019. godine do 24. 11. 2019. godine.

Promet na gore navedenim lokalnim prometnicama privremeno se zatvara zbog realizacije projekta za izgradnju kanalizacijske mreže upotrijebljenih voda u stambenom dijelu naselja Palić.

Izvođač radova će biti u obvezi omogućiti nesmetani prolaz stanovnicima ove ulice za sve vrijeme trajanja radova.

FESTIVAL TRADICIJSKOG PJEVANJA

HKC „Bunjevačko kolo“



Velika dvorana Centra
Preradovićeve 4, Subotica
26.10.2019.
18 sati

Ulaz slobodan

Pokrovitelji Festivala:

Središnji državni ured za Hrvate
izvan Republike Hrvatske

Grad Subotica

Pokrajinski sekretarijat za
obrazovanje, propise,
upravu i nacionalne manjine
– nacionalne zajednice



Investicijskim projektima do turističkog uspon

Grad Subotica dobio je ove godine status 1. kategorije turističkog odredišta, koje sve očitije postaje meta značajnog broja turista. Pravi procvat ove grane gospodarstva u našem gradu očekuje se od iduće godine, kada je predviđeno otvorenje dugoočekivanog Aqua parka na Paliću, ali sudeći po dinamici radova i završetak nekih drugih kapitalnih investicija koje će pridonijeti turističkoj ponudi grada, poput Narodnog kazališta i Y kraka

Subotica je uvrštena među pet najposjećenijih gradova u Srbiji, što potvrđuju brojne skupine turista koje se ovoga ljeta i tijekom proteklih sunčanih jesenskih vikenda moglo susresti kako razgledaju povijesnu jezgru grada. Subotica i Palić ponajprije su zanimljivi susjedima iz Mađarske, Hrvatske, BiH, te gostima iz Poljske i Njemačke, a u sve većem broju mogu se vidjeti i turisti iz daleke Kine. U prilog pozitivnom pomaku u području turizma govore i statistički podaci, koji pokazuju da je u prvih osam mjeseci ove godine zabilježen rast od oko sedam posto u broju dolazaka i broju noćenja u Subotici, dok je Palić odskočio za gotovo 19 posto po broju noćenja u odnosu na prošlu godinu.



Srđan Samardžić

Ove brojke svjedoče da bilježimo rast iznad republičkog i pokrajinskog prosjeka, a investiranje u turističke potencijale Subotice i Palića pridonijet će gospodarskom razvitku grada i pozicionirati ga na turističkoj mapi, kaže **Srđan Samardžić**, član Gradskog vijeća zadužen za investicije, turizam i međunarodnu suradnju.

»Kategorizacija našeg grada značajno će utjecati na njegovo bolje pozicioniranje na turističkoj mapi, kako naše države, tako i šire regije. Osim toga, imat će značaja i po pitanju investicija u području turizma. Iza toga stoji veliki rad i napor koji podrazumijeva predstavljanje Subotice i Palića na brojnim sajmovima

turizma u zemlji i inozemstvu, potom suradnju s turističkim organizacijama drugih gradova, a doprinos predstavljanju Subotice na turističkoj mapi dali su i studijski posjeti novinara iz Kine, Izraela, Mađarske, Njemačke, Rumunjske, Italije i Slovenije. Moram dodati da u korist turizma ide i činjenica da je Subotica posljednji veliki grad u jugoistočnoj Europi koji je monocentričan. To je s gledišta turističke ponude vrlo pozitivno budući da se kulturno-povijesne

znamenitosti zanimljive turistima nalaze u neposrednoj blizini jedna druge.«

Izgledan završetak zgrade Narodnog kazališta u 2020.

Među promotivnim turističkim aktivnostima su i besplatne turističke pješačke ture po središtu grada, koje provodi Turistička organizacija Grada Subotice u suradnji s licenciranim turističkim vodičima. U cilju što boljeg predstavljanja Subotice i produljenja boravka turista, svake srijede od 10 sati i subotom od 13 sati turisti imaju priliku doznati što je obilježilo povijest ovog grada i kakvo je bogatstvo kulturne i etničke raznolikosti do dan danas u njemu očuvano. Skupine turista posjećuju Gradsku kuću, obnovljenu Sinagogu, Reichlovu palaču, Franjevačku crkvu, a nezaobilazna postaja u središtu grada svakako jest i zgrada Narodnog kazališta. Uslijed rekonstrukcije i nadogradnje ovog objekta, turisti ga, kao i sami Subotičani, proteklih godina mogu pogledati samo izvana, ali postoje realne naznake da bi se to uskoro moglo promijeniti.

Naime, riječ je o jednoj od najvećih kapitalnih investicija u kulturi, započetoj prije više od jednog desetljeća, međutim sudeći prema ranijim najavama i onome što je do sada urađeno, kazališna scena mogla bi napokon zaživjeti na novim daskama iduće godine.

»Radovi teku planiranom dinamikom, a potrebe za dodatnim radovima se otklanjaju u hodu. Izgradnja predviđena VII. i VIII. fazom radova je završena, čime je objekt zatvoren sa svih strana, ugrađena su tri protupožarna zastora koji dijele unutarnji prostor na tri zasebne cjeline. U starom dijelu objekta su ugrađene sve instalacije, završeno je ličenje prostorija i trenutačno se radi na završnom sloju za postavljanje parketa. Dio krovne konstrukcije koji je bio otvoren radi odnošenja strojeva je sada potpuno zatvoren. Uvijek može bolje, ali doista se ulažu veliki naponi da se ovaj projekt završi, kao i ostali započeti projekti, kojima želimo unaprijediti kvalitetu života naših sugrađana.«

Vraćanje starog sjaja Paliću

Među projektima koji će pridonijeti turističko-gospodarskom razvitku i boljoj kvaliteti života Subotičana svakako jest izgradnja Aqua parka na Paliću. Također jedna od višedesetljetnih ideja doživjela je svoju realizaciju, a ovo rješenje za pokretanje turizma na



Paliću procijenjeno je na iznos od milijardu i 50 milijuna dinara, koji je u podjednakom dijelu osiguran iz gradskog, pokrajinskog i republičkog proračuna.

Aqua park će se nalaziti na Muškom štrandu, gdje je trenutno u tijeku izgradnja kompleksa s pet vanjskih bazena koji će se prostirati na 28 tisuća četvornih metara, dok će na tri tisuće četvornih metara biti smješten kompleks od pet zatvorenih bazena s pripadajućim spa sadržajima. Završetak radova i otvorenje Aqua parka planirano je za početak kupališne sezone iduće godine, a koncept je osmišljen tako da u vodenom kompleksu mogu uživati sve generacije, naveo je Srđan Samardžić.

»Druga faza radova je u pripremi i uskoro kreće javna nabava. Ova investicija imat će značajan utjecaj na razvitak grada budući da ne postoje slični sadržaji na Paliću. Zahvaljujući svojim termomineralnim izvorima vode Palić ima status banje, ali se nije radilo na rješavanju situacije u kojoj se Palić našao, što je dovelo do gašenja njegovih turističkih potencijala. Stoga je izgradnja Aqua parka pokušaj oživljavanja ovog turističkog mjesta, što će značiti kako našim građanima, tako i gostima iz ostalih dijelova zemlje i inozemstva, koji će zahvaljujući Koridoru 10 moći u kratkom vremenu stići do Palića.«

Samardžić je istaknuo da je uspjeh neminovan kada postoji jasan cilj, te da je u tom smislu prisutno kontinuirano ulaganje u Palić. Tako je proteklih godina urađena rekonstrukcija pješačke staze na pješčanoj plaži, rekonstrukcija košarkaškog terena, potom adaptacija Ljetne pozornice, termalnog bazena, dijela mola na Muškom štrandu, izgrađen je toranj za veslače na zapadnoj

obali jezera, te je uređen i urbano opremljen Veliki park na Paliću.

Ono što predstoji jest projekt zaštite biodiverziteta jezera Palić i Ludaš i vraćanje kvalitete jezerske vode, a u planu je i odvajanje dijela obradivih površina od obale samog jezera, gdje je predviđena izgradnja biciklističke staze koja će biti dodatni turistički sadržaj za ljubitelje prirode i sporta.

»Ovo će zapravo biti vraćanje starog sjaja Paliću. Primjerice, Ljetna pozornica je nakon renoviranja rezervirana za različita događanja godinu dana unaprijed. To je sada prostor kojim se možemo ponositi, osobito u vrijeme Palićkog filmskog festivala kada trebamo ugostiti velika svjetska imena. Međutim, čeka nas još dosta posla vezanih uz Palić i nastojat ćemo ga uklopiti u regionalnu ponudu skupa s ostalim banjama u regiji. Tu prije svega mislim na Mađarsku i Hrvatsku, s kojima se već ostvaruje prekogranična suradnja po pitanju zajedničke promocije turističkih vrijednosti kao što je secesija, koja primjerice veže Suboticu i Osijek. Živimo u vremenu kada je znanje najveći resurs, a međunarodni projekti omogućuju nam razmjenu vrlo korisnih znanja i iskustava«, istaknuo je Samardžić.

Izgradnja Aqua parka također bi trebala pridonijeti povećanju zanimanja potencijalnih investitora za ulaganje u Palić. Određene naznake u tom smjeru već postoje, a veći broj privatnih investitora može se očekivati nakon otvorenja kompleksa, kada će se moći jasnije prepoznati interes za ulaganje u dodatne sadržaje koji će upotpuniti paličku turističku ponudu.

Marija Matković



Dekoratívna multikulturalnost, opet

Posljedním danom rujna radna inačica nominacijskoga dossiera za stavljanje »Kulturnoga krajolika Bač s okruženjem« dostavljena je u sjedište UNESCO-a u Parizu s prijedlogom da se ovo područje stavi na popis svjetske kulturne baštine i da mu se time prizna vrijednost na, kako se to floskularno kaže, svjetskoj kulturnoj mapi. Sama činjenica da su stručnjaci u području kulture morali u navedenom dokumentu dokazati »iznimnu univerzalnu vrijednost«, dakle vrijednost ovoga područja za cijelo čovječanstvo, naslućuje da je to morao biti težak posao. Iako je područje staroga Bača i okolice bogato građevinama koje potječu od XII. stoljeća do danas, iako je riječ o primjerima romaničke, gotičke, renesansne, bizantske umjetnosti i baroka zgusnutim na malom prostoru, iako je jugozapadna Bačka bila »lijevak« u koji su se slijevali narodi i kulture tijekom selidbi uzduž našeg kontinenta od neolita do danas, iako je ovo jedini kulturni krajolik u Srbiji koji ima svoj prostorni plan i jedini koji »puca« na ovako visok svjetski status, to ne bi bili dovoljni argumenti za UNESCO bez dokaza o iznimnoj univerzalnoj vrijednosti kandidata za svjetsku baštinu. A UNESCO je tu vrlo strog, što je više no potrebno kako bi globalnim kulturnim vrijednostima bila dodijeljena iznimna počast i na njih usmjerena svjetska pažnja i briga.

Uz navedeno, ovo područje, po nominacijskome dossieru, zadovoljava još najmanje tri od deset mjerila UNESCO-a za svjetsku baštinu. Mjerilo II. govori o »Bačkoj tvrđavi kao svjedočanstvu posebnoga oblika urbanoga planiranja i fortifikacije«, nabrajajući »hibridne oblike sakralne umjetnosti« i njezine poznate čuvare: Franjevački samostan u Baču i manastir u Bođanima. Mjerilo III. govori o Baču kao svjedoku »stoljeća razmjene i fuzije multietničkih skupina koje supostojе u skladu«. Govori i o živoj tradiciji multikulturalnosti Bača i okolice. Konačno, Mjerilo

V. priznaje multireligijski i multiukulturni značaj ovog područja koje je, kao dio pograničnih krajeva u Podunavlju, bilo i ostalo zoran primjer tradicijskog korištenja resursa.

Način stručnoga obrazloženja vrijednosti Bača i okolice (krajolik koji je predložen za svjetsku baštinu zauzima gotovo cijelu Općinu Bač i dio Bačke Palanke) vrijedan je pozornosti i analize. Mnoge datosti koje su Bačlijama, Vajštancima, Bođancima i Plavljanima posve obične ovaj dokument sigurno opisuje bolje i objektivnije no što to znaju sami stanovnici ovog područja. Također, i pokrajinske su se vlasti potrudile da proces zaokruže izdajući 4. rujna ove godine suglasnost za osnivanje fondacije za upravljanje budućim, očekivanim, dijelom svjetske baštine. Ova je prvorazredna vijest privukla vrlo skromnu pažnju javnosti, možda naviknute na pohvale Baču koje stižu u posljednje vrijeme. Ipak, treba u svjetlu nedavnih događaja promotriti pobliže kako se naizgled podrazumijevane vrijednosti ovoga područja zaista čuvaju i konkretno primjenjuju.

Primjerice, u nedavno promoviranoj obnovi Franjevačkoga samostana prilično je sramežljivo pristupljeno iskazivanju multikulturalnosti. Ovaj drevni objekt, čiji hodnici, klauzura, zidovi, niše, kao i susjedna crkva Uznesenja Marijina vrve dokazima da je cijeli kompleks identitetski marker postojanja i vjere Hrvata na lijevoj obali Dunava u Bačkoj, barem u posljednjih 330 godina, polako postaje dokaz »dekorativne« multikulturalnosti. Hvala vrijednu činjenicu da je njegov muzejski prostor opremljen



Tjedan u Somboru

Igre sa zemljom i oko zemlje



Muku muče somborski stočari ovih dana. Niska cijena tovnihi junadi i mlijeka već je nevolja na koju su svikli, ali novi udarac, onako iza krivine, nisu očekivali. A upravo im se to i desilo. Taman kada su se obradovali

kako će i njih ogrijati sunce, kad ono umjesto sunca najcrnji oblaci. To sunce u najavi i oblaci umjesto sunca zapravo je posve nevjerovatna priča o državnoj zemlji koju su stočari prvo dobili i platili, pa im je onda rečeno – sada to više ne važi. I tako je šteta dvostruka – ostali su i bez zemlje i bez novca.

A posloženo kronološki to izgleda ovako: zakon je propisao da za stočarsku proizvodnju poljoprivrednici imaju pravo prečeg zakupa državnih oranica. To pravo prečega zakupa znači da se njive dobivaju po realnim cijenama, bez dražbe (što bi rekli: pozitivna diskriminacija). Koliko će to hektara biti, ovisi o broju stoke u stajama i oborima. Uglavnom, kod onih većih nakupi se tu 50-100 hektara. Zakon je propisao da te njive stočari u zakup dobivaju na deset godina. Odluke su donijete, zemlja plaćena i tu bi trebala biti stavljena točka. Ali ne ide to baš sve tako jednostavno, jer ratari su ovih dana pozvani u Odjel za poljoprivredu gdje su obaviješteni da donijete odluke više ne važe, jer je, eto, dio zemlje koju su dobili vraćen u postupku restitucije. Ili u prijevodu: Ministarstvo poljoprivrede u zakup je dalo zemlju koja faktički više nije državna. Tako ispada da Ministarstvo poljoprivrede radi jedno, a Agencija za restituciju drugo, a kolateralna šteta su poljoprivrednici. Oni koji su imali sreće ostali su bez hektara-dva državne zemlje, neki i bez deset i više hektara. I ne samo bez zemlje, ostali su i bez novca koji su dali za zakup, a u nekim slučajevima to je i deset tisuća eura. U Ministarstvu poljoprivrede nam je rečeno da su davanjem u zakup zemlje stočarima koja će biti vraćena u restituciji praktički ovoj kategoriji poljoprivrednika htjeli izaći u susret, s obzirom na to da su značajne površine poljoprivrednog zemljišta na teritoriju Grada Sombora u Fondu za restituciju. I još kažu: ako stočari nisu potpisali ugovore, novac će im biti vraćen, a ako je stvar otišla toliko daleko da su ugovori potpisani, novac će biti proslijeđen novim vlasnicima, koji su u obvezi, bez podizanja cijene, ispoštovati potpisani ugovor u naredne tri godine.

Hoće li to tako biti i u praksi? Poljoprivrednici već odmahuju glavom, jer znaju da su stari-novi vlasnici vraćene oranice već ponudili u zakup. Naravno, po znatno višim cijenama.

Z. V.



raskošnim predmetima i drugim dokazima života i vjere bačkih Hrvata Šokaca zamagluje, primjerice, činjenica da su svi natpisi na muzejskim predmetima, vodiči i nove informativne ploče na ulazu u samostan prikazani samo na srpskom i engleskom jeziku. To se, između ostalog, odnosi i na sakralnu postavku čije su autorice stručnjakinje iz Ministarstva kulture Republike Hrvatske **Lukrecija Pavičić Domijan** i **Ranka Saračević Würth**. Apsurd takvoga pristupa vidljiv je kada se pogleda nazivlje za liturgijski tekstil, predmete i posuđe koji jednostavno nemaju inačice na srpskome jeziku. Povrh svega, riječ »Hrvat« i izvedenice iz nje nisu spomenute niti jednom u službenom označavanju novoga muzejskoga prostora i izloženih predmeta, niti u odlično uređenome, svježem tiskanome vodiču. Tu je prisutan uobičajeni subetnonim »Šokac«, koji, dojam je, ovdje ima ulogu sakrivanja identiteta naroda koji je baš zahvaljujući franjevcima i došao u podunavski dio Bačke. Nakladnik ovoga vodiča sigurno zna da na području predloženog »Kulturnog krajolika Bača s okruženjem« živi znatan broj Hrvata, a da Šokaca na popisu narodnih skupina na tom području uopće nema, barem prema službenim podacima popisa stanovništva u Srbiji 2011. godine. Nije ovo jedini samostan Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda čiji je dio dobio muzejsku namjenu, ali je sigurno jedini u kojem ništa u muzejsko-izložbenome prostoru nije označeno hrvatskim jezikom. Dodatna je činjenica da slovački i mađarski jezik uopće nisu zastupljeni u obnovljenome samostanskome muzejskom prostoru, usprkos tome što su i ti narodi značajan dio lokalnoga katoličkoga spektra.

Ako je, a jest, osnovna crta multikulturalnosti osmišljavanje programa pravnoga, financijskoga i provedbenoga karaktera koji potiču priznanje više naroda i kultura koji žive na istom prostoru na jednak način, te ako je multikulturalnost važan dio univerzalne vrijednosti Bača (tako smo rekli UNESCO-u), u kojem je zapečku u procesu obnove Franjevačkoga samostana u ovoj drevnoj varoši ona ostala?

Marko Tucakov

Caritasov dom Sveta Elizabeta u Maradiku primio prve stanare

Sigurnost za stare i siromašne

»Puno mi znači što postoji dom ovakve vrste, jer nemam svoju kuću. Sve koje smo smještene u njemu imale smo težak život. Svakodnevno jedna drugu tješimo, ohrabrujemo i govorimo da moramo biti zahvalne što smo dobile krov nad glavom«, kaže Gordana Pospišil iz Indije

Čovjek dok je mlad ne razmišlja puno o starosti niti o onome što bi mu se moglo dogoditi u kasnim godinama života. A kad starost zakuca na vrata, usamljenost može biti teška, što su nam posvjedočili i sugovornici u ovoj priči. Nažalost, danas je veliki broj starih i nemoćnih koji nemaju adekvatne uvjete za život, niti dovoljno sredstava za izdržavanje, ali ni bliske rodbine koja bi se brinula o njima. Želeći da pomognu tim ljudima Caritas Srijem je u suradnji s partnerima iz Caritasa Bolzano-Bressanone iz Italije prije tri godine započeo izgradnju doma za stare i socijalno ugrožene osobe u Maradiku. Prošle godine dom Sveta Elizabeta je završen i opremljen sa svim neophodnim pokućstvom, te prilagođen potrebama života za 16 korisnika iz Srijemske biskupije. Trenutno ih je pet smješteno u domu. Očekivanja su da će se uskoro u njega useliti još nekoliko osoba kojima je krov nad glavom neophodan pogotovo u predstojećim hladnim zimskim danima.

Nužnost i potreba

Useljavanje prvih korisnika u dom Sveta Elizabeta u Maradiku počeo je u svibnju ove godine. Mjesta ima za još 11 korisnika koji ukoliko žele boraviti u njemu, moraju ispuniti određene uvjete.

»Dom za stare i nemoćne osobe je pilot projekt. Ukoliko se ukaže potreba za proširenjem kapaciteta, sigurno da će biskupija nastojati adaptirati još jedan objekt ili će izgraditi novi. A potrebe ima. Sve je više starog stanovništva koji žive sami«, navodi direktor Caritasa Srijem **Jozo Duspara**, dodajući da se svatko tko želi biti primljen u dom a ispunjava propisane uvjete, treba obratiti svom župniku.

»Nakon toga župnik će u ime te osobe podnijeti molbu za primitak u dom, a nadležna komisija će odlučiti ispunjava li potencijalni korisnik propisane uvjete. Prednost imaju osobe koje nemaju adekvatne uvjete za stanovanje a koje još uvijek mogu same sebe poslužiti. Ne tražimo da imaju određeni iznos prihoda, ali je potrebno da u momentu primitka skrbnik potpiše da će se o toj osobi brinuti u momentu kada ona ne bude više mogla samostalno živjeti«.

Zahvalnost donatorima

Srijemska biskupija i Caritas Srijem već deset godina uspješno surađuju s partnerima Caritasa Bolzano-Bressanone iz Italije. Uz pomoć njih, do sada je realizirano nekoliko projekata.

»Prije nekoliko godina smo došli na ideju da realiziramo projekt koji bi nam omogućio kupovinu kuće za stare osobe koje su sposobne starati se same o sebi, a koje nemaju bližih srodnika. Za izgradnju takvog doma izabrali smo Maradik. Tu smo našli jednu staru kuću koju smo porušili i na tom placu smo izgradili dom. Zahvaljujući Caritasu iz Italije i našem Caritasu Srijem

Važni projekti Caritasa Srbije

Caritas Srbije je u posljednjih nekoliko godina realizirao brojne važne projekte.

»Veliki važan projekt za nas je dnevni boravak u Srijemskoj Mitrovici Sveta Terezija namijenjen osobama s invaliditetom, zatim projekt *Your job* koji je počeo s radom prije nekoliko mjeseci u Rumi. Cilj tog projekta je da se mladi osnaže, zaposle i da ostanu živjeti u svojim mjestima. Još uvijek je aktualan i projekt koji se tiče pomoći migrantskoj populaciji, a jedan od naših važnih projekata svakako je i dom za stare i siromašne osobe u Maradiku«, kaže **Petar Dujić**, koordinator Caritasa Srijem.



Tjedan u Srijemu

Sankcije za neodgovorne poljoprivrednike



O negativnim posljedicama paljenja strništa na njivama već smo pisali u našem tjedniku. Uništavanje strništa paljenjem (što je bila česta slika i prošle godine na srijemskim poljima) nastavljeno je i ove godine. Osim toga što je takav način

uništavanja strništa štetan za okoliš, takvo tretiranje zemljišta ga osiromašuje i povećava troškove proizvodnje, a spada i u kazneno djelo izazivanja opće opasnosti koje je zakonom zabranjeno. Umjesto paljenja, stručnjaci savjetuju zaoravanje biljnih ostataka čime se poboljšava vodni režim zemljišta. Osim navedenih štetnih posljedica, vatra s njiva se može proširiti i izazvati požare većih razmjera, a podaci govore da svake godine u Srbiji izgori više stotina hektara šuma čiji je najčešći uzrok ljudski faktor. Unatoč svemu, i ove godine u Srijemu njive koje gore i oblaci dima koji najviše ugrožavaju sigurnost u prometu često se mogu vidjeti. Pojedini poljoprivrednici se ne ponašaju odgovorno. Rekord po broju intervencija u Srijemskom okrugu postignut je 2012. godine kada su vatrogasci imali 1.843 intervencije za godinu dana. Kako se moglo čuti proteklih dana, paljenje strništa česta je pojava i u drugim dijelovima Vojvodine. Ovoga puta država je odlučna da se ozbiljno suoči s rješavanjem tog problema. Prema neodgovornim poljoprivrednicima, kako je najavljeno, uslijedit će opomene, a zatim i sankcije. Ministar poljoprivrede **Branislav Nedimović** prilikom obilaska poljoprivrednih proizvođača u bečejskoj općini je istaknuo da se na temelju snimaka Europske satelitske agencije točno zna što se radi na svakoj njivi u Srbiji i kako je najavio, ubrzo će biti objavljeni rezultati na temelju kojih će se vidjeti koja lokalna samouprava ima najviše zapaljenih parcela, a u kojima su se poljoprivrednici ponašali odgovorno. Nije precizirao koje će to biti kaznene odredbe niti kolike će biti kazne, jer o tome se treba usuglasiti više ministarstava, a zatim i Vlada. Možda će to utjecati na veću odgovornost poljoprivrednika i njihovu svijest, te će ovakvih slučajeva u idućoj godini biti manje.

S. D.

za kratko vrijeme smo izgradili dom za stare osobe. Pored adekvatnog smještaja korisnicima smo osigurali i vrt u kojem mogu zasaditi povrće. Plodovi njihovog rada se već vide. Ideja je da se oni sami izdržavaju, da od povrća koje uzgajaju spremaju sebi hranu. Imamo informaciju da ima još zainteresiranih osoba koje će zahvaljujući biskupijskom Caritasu uspjeti sebi osigurati dom«, kaže srijemski biskup mons. **Đuro Gašparović**.

Zahvalnost za krov nad glavom

Gordana Pospišil jedna je od sadašnjih korisnica doma. Više od 25 godina radila je kao zvonarica u crkvi svetog Petra u Indiji. Kada joj je suprug preminuo, nije imala dovoljno novca da sebi plaća stan.

»Od 4.000 dinara mjesečnih primanja nisam mogla plaćati zakup stana. Ovdje mi je lijepo, samo ponekad budem tužna jer me nitko ne dolazi posjetiti. Puno mi znači što postoji dom ovakve vrste, jer nemam svoju kuću niti djece ni bliže rodbine koji bi mi mogli pomoći. Sve koje smo smještene u domu imale smo težak život. Svakodnevno jedna drugu tješimo, ohrabrujemo i govorimo da moramo biti zahvalne što smo dobile krov nad glavom. Kad ustanemo popijemo kavu, malo se ispričamo i doručujemo, nakon čega napravimo raspored aktivnosti za taj dan. Sa župnikom **Božidarom Lusavcem** smo u jako dobrim odnosima. Uvijek nam rado pomogne i ako se desi neka nesloga između nas, on dođe da nas utješi i da razgovara s nama«, kaže Gordana ponosno pokazujući zimnicu u ostavi koje su pripremile od plodova iz svog vrta.



Gordana Pospišil

Uvjeti prilagođeni potrebama života

Božidar Lusavec, upravitelj doma i župnik u Beški i Maradiku, s ponosom kaže da je zadovoljan dosadašnjim radom doma.

»U domu je trenutno smješteno pet osoba. Sadašnje korisnice doma same priređuju hranu, počiste i urede svoje sobe i dvorište. Vrlo su uredne i ja sam zadovoljan. U vrtu su zasadile rajčicu, krumpir, bundeve i napravile su preko sto litara soka od rajčice. One će dio toga prodati kako bi zaradile novac i mogle si kupiti druge potrebne stvari za život, s obzirom da nijednoj od njih primanja ne prelaze 10.000 dinara. Uskoro će biti izvršen kokošinjac, piličnjak i zečinjak. No unatoč svemu mislim da će se funkcioniranje doma morati organizirati na drugačiji način, jer imamo veliki broj zainteresiranih osoba koje ne mogu živjeti bez tuđe pomoći«, kaže vlč. Lusavec.

Dom za stare i siromašne u Maradiku mjesto je gdje se čovjek u starosti ne osjeća sam, nego sretan što i u poznim godinama života može pridonijeti boljem životu kako sebi tako i drugima. I ono što je najbitnije, jeste osjećaj da nisu zaboravljeni i prepušteni sami sebi.

S. D.

Salaš s dahom starih vremena

Salaš je moj život

U sonćanskom ataru postoji nekoliko živih salaša, koji su do danas zadržali autentičnost udahnutu prigodom gradnje. Jedan od njih je i salaš izgrađen sedamdesetih godina prošloga stoljeća, na sredokračić između jugozapadnog ruba sela i moćnog Dunava. Njegov vlasnik i graditelj, **Stipan Rakin – Kenca**, iako pobolijeva, skupa sa suprugom **Katom**, rođenom **Silađev**, živi tamo i danas. Zimi u toplini, ljeti u debeloj hladovini zidova od zemljanog naboja i trščanog krova, a kako kaže, provest će tamo i svoje posljednje dane.

Sirotinja ga otjerala u salašare

Kata i Stipan, oboje iz ne baš imućnih obitelji, zagledali su se jedno u drugo. Kako stari kažu i uzeli su se, a ni kod njegovih ni kod njenih nije bilo mjesta za novu, mladu obitelj. Nisu imali ni sredstava za kupovinu kuće ili bilo kakvog placa u selu.

»Nisam puno razmišljao. Otac mi je dao polić zemlje nadomak Kudjeljare, tik uz poljski zemljani put koji vodi u atar prema Dunavu. U dogovoru s Katom riješio sam na tom poliću izgraditi salaš. Materijala za gradnju imao sam pri ruci dovoljno. Zidove smo nabijali od zemlje, na mobu. Drvenu konstrukciju za stropove i krov osigurao sam u obližnjoj šumi, a punac i ja smo tijekom zimskih mjeseci nakosili i dovoljno trske za krov, koje je u okolici, u kanalima i plavnim dijelovima zemljišta, bilo u izobilju. Nekako smo se snašli i za sve što je trebalo poplačati, pa smo narednu zimu dočekali u toplini svojega doma. Tu smo izrodili i othranili djecu, od tud smo ih otpravili u život. I najviše nas veseli što su postali dobri i vrijedni mladi ljudi i što se danas kroz život probijaju vlastitim znanjem i vrijednim rukama. Kata i ja smo ostali na salašu, iako danas u vlasništvu imamo i kuću

u selu. Doduše, Kata tamo provodi dosta vremena, međutim i njoj selo zna dosaditi, pa i ona dođe na salaš. Kaže, ovdje odmori dušu«, priča Stipan.

Traženi krovopokrivač

Kata i Stipan su bili uposlenici kudjeljare. Tada se od dvije plaće moglo vrlo solidno živjeti, međutim, Stipan je imao i novi izazov. Od punca je naučio starinski zanat krovopokrivača, koji se nikada nije učio niti u jednoj školi.

»Nikada nisam bježao ni od kakvog posla, s radošću sam, pomažući puncu, ulazio u tajne ovoga posla. Dobro sam svladao sve faze, od odabira i košenja trske, preko klasiranja, pa sve do završnih krovopokrivačkih radova. On mi je, kad ga ruke više nisu slušale, ustupio i svoj komplet alati potrebnih za krovopokrivački posao, pa me zatvaranje kudjeljare baš i nije pogodilo. Poziva za izradu trščanih krovova, najviše na vikendicama, imao sam dovoljno. Najveći posao u kojem sam sudjelovao bila je revitalizacija jedne cijele ulice koja je bila pod zaštitom, a tvorile su je kuće s trščanim krovovima. Mislim da je riječ o dijelu Ulice Kraljevića Marka. Dobro se i zarađivalo, a tom poslu sam obučio i svu trojicu sinova. Osim trske, volio sam raditi i s drvetom. Tako sam sve pomoćne objekte na salašu izgradio sam. I svi su bili izrađeni od drveta, kojega je u blizini salaša bilo u izobilju, kao i trske za pokrivanje. Na salašu smo uzgajali svinje, ovce, goveda i perad, što bi danas rekli, ekološki. Preko dana smo ih tjerali na pašu, podnoć bi se okupili na salašu na zvuk kukuruznog zrna u velikoj šerpi. Zatvorili bismo ih u njihove nastambe, bacili pred njih samo kukuruza, bez ikakve umjetne hrane. Kata bi pomuzla krave i ovce, veći dio mlijeka je ostavljala za izradu sira i kajmaka.



Viškove bismo redovito prodavali, nismo ni morali ići na tržištu, mušterije bi same dolazile po našu robu. Perad je slobodno lutala po okolici, race i guske su uživale u plivanju po obližnjim kanalima. Prodavali smo i puno jaja i puno pilića, guščića i pačića, da ne govorim o svinjama i ovcama svih dobi», priča Stipan.

Devedesete i poslije

Idila je prekinuta početkom devedesetih. Na cijeli dio atara koji gravitira Dunavu došli su ljudi s oružjem i za Stipana čudnim odorama, većina s dugim i neurednim kosama i bradama.

»Sve mi je to bilo neshvatljivo. Mrko su nas gledali i prijetili nam protjerivanjem, ukoliko sami ne odemo. Kako smo imali

kuću u selu, napustili smo salaš, nadali se – na par mjeseci. No, na našu žalost, zlo se proteglo na više godina. Tada smo i Kata i ja uvidjeli koliko smo se kroz sve te godine emotivno vezali za salaš. Jedva smo dočekali da se sve smiri i da se vratimo. Međutim, to više nije bilo ono što smo napustili. Dobar dio salašara, naših susjeda, više se nisu vraćali, salaši su im ostali prazni, napušteni, puno ih se zarušilo. Zbog toga me i veseli kad vidim da se posljednjih godina salašima okreću mlađi ljudi. Eto, valjda će Bog dati da poživim još koju godinu, pa da se družim i s novim susjedima. A iznad svega, volio bih da se makar jedno od unučadi okrene salašu kojega smo izgradili moja Kata i ja», završava priču Stipan.

Ivan Andrašić



Vojvođanski pjesnici u čepinskom zborniku

ČEPIN – Deveti po redu Susret pjesnika u Čepinu održan je prošle subote a na njemu je predstavljena zajednička zbirka pjesama *Slavonija i Srijem u srcu su mom*. U zbirku su i ove godine uvrštene pjesme hrvatskih pjesnika iz Vojvodine. To su: **Marija Lovrić, Antun Kovač i Kata Kovač**. Organizator susreta je pjesnik **Franjo Kopecki**.

Festival tradicijskog pjevanja u Subotici

SUBOTICA – HKC Bunjevačko kolo priređuje II. Festival tradicijskog pjevanja koji će biti održan sutra (subota, 26. listopada) u svečanoj dvorani HKC-a, s početkom u 18 sati. Ulaz je slobodan.

Noć hrvatskog filma i novih medija i u Subotici

SUBOTICA – Subotički program u okviru šeste *Noći hrvatskog filma i novih medija* bit će održan sutra (subota, 26. listopada) u Art kinu *Lifka*. Početak je u 18 sati, a program traje do ponoći. *Noć* otvara poznati film za djecu *Čudesna šuma* iz 1986. godine. Od 20 sati bit će prikazan dokumentarni film *Susjedi Tomislava Žaje* iz 2018. godine, a od 21.15 sati. dugometražni igrani film *Lisice Krste Papića* (1969.). Na programu je i više animiranih i dokumentarnih ostvarenja kratke forme. Ulaz je besplatan.

Program se održava u organizaciji Umjetničke organizacije *Noć hrvatskog filma i novih medija* iz Zagreba i ZKVH-a. Sufinanciran je sredstvima HAVC-a, a sponzor je Zagrebačka banka. Osim u više mjesta u Hrvatskoj, te Srbiji (Subotica), šesto izdanje *Noći hrvatskog filma* održava se i u Mađarskoj (Budimpešta i Pečuh), Bosni i Hercegovini (Mostar) i Italiji (Milano).

Kazališni susret u Hrvatskom domu

SOMBOR – Dramska sekcija HKUD-a *Vladimir Nazor* danas i sutra (petak, 25. i subota, 26. listopada) domaćin je i organizator X. Međunarodnog susreta amaterskih dramskih društava. Prve večeri nastupit će domaćini s komedijom *Matora dica*, a nakon njih HKC Bunjevačko kolo iz Subotice prikazat će, također komediju, *Skupština na čosi*. Drugog dana festivala, u subotu, gostuju: Sinjsko pučko kazalište s predstavom *Matane drž se* i Hrvatsko amatersko kazalište iz Hercegovca s predstavom *Pidžama za šestoro*.

Predstave oba dana počinju u 19 sati, a cijena ulaznice je 100 dinara.

Z.V.

Koncert STO-a s festivalskim programom

SUBOTICA – Subotički tamburaški orkestar priređuje koncert u ponedjeljak, 28. listopada, na kom će biti prezentiran program

s festivala na kojima je orkestar ove godine sudjelovao i osvojio prve nagrade. Koncert će biti održan u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici, s početkom u 19.30 sati. U programu će sudjelovati Dječji tamburaški kvintet, Dječji tamburaški orkestar, Subotički tamburaški kvartet i Subotički tamburaški orkestar, a kao vokalni solisti nastupit će: **Martina Cvijin, Marija Kovač, Antonija Dulić, Bojan Bukvić i Ante Crnković**. Orkestrima će ravhati **Ivana Mačković, Sonja Berta i Marijana Marki**.

Ulaznice, po cijeni od 350 dinara, mogu se kupiti u kafeu *Galerija* ili na ulazu pred koncert.

Književni natječaj Za lipu rič 2019.

SONTA – U povodu manifestacije *Šokačko veče 2019.*, Kulturno prosvjetna zajednica Hrvata *Šokadija* iz Sonte objavljuje književni natječaj *Za lipu rič 2019.* Na natječaj se mogu prijaviti autori s objavljenim i neobjavljenim pjesmama, uz jedini uvjet da su pisane nekniževnim dijalektom hrvatskog jezika, šokačkom ikavicom. Natječaj je otvoren do utorka, 19. studenoga tekuće godine.

Pjesme u pisanoj formi dostaviti na adresu: KPZH *Šokadija*, Vuka Karadžića 22, Sonta, s naznakom *Za natječaj* ili na email: ossonta@gmail.com. Autori na natječaj mogu prijaviti po jednu pjesmu. Ukoliko se šalju poštom, pjesme moraju biti tipkane na formatu A4. Pjesme prispjele na natječaj ne vraćaju se autorima. Autor prvoplasirane pjesme bit će nagrađen novčanim iznosom u vrijednosti od 50 eura i umjetničkom slikom, a za drugoplasiranu i trećeplasiranu pjesmu autori će biti nagrađeni umjetničkim slikama. Najbolja pjesma bit će pročitana na *Šokačkoj večeri* u subotu, 23. studenog 2019. u Sonti.

Škola slikanja u HKC Bunjevačko kolo

SUBOTICA – HKC Bunjevačko kolo organizira školu slikanja za učenike od IV. do VIII. razreda osnovne škole. Škola slikanja počinje s radom 4. studenoga a zainteresirani se mogu prijaviti do 31. listopada u ured *Bunjevačkog kola* na adresi Preradovićeve 4 u Subotici ili telefonom na broj 024/556-898. S polaznicima će raditi nagrađivani i priznati slikar **Čedomir Kristijan Sekulić**.

Prepekova jesen 2019. u Novom Sadu

Nije sve ispričano, nije sve pročitano

»**S**tanislava Prepreka smatraju važnim markerom kulture Novoga Sada, Vojvodine i ovdašnje hrvatske zajednice. Mi njegovo ime s ponosom nosimo, a na čitateljima naših izdanja je da prosude kako to činimo«, kazao je, u ime organizatora, predsjednik HKUPD-a **Stanislav Prepek Krešimir Tkalac**, pozdravljajući sudionike manifestacije *Prepekova jesen 2019.* u Kulturnom centru Novog Sada.

Središnji dio večeri bio je posvećen predstavljanju zbornika *Prepekova jesen 2019.* u kojem su tiskane kratke priče pristigle na natječaj ove manifestacije i udruge. Povjerenstvo koje je izabralo priče za ovogodišnji zbornik činili su vlč. **Marko Kljajić**, voditeljica Književnog kluba udruge *Prepek* **Ana Marija Kaluđerović** i književna kritičarka dr. **Dragana Todoskov**. Ove se godine na natječaj javilo šesnaest autora, i to s po nekoliko priča.

Tri nagrade

Ivan Gaćina iz Zadra pobjednik je ovogodišnjega natječaja s pričom *Breme svijeta*. Drugo je mjesto zauzeo **Ivo Mijatović** iz Gradišta kod Županje s pričom *Skloni se, tata, nije to više za tebe*, a treće **Stjepan Crnić** iz Zagreba, autor priče *Smreka*.

»Svake se godine izdvaja kvaliteta i polako počinjemo formi-

rati jezgru pisaca iz Hrvatske i Srbije koji se javljaju iz godine u godinu. Oni skupa čine 'tvrdu artiljeriju' zbornika *Prepekova jesen*«, kazala je **Dragana Todoskov**.

»Čovjek uvijek misli da je pročitao sve što se moglo dogoditi. Priče koje iz godine u godinu dobivamo na naš natječaj uvjeravaju nas u suprotno. Nije sve ispričano i nije sve pročitano. Nije sve ispričano na isti način i svaki autorski glas zvuči novije, svježije od onoga kojeg smo pročitali«, dodala je ona.

Književnost i glazba

Tijekom večeri čuli smo i prozu **Grigora Viteza** koju su interpretirale mlade *Prepekove* članice **Teodora Simandić** i **Ina Maleš**. Program su oplemenile i članice ženskog pjevačkog zbora ove udruge, a manifestacija je završena nastupom operne pjevačice, sopranistice **Radoslave Vorgić Žuržovan** uz klavirsku pratnju **Strahinje Đokića**.

Ovogodišnjoj su *Prepekovoj jeseni*, među ostalima, nazočili i predstavnici hrvatske diplomacije u Srbiji, Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i Grada Novog Sada. Njezino su održavanje poduprli Grad Novi Sad, Hrvatsko nacionalno vijeće i Kulturni centar Novog Sada.

M. Tucakov



O Matoševim sonetima i mladim pjesničkim glasovima

Predstavljena knjiga »Sonetist Antun Gustav Matoš« prirediteljice Vlaste Markasović te posljednji broj časopisa »Nova riječ« s naglaskom na temat posvećen mladim pjesničkim autorima iz hrvatske zajednice

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i NIU *Hrvatska riječ* iz Subotice su i ove godine predstavili svoja izdanja na Međunarodnom sajmu knjiga u Beogradu. Ova najznačajnija manifestacija toga tipa u regiji održava se 64. put, a predstavljane dvaju nakladnika iz zajednice vojvođanskih Hrvata održano je u organizaciji Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice.

ZKVH je predstavio knjigu *Sonetist Antun Gustav Matoš* prirediteljice dr. sc. **Vlaste Markasović** objavljenu u sunakladi s Društvom hrvatskih književnika, Ogrankom slavonsko-baranjsko-srijemskim iz Osijeka. NIU *Hrvatska riječ* je skupa sa ZKVH-om predstavila sunakladnički projekt – Časopis za književnost i umjetnost *Nova riječ* s naglaskom na nove, mlade pjesnike iz hrvatske zajednice kojima je posvećen temat u posljednjem broju toga časopisa.

Suvremeno čitanje Matoša

Veliki hrvatski književnik, koji je za sebe tvrdio kako je »Bunjevac porijeklom, Srijemac rodnom, a Zagrepčanin odgojem« **Antun Gustav Matoš** (1873. – 1914.) je dio svog života proveo u Beogradu, u kojemu je pisao i drugovao s brojnim srpskim književnicima i umjetnicima, te je ugledni književni sajam u tom gradu bilo, kako je ocijenjeno, pravo mjesto za promociju knjige o jednom segmentu njegova stvaralaštva. Knjiga *Sonetist Antun Gustav Matoš* predstavlja vrijedan prinos iščitavanju književne ostavštine ovoga autora. Naime, u knjizi je sakupljeno svih, više od pedeset njegovih soneta, uz književno-znanstvenu studiju koju potpisuje Vlasta Markasović. Inače, zanimljivo je da je Matoš svoj prvi sonet *Utjeha kose*, napisao upravo u Beogradu.

Prirediteljica Markasović je na promociji rekla kako se ovom knjigom nastojalo revidirati Matoševu pjesništvo u kontekstu novijih književno-znanstvenih spoznaja.

»U ovoj studiji sam htjela odgovoriti na to kakva je bila re-

cepcija soneta i zašto se Matoš posvetio poeziji pred kraj svojeg književnog stvaralaštva, odnosno života. Htjela sam, među ostalim, pokazati da je Matoševa sklonost sonetu bila zapravo rezultat jedne njegove unutaropusne evolucije prema poeziji. Uzročnike sam pronalazila u nekim njegovim autoreferencijalnim tekstovima. U istom kontekstu, htjela sam ukazati i na važnost njegove glazbene naobrazbe. Naime, nakon što je dobio



Katarina Čeliković, Mirko Ćurić i Vlasta Markasović

grč u desnoj ruci i više nije mogao svirati, on je svoju potrebu za glazbom prenio u drugi medij, u književnost. Odabrao je vjerojatno sonet kao formu u kojoj je bitno ne samo što piše, već i kako to zvuči«, kazala je Markasović.

U studiji je, kaže, također nastojala Matoševe sonete čitati i kao jedan suvremeni tekst u kojem autor primjenjuje citatnost, u kojem je intermedijalno osjetljiv, igra se jezikom, semantikom, mijenja lirske perspektive, odnosno stvara jedan osebujuć, originalan, pjesnički idiolekt. Na kraju, kako je dodala, nije mogla izostaviti Matošev odnos prema politici u sonetima.

»Ovo istraživanje bi nekom budućem doktorandu moglo poslužiti kao poticaj za jednu opsežnu studiju o Matoševim sonetima«, zaključila je Markasović.

Povezivanje putem sunakladništva

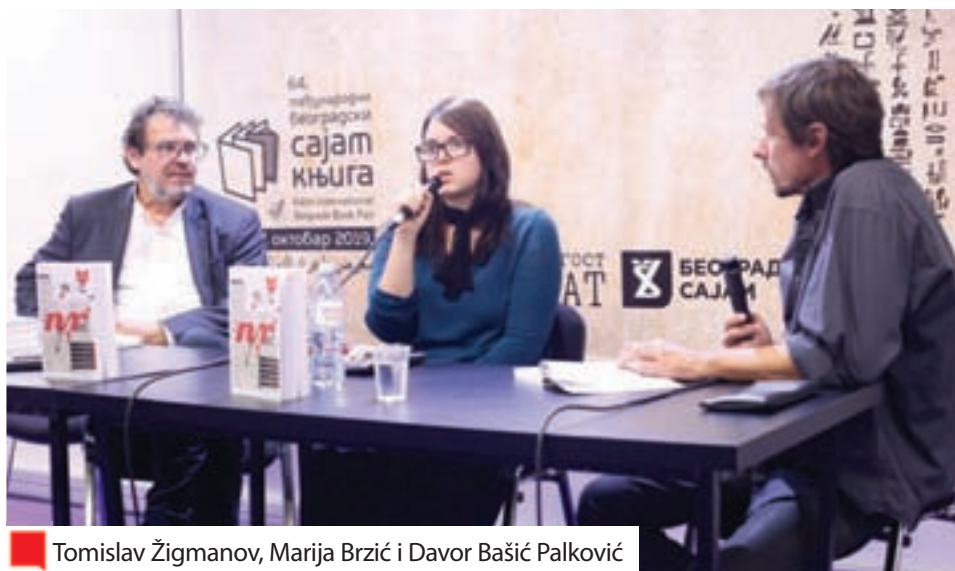
O sunakladničkoj suradnji slavonsko-baranjsko-srijemskog Ogranka DHK-a sa ZKVH-om govorio je predsjednik Ogranka **Mirko Čurić** istaknuvši kako su dosadašnji zajednički projekti posvećeni u Hrtkovcima rođenom **Miroslavu Slavku Mađeru** (*Izabrana djela I. do IV.*), te Matošu (ranije je u okviru istoga projekta već objavljena Matoševa drama *Malo pa ništa*) rezultirali zanimljivim izdanjima, ali i jačim povezivanjem kulturnih djelatnika iz Slavonije i Vojvodine. U tom smislu, podsjetio je da se dio programa *Dana Antuna Gustava Matoša* uz Zagreb i Tovarnik, održava i u Vojvodini, u Plavnoj.

»Sunakladničke projekte planiramo nastaviti i dalje, to će ponajviše ovisiti od znanstvenika koji priređuju ove knjige. Imamo još obraditi Matoševu prozu i pogotovo njegove kritike. Nadamo se da ćemo u tome biti jednako uspješni kao i do sada«, kazao je Čurić.

Moderatorica predstavljanja knjige o Matoševim sonetima bila je **Katarina Čeliković** iz ZKVH-a.

Regeneracija scene

Časopis za književnost i umjetnost *Nova riječ* pokrenut je 2012. od ZKVH-a, koji ga od 2013. zajednički objavljuje s NIU Hrvatska riječ. Jedna od misija ovog časopisa, kako je na beogradskom sajmu ukazao njegov glavni urednik **Tomislav Žigmanov**, je prezentacija i valorizacija recentne književne produkcije ovdšnjih Hrvata, pa tako i mladih autora, koji su bili u fokusu ovoga predstavljanja.



Tomislav Žigmanov, Marija Brzić i Davor Bašić Palković

»*Nova riječ* je na književnoj sceni Hrvata u Vojvodini našla svoje mjesto u nadomještanju dvaju deficita – planske prezentacije i kritičkog pristupa recentnom stvaralaštvu koje je, inače, bogato i pluralno. Nastojimo registrirati svako djelo iz područja književnosti i prikazivati scenu kroz tematske blokove, te smo u najnovijem broju časopisa donijeli prikaz stvaralaštva novog naraštaja hrvatskih pjesnika u Vojvodini. Posebno smo senzibilizirani spram mladih autora, među ostalim i radi regeneracije književne scene. Mislim da smo s ovim tematom naišli na do-

bar odjek u javnosti. Novi naraštaj pjesnika predstavljen je ranije na Salonu knjiga u Novom Sadu, nastojimo ih predstavljati i u matičnoj nam Hrvatskoj, oni su gostovali na manifestaciji *Mali Marul* u Puli. Mislimo da imamo što ponuditi i u tom širem kontekstu«, kazao je Žigmanov.

U tematskom bloku posvećenom mladim pjesnicima objavljeni su stihovi **Jovane Gromović**, **Vedrana Horvackog**, **Marije Brzić**, **Nikole Turkalja**, **Darka Baštovanovića** i **Tatjane Čaćić**.

Jedna od njih, Marija Brzić iz Surčina sudjelovala je na sajamskoj promociji. Govoreći o svojoj poeziji, navela je kako je u pitanju svojevrsno istraživanje unutarnjih stanja, događaja i pogleda na svijet. Poeziju je, kaže, počela pisati veoma rano, ali se njome ozbiljnije bavi posljednjih nekoliko godina. Objavljivanje u časopisu *Nova riječ* omogućilo joj je, osim predstavljanja čitateljstvu, i da se poveže s drugim mladim pjesnicima iz hrvatske zajednice s kojima razmjenjuje mišljenja o poeziji i njezinom stvaranju.

Moderator ovoga programa bio je **Davor Bašić Palković** iz NIU Hrvatska riječ.

Nakladnici iz Hrvatske

Na beogradskom Sajmu knjiga i ove godine sudjeluju nakladnici iz Hrvatske, na već poznatom štandu Zajednice nakladnika i knjižara Hrvatske u Hali 4. Ove godine, kažu, odlučili su se podići razinu predstavljanja te su tako u ponudi recentna izdanja čak 23 nakladnika iz te države, a to su: *Fokus*, *Fraktura*, *Ibis grafika*, *Jesenski i Turk*, *Kašmir promet*, *Media Bar*, *Mozaik knjiga*, *Naklada Ljevak*, *Naklada OceanMore*, *Planetopija*, *Profil knjiga*, *Sandorf*, *Spiritoso*, *Srednja Europa*, *V.B.Z.*, *Znanje*, *Daf*, *Kružak*, *Meandar Media*, *Medicinska naklada*, *Sajema* i *Shura publikacije*. Štand je na dan otvorenja Sajma posjetio i veleposlanik Hrvatske u Srbiji **Gordan Bakota** sa suradnicima.

Tijekom sajma, na zajedničkom štandu bit će posebno promovirano osam vrhunskih hrvatskih knjiga: *Knjiga o jugu* **Jurice Pavičića**, *Ezan Ivane Šojat*, *Pohvala tijelu* **Pavla Pavličića**, *Zao zrak* **Igora Rudana**, *Pjevač u noći* **Olje Savičevića**, *Bijelo na crno* **Hrvoja Klasnića**, *Kukci i druge jezive priče* **Maše Kolanovića** te *Otac od bronce* **Gorana Tribusonaa**.

Na hrvatskom štandu, promocija knjige *Ezan Ivane Šojat* je danas (petak, 25. listopada, 18 sati), sutra (subota, 26. listopada) u 18 sati bit će predstavljen *Skupljač zmija* **Jurice Pavičića** dok u 19 sati publiku očekuje promocija knjige

Neopisivo pop pjevačice **Danijele Martinović**.

Šezdeset i četvrti međunarodni beogradski Sajm knjiga održava se pod sloganom *Pismo = glava*, a traje do nedjelje, 27. listopada. Također, valja dodati da je na Sajmu i ove godine prisutan i štand resornih tajništava AP Vojvodine na kojem su, među ostalim, izložene i neke od knjiga iz novije produkcije hrvatskih nakladnika u Pokrajini.

H. R. / Lj. C.

Hrvatska udruga *Bezdanska marina*

Likovna kolonija na Baračkoj

Hrvatska udruga *Bezdanska marina* organizirala je po prvi put likovnu koloniju. Za mjesto okupljanja slikara odabrali su tipičnu bezdansku okolicu – vodu, pa su tako umjetnici stvarali u ambijentu Ekološke učionice *Baračka* okruženi vodom i šumom. Takva je bila i većina slikarskih motiva – prostrana ravnica, šuma, voda, čamac na vodi... Sudjelovali su umjetnici iz Srbije (Sombora, Subotice, Koluta, Berega) i Hrvatske (Osijeka, Tenja, Vukovara).

»Ovo je prva kolonija i traje samo jedan dan, ali nam je želja da likovna kolonija bude naš redoviti program, pa i da traje barem dva dana«, kaže predsjednica udruge *Bezdanska marina* **Vesna Zelenika**.



Sudjelovali su i članovi Društva likovnih umjetnika amatera *Likar* iz Osijeka koja već ima dugu suradnju s HKC-om *Bunjevačko kolo* iz Subotice.

»Česti smo gosti likovne kolonije koju organizira HKC *Bunjevačko kolo* Subotica, ali naravno voljeli bi i proširiti ovu suradnju s novim udrugama. Tako smo danas i u Bezdanu, a domaćini i ovaj ambijent toliko su me dojmili da mi je sada ideja da pokušamo jednu našu koloniju napraviti upravo ovdje u Ekološkoj učionici *Baračka*«, kaže predsjednica udruge *Likar* **Nives Trauber**.

Bezdanska kolonija je organizirana uz potporu Grada Sombora i donatora.

Z.V.

13. likovna kolonija Sonta

Slikanje pod starim orahom

U prostorima *Šokačke kuće* u Sonti proteklog vikenda je održana međunarodna likovna kolonija *Sonta 2019.*, 13. zaredom. Organizator kolonije - KPZH *Šokadija*, ove godine je okupila jedanaest umjetnika, koji su u većini stvarali u dvorištu *Šokačke kuće*, u sjeni ogromne krošnje staroga oraha. Na koloniji su sudjelovali slikar naivac iz Belog Manastira **Josip Dekan**, Hvaranka rođena u Sonti **Ana Tudor**, Somborac **Stipan Kovač**, članice i članovi HLU *Croart* iz Subotice, akademska umjetnica **Maja Kovač**, dr. lik. umj. **Larisa Đurić**, umirovljeni likovni pedagog **Sándor Kerekes**, **Jadranka Vučetić**, **Kata Šetrov**, te Sonćanke, članice *Šokadije*, **Svetlana Zec** i **Bara Dobraš**.

»U Sontu, kod dragih prijatelja iz Šokadije, uvijek se s radošću vraćamo«, kaže predsjednik HLU *Croart* **Josip Horvat**. »Druženje smo započeli na prvoj sonćanskoj koloniji i to se ne zaboravlja. Drago mi je što je započeto kao međusobno druženje dviju hrvatskih udruga koje je vremenom preraslo u međunarodnu koloniju sa solidnim rejtingom. Takvu suradnju moramo i dalje negovati na obostrano zadovoljstvo. Jedino mi je žao što su sve uočljiviji problemi s članstvom, ne samo Šokadije, nego i ostalih seoskih udruga s kojima imamo dobru višegodišnju suradnju«, kaže Horvat.



Na koncu radnog dana gostima se zahvalio predsjednik *Šokadije* **Zvonko Tadijan**.

»Hvala svima i na ovogodišnjim djelima koja će dodatno obogatiti naš bogati fundus slika. U proteklih 13 godina ovu koloniju je posjetilo skoro 200 umjetnika, ne samo iz okolice, već iz desetak europskih zemalja. I nakon ovogodišnje kolonije bit će organizirana tradicionalna izložba radova, najvjerojatnije za *Šokačko veče*«, rekao je Tadijan.

Druženje je završeno već tradicionalnim ribljim paprikašom i svirkom *Šokadijinih* tamburaša.

I. A.

XVIII. dani hrvatske knjige i riječi – dani Balinta Vujkova

Približiti knjigu i materinski jezik

XVIII. dani hrvatske knjige i riječi – dani Balinta Vujkova počeli su prije dva dana, u srijedu, Književnim salonom, a traju do nedjelje, 26. listopada, u Subotici. Kako su organizatori ranije najavili, manifestacija nudi široku lepezu programa koji ima za cilj približiti knjigu i materinski hrvatski jezik svim dobnim skupinama. Jučer (četvrtak) je tako održan popularni program za djecu *Narodna književnost u školi*, te radionica za srednjoškolce s temom *Razlikovni rječnik srpskoga i hrvatskoga jezika*.

Danas (petak, 25. listopada) u čitaonici Gradske knjižnice s početkom u 9 sati održava se Međunarodni znanstveno-stručni skup posvećen velikanima književnosti, a navečer u 19 sati, u Velikoj vijećnici Gradske kuće na programu je Multimedijalna večer. Na Multimedijalnoj večeri će biti dodijeljene književne nagrade (za životno djelo na području književnosti, najbolju knjigu godine,

trijenalna nagrada za znanstvenu publicistiku), a u pratećem programu nastupit će Akademski zbor Učiteljskog fakulteta u Zagrebu.

Sutra (subota, 26. listopada) u Gradskoj knjižnici s početkom u 9 sati održava se nastavak spomenutog stručno-znanstvenog skupa, a u 11 sati počinje okrugli stol *Književnosti u prijevodu – kao mostovi suradnje* koji se realizira u suradnji manjinskih zavoda za kulturu.

U sklopu *Dana*, sutra i prekosutra (subota i nedjelja) održava se i stručni skup za odgojitelje, učitelje i nastavnike na hrvatskom jeziku u Vojvodini – *Škola kao učeća zajednica*. Skup se organizira u suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje Republike Hrvatske.

XVIII. dane hrvatske knjige i riječi organizira Hrvatska čitaonica, a suorganizatori su Gradska knjižnica Subotica, ZKVH i HNV. Partner u pripremi znanstveno-stručnoga skupa je Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj.



III. Festival amaterskog folklora i stvaralaštva u Somboru

Susret prijatelja

HKUD *Vladimir Nazor* iz Sombora organizirao je III. Festival amaterskog folklora i stvaralaštva. Kada je prije tri godine osmišljen ovaj festival, želja organizatora bila je da u Hrvatskom domu pokažu bogatstvo različitih nacionalnih zajednica koje žive u Somboru i okolici. Tako je bilo i ove godine. Osim pjevačke skupine *Nazora* sudjelovala je Muška pjevačka skupina iz Svilojeva, kao predstavnik mađarske nacionalne zajednice, SKUD *Đurđevak* iz Kljajićeve kao predstavnik srpske zajednice, te gosti iz Subotice i Gare (Mađarska) – HKUD *Kolo* i OKUD *Gara*.

»Smisao ovih naših susreta najbolje oslikava rečenica – poštuju tuđe, a svojim se diči«, kazao je na otvorenju manifestacije predsjednik HKUD-a *Vladimir Nazor Mata Matarić*.

Od juga Mađarske do doline Ibra proveli su sudionici festivala gledatelje tijekom jednoipolsatnog, kvalitetnog koncerta.

»Prvi puta smo nastupili u Somboru«, kaže predsjednik Hrvatske manjinske samouprave iz Gare **Martin Kubatov**. »Gostovali smo ranije u Tavankutu i Subotici. Predstavili smo se splotom



bunjevačkih igara. Večeras su nastupili naši mladi, ali u OKUD-u imamo više naraštaja, od predškolske i školske djece, omladine do odraslih. Osim bunjevačkih, plešemo i mađarske i njemačke plesove. Hrvatska samouprava Gara osigurava uvjete za njihove probe, osiguravamo i nošnju, financijsku potporu i koreografe«.

Festival u Somboru organiziran je uz potporu Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice i Grada Sombora.

Z.V.

Duhovna obnova u Sotu

Snaga Božjeg milosrđa

Vjernici svih župa i filijala kojima upravlja vlč. **Nikica Bošnjaković** okupili su u nedjelju, 20. listopada, u sotskoj dvorani na drugoj duhovnoj obnovi ove godine. Obnovu je vodila s. **Ljubica Josić** iz Zagreba u pratnji s. **Marije Ivić** iz Tovarnika, obje pripadnice Družbe Kraljice svijeta.

Biblija je knjiga Božjeg milosrđa

Susret je započeo molitvom pred slikom Milosrdnog Isusa te kipom Blažene Djevice Marije. Potom je uslijedilo predavanje s. Ljubice Josić. U prvom dijelu tema je bila Božje milosrđe. Sestra je govorila o očitovanju Božjeg milosrđa u Svetom pismu, još od samih početaka svijeta, jer već je stvaranje prvi izraz Božjeg milosrđa, osobito stvaranje čovjeka. Posebno se zadržala na primjerima Noe, Abrahama i Mojsija, koji su dokaz veličine Božjeg milosrdnoga djelovanja, ali nam pokazuju i da čovjek mora dati svoj pristanak da bi Bog djelovao. Taj pristanak je izraz vjere. A biti vjernik znači često biti drugačiji, kao što je bio Noa, jer Bog u svakom vremenu izabere nekoga da bude svjetlo, preko koga će djelovati, kao što je tada njega izabrao.



Abrahamov primjer pokazuje da oni koji vjeruju često bivaju stavljeni na kušnje. No, ako i u vrijeme kušnje ostaju vjerni, Božje milosrdno djelovanje će svaku situaciju okrenuti na dobro, te zaustaviti naše patnje i muke kad ih njemu predamo. Djelujući preko Mojsija Bog je, također, pokazao koliko je moćno njegovo milosrđe. A u trenutku najveće opasnosti, kada su se Izraelci našli pred morem, Mojsije je svoje ruke uzdigao prema Bogu i on je učinio čudo. Tako i mi sklopljene ruke trebamo podići prema Bogu puni pouzdanja i vjere u njegovo milosrđe. Sestra Ljubica je kao vrhunac Božjeg milosrdnoga djelovanja istaknula dolazak Isusa Krista na zemlju, da bude s nama u svemu jednak osim u grijehu. Dodala je kako smo ga svojom nevjerom i grijehom prikovali na križ, ali nam je milosrdni Bog ostavio ispovijed, svetu misu, molitve i Sveto pismo, kako bismo nakon svakog pada u grijeh mogli ustati i krenuti ispočetka s pouzdanjem u Boga i njegovo milosrđe.



Sestra je prvi dio obnove zaključila isticanjem Marije kao uzora u pouzdanju i vjernosti Bogu. Više puta tijekom predavanja, a osobito na kraju, sestra je naglasila da je Biblija knjiga Božjeg milosrđa te bismo je zato trebali više čitati i proučavati.

Važan je kontinuitet u vjeri

Drugi dio obnove bio je posvećen primjerima iz osobnog vjerničkog iskustva. S. Ljubica je s okupljenima podijelila kako je došlo do toga da postane redovnica, u čemu ona vidi djelovanje Božjeg milosrđa. Ispričala je i više primjera iz svoga života, kako onih prije redovništva, tako i onih nakon ulaska u samostan, u kojima je ona prepoznala snažno djelovanje Božje, te je svaki put naglasila kako je u svemu bitna vjera. Svi dobivamo križeve i prolazimo kroz kušnje kako bi se očitovala snaga naše vjere. Naglasila je kako je važan vjerski kontinuitet da bismo u trenucima kušnje mogli ostati Bogu vjerni, te kako bismo imali povjerenja u Njegovo milosrđe koje svaku situaciju okreće na dobro.

Nakon primjera iz vlastitog života sestra je ostavila vremena za pitanja i komentare. Duhovna obnova završila je misnim slavljem u župnoj crkvi sv. Katarine, djevice i mučenice.

Ana Hodak

Posljednji pozdrav voljenoj supruzi, majci, snahi i baki.

Krista Stantić
rođena: Tonković

(1952. – 2019.)

Zahvaljujemo svima koji su bili uz nas u najtežim trenucima.

Bol i tuga se ne mjere riječima, ni vremenom koje prolazi već prazninom koja ostaje.



suprug Tomislav,
sinovi Ivica i Goran s obiteljima

Đakonsko ređenje u Đakovu

Polaganjem ruku đakovačko-osječkog nadbiskupa mons. **Đure Hranića**, tijekom svečanog misnog slavlja u đakovačkoj prvostolnici na Misij-sku nedjelju 20. listopada sveti red đakonata primila su trojica bogoslova: **Matija Aušić** iz Slavonskog Broda, **Matej Perić** iz Tovarnika, te **Tomislav Vojnić Mijatov** iz Tavankuta. Novoza-ređeni đakoni će svoje djelo-vanje nastaviti na području Đakovačko-osječke nadbiskupije, odnosno, Tomislav na području Subotičke biskupije.

U susret blagdanima

25. listopada – Katarina Kotromanić

28. listopada – Šimun i Juda Tadej (apostol)

1. studenoga – Svi sveti

2. studenoga – Dušni dan

Inicijativa 40 dana za život

Inicijativa 40 dana za život, ekumenska molitva za spas nerođene djece, traje do 3. studenoga. Svi oni koji se žele uključiti mogu to činiti svakog dana od 11 do 13, a nedjeljom od 10 do 12 sati u bolničkoj kapelici sv. Elizabete u Subotici.



Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Ispravan stav u molitvi

Čovjek često ima potrebu uspoređivati se s drugima. Osobito mu prija kada se uspoređuje s onima od kojih smatra da je u nečemu bolji, to mu daje osjećaj veće vrijednosti i ponosa. No, često se u uspoređivanju zanese, pa ono preraste u podcjenjivanje i omalovažavanje onih od kojih se smatra boljim. Najskliskije područje uspoređivanja, gdje čovjek često upada u zamku osuđivanja drugog je područje vjere i morala. Baš u te dvije stvari ljudi se najčešće uspoređuju, te druge osuđuju, a sebe smatraju boljima i pravednijima. No, evanđelje tridesete nedjelje kroz godinu započinje riječima: »Nekima koji se pouzdavahu u sebe da su pravednici, a druge podcjenjivahu, reče Isus ovu prispodobu...« (Lk 18,9).

Farizej i carinik

A ispričao im je prispodobu o farizeju i cariniku u Hramu. Logično bi bilo da je farizej pohvaljen, a carinik uzet kao loš primjer. Ipak, bilo je suprotno, jer Isus gleda na njihov stav pred Bogom. Istina, farizej je imao pravo da se smatra pravednim. Farizeji su doista bili revni u vršenju Mojsijevog zakona, tri puta dnevno dolazili su u Hram na molitvu, dva puta tjedno su postili i davali su desetinu od svoga imetka. Oni su u narodu bili oličenje pobožnosti. I pored svega toga Isus, ne samo ovoga puta, nego i na mnogim drugim mjestima, farizeje uzima kao negativan primjer, naziva ih licemjerima i kritizira ih. Pitamo se zbog čega on tako pobožne ljude tako često uzima kao loš primjer. Problem je njihov stav pred Bogom i pred drugim ljudima, što jasno dolazi do izražaja upravo kod ovog farizeja koji moli u Hramu (usp. Lk 18,11-12). Prije svega njegova je molitva prepuna samodopadnosti. On dolazi pred Boga kako bi se pohvalio svime što čini. I ne samo da se hvali, nego, ugledavši carinika, želi još jače naglasiti svoje vrline, spominjući njegove mane. Kao da želi isticanjem tuđih mana u Božjim očima istaknuti veličinu svoje pravednosti. Tako njegova molitva, umjesto da je zahvaljivanje, postaje samohvala. Na taj način ona zatvara put djelovanju Božje milosti, jer nije otvorio svoje srce u želji da ga ona dotakne, te iz Hrama odlazi nepromijenjen. Istinski susret s Bogom znači i susret sa samim sobom, a farizej to nije doživio, jer je pred

Boga donio fasadu koju želi pokazati i svijetu, nije zavirio duboko u sebe i spoznao svoje nedostatke, koje je imao, jer nitko pred Bogom ne može biti toliko pravedan da se nema za što kajati. Boravak u Hramu za njega je zato bio bez ploda, jer on kao da je došao da Bog potvrdi njegovu pravednost.

Suprotno od njega postupio je carinik. Kao pripadnik omraženog sloja društva, potpuno je svjestan svojih grijeha i mana. Međutim, on ne staje pred Boga uspoređujući se s farizejom, nego otvara pred njim svoju dušu, dopuštajući Božjoj milosti da u njemu djeluje. On ne traži mane drugih kako bi Bogu pokazao da i u njemu ima nešto dobro, on se jednostavno kaje za svoje grijeh: »Bože, milostiv budi meni grješniku!« (Lk 18,13). To ga čini pravim moliteljem i izdiže ga iznad farizeja, koji je trebao biti oličenje pobožnog čovjeka, ali i opominje svakoga od nas kakvi trebamo biti kada stajemo pred Boga.

Ne osuđivati

Ni današnji čovjek ne može pobjeći potrebi uspoređivanja. No upadamo li u zamku da se i pred Bogom uspoređujemo, pa se pred njim pokušavamo prikazati boljim vjernikom tako što upiremo prstom u mane drugih? Molitva je susret molitelja i Boga, trenutak kada svatko pred Boga iznosi ono što u srcu nosi. Tada nije vrijeme da spominjemo tuđe slabosti i mane, nego samo svoje. To je trenutak susreta sa Svevišnjim u kojem mu otvorenosti svoga srca trebamo dopustiti da nas dotakne svojom milošću i dopustimo mu da nas mijenja, kao što je to učinio carinik. Koliko god da smo pravedni i vjerni, uvijek u sebi nosimo nešto zbog čega trebamo pognuti glavu pred Gospodinom, jer nema čovjeka bez slabosti i grijeha.

Također, nije naše da drugima sudimo i da prstom upiremo u tuđe grijeh, možemo samo u svoje. Ne znamo što tko u sebi nosi, čak i kada smo sigurni u nečije slabosti. Tako je i farizej bio siguran da je on bolji od carinika, pa se ispostavilo da ga je upravo taj stav učinio gorim. Stoga nas Isus poučava da se ostavimo prosuđivanja i osuđivanja drugih, nego u molitvi Bogu otvorimo svoje srce kako bi mogli osjetiti njegovo djelovanje.



Pozivamo vas na **sedmi**

HOLLYWIN

na predstavu o životu

bl. Marije Propetog Isusa Petković
i osnivanju Družbe Kćeri Milosrđa
u izvedbi gostiju iz Blata na Korčuli

STOPAMA LJUBAVI

četvrtak, 31.10.2019.
20 sati

HKC „Bunjevačko kolo“, Subotica

Ulaz slobodan

Prikupljanje dobrotvornih priloga za misije

Gimnazijalci u Italiji i Sloveniji

Maturanti subotičke Gimnazije *Svetožar Marković* početkom listopada išli su na maturalsku ekskurziju, a među njima su bili i učenici hrvatskog odjela. Kako su sami rekli, proveli su pet predivnih dana u Italiji i Sloveniji. Obišli su Trst, Veneciju, Firencu, Pizu, Veronu i Ljubljano, razgledajući prelijepe građevine i šetajući ulicama tradicije. U društvu s prijateljima upoznali su znamenitosti gradova o kojima su dugo samo slušali priče. »U tih pet dana upoznali smo se još bolje i još više se zbližili. I dok smo se, družeći



po sobama hotela, osvrtni na prethodne dane, sprijateljili smo se s vršnjacima i obogatili se šalama koje će nam još dugo ostati urezane u pamćenju i biti one, *samo naše*, šale s ekskurzije uz koje ćemo se i mjesecima kasnije moći smijati dok nas drugi budu pomalo čudno gledali. U tih pet dana provedenih s prijateljima stvorili smo prelijepe uspomene za cijeli život. No, zar nije to i bit ekskurzije?«, napisala je učenica 4. f razreda **Martina Buljovčić**.

Ž. V.

Prošlo je tužnih 8 godina od kako nije više s nama, naša voljena

Valentina Kujundžić – Tina (1992. – 2011.)

Kažu...

»Plać bez suza teško boli!«

To je ona tuga koja nikad ne prođe, nego ostane kao pečat na ono što je bilo i što nikada proći neće.

...ne može se ni isplakati...

...ni zaboraviti...

...a živjeti se mora...

Tvoji: tata Tomica, mama Sandra, brat Dario sa suprugom Ivanom, brat Mateo, sestra Kristina i nećak David.



RECEPT NA TACNI



Bundeva punjena mesom

Bundeva na prozoru, bundeva u cegeru, na tržnici, u marketu, na stolu, u trbuhu. Bundeva miriše, krase izlog, zavodi okusom, zasladauje i postaje glavna tema ovih dana. Jesen nas je zavela više nego ikad, bar mene, i sve je u znaku nje. Torte na rođendanima su u jesenskim bojama, slatki stolovi, bidermajeri na vjenčanjima, bukete na proslavama. Ova godina slavi jesen, a jesen slavi bundevu. Još kad tome dodamo blizinu *Halloweena*, jasno je zašto i na trpezu, u vidu glavnog jela stavljamo bundevu i to s nadjevom.

Potrebno: bundeva od 1,5 kg pogodna za punjenje / 500 g telećeg mesa / 100 g slanine / 200 g svježih gljiva / 5 češnja češnjaka / 2 zelene paprike / 2 mrkve / 1 rajčica / 3 žličice koncentrata od rajčice / 1,5 dcl bijelog vina / maslinovo ulje / papar / sol.

Postupak: Odsjeći poklopac bundeve i izvaditi njenu unutrašnjost. Očistiti je i premazati maslinovim uljem i solju. Bundevu odložiti sa strane i pripremiti nadjev. Na zagrijanom ulju propržiti isjeckanu mrkvu, pa dodati isjeckanu papriku, rajčicu i gljive i pirjati nekoliko minuta. Nakon toga dodati koncentrat od rajčice i naribani češnjak. Nakon kratkog kuhanja dodajte meso koje je samljeveno zajedno sa slaninom. U smjesu naliti vino i dodati sol i papar i ostale začine po potrebi. Kada vino ispari, skloniti smjesu s vatre i njome puniti pripremljenu bundevu. Bundevu poklopiti poklopcem i potpuno zamotati u aluminijsku foliju, te staviti u posudu za pečenje i uliti malo vode na dno. Peći dva sata u pećnici zagrijanoj na 180 stupnjeva nakon čega treba skinuti foliju i zapeći dodatno.

Dodatak: Vrstu mesa i začina birate sami, kao i sve ostale fineze. Ljepota okusa je proporcionalna razini uživanja kuharice, zato samo dobre vibre u kuhinji. Uživajte u svakom trenutku i ne zaboravite začiniti ambijent čašom finog vina. Dobar tek!

Gorana Koporan

Prikazani filmovi u trećem dijelu *Ciklusa hrvatskog filma u Vojvodini*

Portreti ljudske nutrine

Ostvarenja o umjetnosti bila su u fokusu trećega ovogodišnjeg programa u okviru *Ciklusa hrvatskog filma u Vojvodini*. On je ovoga puta bio posvećen filmovima o umjetnosti. U subotičkom Art kinu *Lifka* prikazana su tri filma - jedan igrani i dva dokumentarna.

Emocije – oruđe redatelja

Prvi je prikazan kratki igrani film *Antikvarijat*, redatelja **Silvia Mirošničenka**, koji je ujedno bio i gost večeri. Film govori o starijem bračnom paru koji pozivaju u kuću nepoznatog prolaznika, uvjereni da je riječ o njihovu omiljenom književniku. Kada



gost ode, razočarana žena odluči prodati sve njegove knjige. Većina filmova Mirošničenka, od dokumentarnih do ovoga, najviše je, kaže, fokusirana na portrete ljudi.

»Čak i kada forma nije portretna ona se najviše fokusira na ljude. Mislim da su upravo ljudske sudbine i ljudi nešto što je najfascinantnije u filmu, što gledatelja može dotaknuti. Pogotovo emocije za koje mislim da su nekako najvažnije oruđe filmskoga redatelja. Ali tu mora postojati i balansiranje između emocija i činjenica koje morate reći. Bilo da je to igrani ili kratki igrani film, ili dokumentarni, to balansiranje emocijama mi je nekako najuzbudljivije. Ali pogotovo ljudi. Bilo da su to stvarni ljudi s kojima se radi ili je riječ o glumcima, koji ostavljaju dojam na mene, i to ne samo njihove biografije nego mi je važna i njihova fizionomija, nekakvo zračenje koje mora biti nešto specifično i zanimljivo«, kaže ovaj redatelj.

Etički stav

Mirošničenko je ukazao na jedan specifičan aspekt rada u njegovu području.

»Dok ste još mladi, za dokumentarni film tražite nove teme, istražujete medije i drugu građu. No, kasnije, kada već imate nekakvo iskustvo koje se mjeri godinama, počinje vas kopkati etički stav. Naime, koliko god mi bili ljubazni i pokušavali izvući najviše od humanosti, uvijek je osoba o kojoj je riječ u dokumentarnom filmu na neki način potčinjena. I osjećate se kao netko tko, bit ću doslovan, iskorištava toga čovjeka. I uvijek redatelji pred sobom imaju pitanje jesu li dovoljno humani i jesu li pristupili dovoljno etički u prikazu osobe. Pogotovo ako su to socijalne teme«, kaže on, dodajući kako su neki autori čak i odustali od redateljstva, jer nisu mogli usuglasiti te dvije strane.

Uslijedio je film pod naslovom *Az, Branko pridivkom Fučić*,

redatelja **Bernardina Modrića**. Poetska je to priča o najuglednijem hrvatskom istraživaču glagoljice i freskoslikarstva čija je djelatnost obilježila povijest umjetnosti naših krajeva druge polovice prošloga stoljeća. Njegova istraživanja Bašćanske ploče, Istre i Kvarnera spadaju u vrh znanstvenog istraživanja na području povijesti umjetnosti.

Na koncu je publika imala priliku pogledati dokumentarni uradak *Dragi Vincent* redatelja **Bogdana Žižića**. Film je otkrio vrlo neobičnu duhovnu i slikarsku vezu između hrvatskog slikara **Dragutina Trumbetaša** i glasovitog **Vincenta van Gogha**.

Ciklus hrvatskog filma u Vojvodini održava se u organizaciji Udruge za audiovizualno stvaralaštvo *Artizana* iz Zagreba u partnerstvu sa Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata i uz potporu Hrvatskog audiovizualnog centra, Društva hrvatskih redatelja i Ministarstva vanjskih poslova Hrvatske.

S. Jurić



Bisernica stara 184 godine



Fotografija pred nama svojevrsan je most davne prošlosti i današnjih dana, jer je njezin povod rijetka i vrijedna tamburica – bisernica stara 184 godine koja je u kolovozu ove godine od strane **Paula Katančića**, rođenog Subotičanina koji već godinama živi u Švedskoj, darivana slavonskobrodskom Muzeju tambure. Na fotografiji se pored darivatelja (u sredini, u odijelu s kravatom) nalaze još **Šimo Marić** (drži tamburicu), **Mladen Rakić** (tajnik muzeja), **Damir Butković** (ekspert za tamburice) i **Krešimir Dokuzović** (predsjednik brodske udruge tamburaša).

Rijedak, vrijedan instrument

Prema riječima eksperta Damira Butkovića riječ je o vrlo rijetkom i vrijednom instrumentu čiji je trup izrađen od kornjačinog oklopa i rebrastog javorovog drveta, dok je gornji dio napravljen od smreke sitnog goda. Ukrašena je brojnim detaljima poput sedefa riječnih školjki, intarzija na samom trupu i drugih dodatnih detalja, rad je nažalost nepoznatog majstora danas već pomalo davnih vremena prije gotovo dva stoljeća. Sama tamburica koja je svojevremeno bila izrađena za profesionalnog svirača, bila je u vlasništvu Paulovog oca **Blaška Katančića**, vrsnog tamburaša koji ju je dobio na dar 1920. godine kao 12-ogodišnji dječak, a već tada je imala reprezentativnih 85 godina starosti. Prema riječima njegovog sina Paula, darivatelja ove nesvakidašnje glazbeno-povijesne instrumentalne vrijednosti, njegov otac je naučio svirati tamburu s devet godina, a već s jedanaest je svirao u crkvenom zboru katedrale sv. Terezije Avilske u Subotici.

Vrijedna tamburica je bila nagrada za njegov talent, a darivao ga je vlč. **Ivan Vojnić Tunić**, voditelj crkvenog zbora.

»Uvjeren sam kako je Muzej tambure najvjerodostojnije mjesto za ovaj instrument, a i treba se nalaziti u sigurnoj Republici Hrvatskoj. Vjerujem kako bi ova moja odluka razveselila i moga oca, ali i sve članove obitelji Katančić«, rekao je donator Paul Katančić prigodom svečane primopredaje koja je u kolovozu 2019. godine ovjekovječena potpisom ugovora u kazamatu Tvrđave u Slavonskom Brodu.

Svirala je i kod Haje

Paulov otac Blaško svirao je svojevremeno u tamburaškom orkestru glasovitog subotičkog umjetnika **Pere Tumbasa Haje**, a njezini zvuci doprinosili su jedinstvenom ugođaju majstorske glazbe na ovom narodnom instrumentu. I ta činjenica pridnosi još većoj vrijednosti ovog rijetkog i vrijednog instrumenta, podižući mu materijalnu vrijednost. Prema kazivanju njezinog vlasnika mogao ju je više puta u inozemstvu prodati za izdašne novčane svote, ali ju je ipak želio darovati muzeju koji će na pravi način znati cijeniti njezinu pravu vrijednost.

Na radost svih poklonika tamburaške glazbe, instrument star 184 godine pronašao je svoj trajni dom u kome će biti adekvatno čuvan i dostupan za gledanje. Muzej tambure u Slavonskom Brodu, zahvaljujući nesebičnoj gesti Paula Katančića, postao je bogatiji za još jedan izvanserijski eksponat.

D. P.

Kravata oko vrata

Učenici hrvatskih odjela, pa i vrtićkih skupina, obilježili su 18. listopada – Svjetski dan kravate. Za sve one koji možda ne znaju kravata je dekorativni odjevni predmet koji se nosi oko vrata, provučen ispod okovratnika košulje. Najčešće je nose muškarci, no u novije vrijeme često možete vidjeti i žene s kravatama ili bar ukrasnim vrpcama – rupcima – koje su poput kravate zavezane oko vrata.

Tako su proteklog petka učenici i vrtićanci na svoje »radno mjesto« došli s kravatama oko vrata. Neki od njih bili su i sami »modni kreatori«, te su svoje kravate kreirali na papiru izrezanom u obliku ovog modnog detalja. Možete samo zamisliti kakve su se sve kreacije mogle vidjeti.



O kravati u središtu Subotice

Učenici OŠ *Matija Gubec* iz Tavankuta ove godine odlučili su iz ovoga razloga na kratko napustiti svoju školu i svoje mjesto, te su se tako uputili u sam centar Subotice, gdje su sugrađane upoznali s Danom kravate darujući ih prikladnim darovima.

Na njihovom improviziranom štandu našli su se zanimljivi straničnici za knjige, promotivni letci, košulje s kravatama od papira i čestitke od slame. Naime, po riječima nastavnice hrvatskog jezika i književnosti **Morene Rendulić**, učenici ove škole svake



godine u krugu škole obilježavaju Dan kravate, a sada su htjeli napraviti nešto drugo.

»Ove godine došli smo na ideju izići iz okvira škole i u suradnji s kolegama i učenicima izradili smo letke kojima smo objedinili ono što rade naši učenici i inače. Objedinili smo slamarsku sekciju i Dan kravate. Izdvojili smo zanimljivosti i citate o kravati i zali-



jepili ih na prikladne letke, na kojima je kravata izrađena od slame, a unutra je i kontakt naše škole« kaže, nastavnica Rendulić.

Osim spomenutih reklamnih materijala, pripremili su i QR kodove, te su tako sugrađani mogli pristupiti stranici njihove škole i riješiti kviz o kravati. U ovome zanimljivom projektu sudjelovali su i profesori **Ivana Vuković**, **Josipa Kojić** i **Sanjin Ivašić**.

Povijest

Kravata zapravo i nije samo ukras nego ona predstavlja i slavlje dostojanstva. Ona je izvorni hrvatski proizvod i ima zanimlji-

vu povijest. U početku je kravata bila naziv za rubac oko vrata po kojem su biti prepoznatljivi hrvatski vojnici, koji su se borili u Tridesetogodišnjem ratu pod francuskom zastavom. Ovaj modni detalj izazvao je divljenje kod Parižana, a mladi francuski kralj **Louis XIV.** je počeo nositi kravatu sa svojih 7 godina, još 1646. godine. Odjevni premet – kravatu, Parižani su nosili *a la Croate* (na hrvatski način). Nije trebalo puno vremena da se ova moda proširi po Europi, a kasnije i po cijelome svijetu.

Stoga, kada stavite kravatu, nosite ju s ponosom.

Ž. V.

Sunčana jesen



Jesenski oratorij urodio plodom

Da je jesenski oratorij u župama počeo najbolje znaju djeca koja su već učinila veliki korak i prvi plodovi, baš kao jesenski plodovi, već su vidljivi. U župama sv. Rok i Uskrsnuće Isusovo u nedjelju, 20. listopada, kada je bila misijska nedjelja, nakon



svete mise prodavali su se kolači koje su pripremila djeca s oratorija i žene iz župa. Tako su na ovaj zanimljiv i hvale vrijedan način oni pomogli školovanje svojih vršnjaka. Prikupili su iznos za školovanje dva djeteta u Africi, za cijelu godinu.

Ž. V.



ZOVEM SE: Hana Sič

IDEM U ŠKOLU: OŠ Matko Vuković u Subotici, 4. razred

IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI: idem na folklor

VOLIM: svoju obitelj

NE VOLIM: laž i svađu

U SLOBODNO VRIJEME: crtam stripove

NAJ PREDMET: likovno

KAD ODRASTEM ŽELIM BITI: slikarica



Mijenjam stan u Pančevu, jednosoban od 30 m², III. kat bez grijanja blizu centra za sličan uz morskobalu Istre. Tel: 065/689-35-47.

Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupaone, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupaona) se prodaje ili mijenja za stan ili kuću u Zagrebu (centar). Tel: 024 754760 ili 064 2394757.

Prodajemo lijepu kuću u Subotici, 145 m², dvije terase, dvije garaže, svi priključci, bazen, legalizirano, može zamjena za manji dvosoban stan, plus doplata. Tel: 024-456-12-05.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga. Tel.: +4917621561026 ili 064/1826160.

Prodaje se kuća na kat, plac 650 m², kuća 210 m², velika garaža, kotlarnica, 3 prostorije 5x4, ljetna kuhinja i za ogrjev. Dva trosobna stana – 6 soba, 2 kuhinje, 2 kupaone, 2 ostave, etažno grijanje i plin, KDS, telefon, interfon, parket sobe, pločice ostalo, autobus br. 16 Mali Radanovac, Subotica. Može zamjena po dogovoru. Tel: 061 2323223.

Prodaje se kamionska prikolica registrirana za traktor s atestom 14 t, »Regent« trobrazdni plug, obrtač i sijačica »Olt Gama 18« s lulama 2,25. Tel: 024/532-570.

Prodajem salaš na Mirgeškom putu, 4 km od grada, nova gradnja, sve od čvrstog materijala, trofazna struja, bunar 50 m, dvije kupaonice, tri štale, svinjci, dvije garaže. Tel: 064 247-09-49.

Primam u radni odnos zubnog tehničara s iskustvom u Županji, R. Hrvatska. Smještaj osiguran. Informacije na tel.: 00385-95-366-17-67.

Prodaje se građevinska parcela površine 844 m² za gradnju stambenog objekta, Mali Radanovac, Ulica Heroja Pinkija. Tel: 063/551-871.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel: 025 544-92-20; 064 280-84-32.

Prodaje se kuća na kat s dva trosobna stana, 210 m², plac 650 m², Subotica, Mali Radanovac, s kompletnom infrastrukturom, plinom, dva strujna brojlara legalizirana. Informacije na tel: 024-546-061.

Prodaje se kuća u centru sela Golubinci, Šimanovačka 14, na parceli 796 K. O. Golubinci koja s parcelom 797 čini jednu cjelinu – plac u građevinskom području, ukupne površine 25a i 14m². Dragan 063-509-902.

Prodaje se poljoprivredno zemljište oko 2,5 km južno od sela Golubinci površine 42 a i 73 m², parcela broj 7138 K.O. Golubinci. Dragan 063-509-902.

Prodaje se elevator, plug leopard dvobrazni, špediter, auto lada samara (i krovni nosač i auto prikolica trabanta), motor. Tel: 024/528-682.

Roleri i starinska kolijevka, ormari, kreveti, virangoši, stol, stolice, bunjevačka ruha, marama, pregače i sl. Tel: 024/532-570.

Izdajem apartman u Šantićevoj ulici u Subotici. Tel: 063/865-55-96.

Dvobrazdni plug 14, roleri, bunjevačka ruha, papuče, marama i slično, starinska kolijevka. Tel: 024/528-682.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomesecnog djeteta i pripomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem garsonjeru u centru Subotice. Tel: 065 6081194.

GRAD SUBOTICA GRADSKA UPRAVA TAJNIŠTVO ZA GRAĐEVINARSTVO

Sukladno članku 45. a Zakona o planiranju i izgradnji (*Službeni glasnik RS*, br. 72/09, 81/09-isp., 64/10- odluka US, 24/11, 121/12, 42/13- odluka US, 50/13- odluka US, 98/13- odluka US, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19 i 37/19 – dr. zakon)

o g l a š a v a

RANI JAVNI UVID U POVODU IZRADE

Plana detaljne regulacije parkirališta na km 43+000 s lijeve strane državne ceste I. A reda br. 1, na katastarskoj parceli 8657/3 K. O. Čantavir

Odluka o izradi navedenog plana je objavljena u *Službenom listu Grada Subotice* broj 23/2019.

Rani javni uvid bit će održan od 28. listopada do 12. studenoga 2019. godine radnim danima od 8 do 15 sati u Gradskoj upravi Subotice, Trg slobode 1, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, ured br. 204.

Tajništvo za građevinarstvo, kao nositelj izrade navedenog plana, organizira rani javni uvid u cilju upoznavanja javnosti s općim ciljevima i svrhom izrade navedenog plana, mogućim rješenjima za razvoj prostornih cjelina, mogućim rješenjima za urbanu obnovu, kao i efektima planiranja.

Pozivaju se tijela, organizacije i javna poduzeća koji su ovlašteni utvrđivati uvjete za zaštitu i uređenje prostora i izgradnju objekata da daju mišljenje u pogledu uvjeta i neophodnog opsega i stupnja procjene utjecaja na životni okoliš.

Pravne i fizičke osobe mogu dostaviti primjedbe i sugestije u pisanoj formi Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća (Uslužni centar, šalter 8 ili 9), Trg slobode 1, od 28. listopada do 12. studenoga.

Primjedbe i sugestije pravnih i fizičkih osoba koje evidentira nositelj izrade mogu utjecati na planska rješenja.



Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji VAŽI DO 29. 10. 2019.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo



Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com



HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

SG

internet

već od
649 din



TIPPNET
SUBOTICA
KARAĐORĐEV PUT 2
TEL: 024/555785
WWW.TIPPNET.RS

U Surčinu održana izložba starih ručnih radova

Iz ormara naših baka

U cilju očuvanja kulturne baštine tamošnjih Hrvata, te da se prošla vremena sačuvaju od zaborava, kreativna sekcija Hrvatske čitaonice Fischer iz Surčina drugu godinu zaredom organizirala je izložbu starih ručnih radova koja nosi ime *Iz ormara naših baka*. Prošlogodišnja izložba je trajala jedan dan, a zbog velikog interesiranja članova i posjetitelja ove godine su odlučili da ona traje sedam dana, uz prateći program. Tijekom proteklog tjedna, od 14. do 21. listopada, u prostorijama udruge u Surčinu organizirane su radionice veza, zatim prelo uz vez, priču, pjesmu i šalu, izložba novih radova članova Kreativne sekcije, te kreativna radionica za djecu *Iz mašte u djelo*.

Radionice, prelo...

»Tijekom sedam dana se učilo kako da se prenesu motivi sa šablona na platno, te smo organizirali radionice veza po pismu. Na radionicama su se čitali odlomci iz književnih djela vezanih za ručne radove. Organizirali smo i prelo, kao poziv na slogu, ljubav i poštovanje gdje su se naši sugrađani i ostali gosti družili uz pjesmu, igru i šalu, baš kao što je nekada bilo kada nije bilo televizora, interneta i mobilnih telefona. Čuvajući baštinu, čuvamo ono što jesmo: svoj identitet, kontinuitet i posebnost naroda. Također, čuvanje kulturne baštine potiče poštovanje različitosti i ljudske kreativnosti. Trudimo se da sjećanje nadvlada zaborav«, rekla je voditeljica Kreativne sekcije **Veronika Živanović**.

Izložba u Surčinu bila je prigoda da se šira javnost uvjeri u vrijednost starih ručnih radova koji se u ormarima čuvaju desetljećima. Najveći broj uradaka izložila je **Kata Božinić** iz Surčina.

»Na moju veliku sreću sačuvala sam puno radova od prabake, bake i moje majke. Čuvam nošnju koju je moja majka nosila prije 1941. godine. Po njenom uzoru smo izradile hrvatske nošnje iz Srijema. Također, imam puno starih ručnih radova koji su svi vezeni na platno koje su nekada žene same tkale. Sve ih čuvam u komodi staroj 100 godina koju sam naslijedila od moje bake. Želim mojoj djeci utkati ljubav prema ručnim radovima. Smatram da se oni trebaju sačuvati i da je ova izložba dobar način da našoj djeci ukažemo na njihovu vrijednost, da shvate tu ljepotu, jer mislim da nisu svjesni što imaju«, kaže ona.

Potpora institucija

Potporu za ono što rade članovi surčinske udruge su dobili i od **Darka Sarića Lukendića**, zaduženog za područje kulture u HNV-u.

»Aktivnosti koje Hrvatska čitaonica radi na planu istraživanja i čuvanja od zaborava nošnje koje tradicionalno Hrvati u Srijemu koriste i nose, a koja je gotovo pala u zaborav, je odista značajna za hrvatsku zajednicu na ovim prostorima. Njihova aktivnost na istraživanju i na dokumentiranju, a nadam se i na oživljavanju tih starih zanata je iznimno značajna kako za čuvanje srijemske nošnje Hrvata, tako i za širu hrvatsku zajednicu. Svakako ću ih potaknuti u razgovorima da uspostave komunikaciju s drugim udrugama koje se na sličan način bave čuvanjem i njegovanjem nošnje i zanatskih radova koji su potrebni za izradu nošnje. Mislim da je jako važno pomoći i drugim udrugama koje takve aktivnosti nemaju«, istaknuo je Sarić Lukendić.

Izložbu je posjetio i ravnatelj ZKVH-a **Tomislav Žigmanov**, koji je pohvalio aktivni odnos surčinskih Hrvata spram svoje baštine.

»Ovdje vidimo i više nego hvale vrijedne napore da se baština očuva. Napose kad je u pitanju ruho. Kreativni naponi koji su ovdje vidljivi jeste i trebalo bi biti uzor i svima nama u našim do-



menama rada i u drugim kulturnim prostorima. Ne pristajemo biti pasivni recipijenti sadržaja, nego da kreativnim zahvatima čuvamo tradiciju, obogaćujemo je, pokušamo je unaprijediti i prilagoditi suvremenosti«, poručio je Žigmanov.

Pohvale i zahvalnost za sve ono što rade članovi Hrvatske čitaonice uputio je i veleposlanik Hrvatske **Gordan Bakota**, dodajući da će u svojim projektima imati potporu Veleposlanstva.

S. D.

Marinko Miković, voditelj šahovske sekcije Udruge HAŠK – Zrinjski

Želja nam je osnažiti momčad

Plasman u viši rang natjecanja i uključivanje mladih u rad udruge su naši primarni ciljevi

Udruga HAŠK – Zrinjski broji četrdesetak članova od kojih šahovska sekcija ima osamnaest registriranih članova. Prema riječima našeg sugovornika **Marinka Mikovića**, voditelja ovog sportskog ogranka, taj broj je bio i veći ali su pojedini članovi udrugu napustili zbog odlaska u inozemstvo, dok je nekoliko članova iz zdravstvenih razloga prestalo s aktivnim igranjem. U kraćem razgovoru za naš tjednik postavili smo nekoliko pitanja u svezi djelovanja šahovske sekcije koju uspješno vodi već nekoliko godina.

Kakve su redovite aktivnosti šahovske sekcije Udruge HAŠK – Zrinjski?

Što se tiče naših aktivnosti nastojimo održati njihov kontinuitet jer igrači tijekom tjedna redovito vježbaju, a vikendom igraju ligaške mečeve i turnire. Treninzi se odvijaju od travnja do polovice prosinca, utorkom od 17 do 20 sati.

U kojem se ligaškom rangju trenutačno natječete?

Trenutačno se natječemo u Međuopćinskoj ligi Sjeverna bačka (Mol – Subotica), a igramo turnire po okolnim gradovima i mjestima poput Subotice, Bačke Topole, Bajše, Sente kao i prijateljske susrete sa šahovskim klubovima iz okruženja.

Tijekom proteklih godina aktivnog djelovanja šahovske sekcije (kluba) odigrali ste i brojne gostujuće prijateljske susrete s hrvatskim šahovskim klubovima i udrugama.

Zrinjski je odigrao mnoštvo gostujućih prijateljskih susreta po Hrvatskoj, primjerice protiv šahovskih momčadi iz Vinkovaca, Slavonskog Broda, Osijeka, Pleternice i dr., a ove godine smo gostovali u Belišću i Đakovu gdje smo prisustvovali proslavi Zvone zvona katedrale naše.





Marinko Miković

Koji je najbolji dosadašnji postignuti rezultat?

Najbolji rezultat smo postigli 2016. godine kada smo se plasirali u viši rang natjecanja - Sjevernobačku ligu i u njoj se natjecali dvije godine. Zbog privatnih obveza ključnih igrača, koji nisu mogli više nastupati, preselili smo se u niži rang natjecanja. Na turniru u Pleternici, koji se igrao po švicarskom sustavu od 67 sudionika, osvojili smo peto i deveto mjesto za koje smo bili

darivani prigodnim darom od strane organizatora turnira.

Kako ocjenjujete tekuću natjecateljsku godinu?

Godinu smo završili natjecanjem u Međuopćinskoj ligi u kojoj smo zauzeli peto mjesto u konkurenciji 18 klubova. Ako bude financijskih sredstava, želio bih dovesti još dva jaka igrača i s ovim pojačanjima bi sigurno osvojili prvo mjesto. Sada nam predstoji natjecanje unutar kluba, a koncem godine ćemo se, uz domjenak, okupiti i na skromni način zahvaliti se šahistima što su dali svoj maksimum, kao i svima onima koji su dali svoj doprinos i financijsku potporu. Također bih se ovim putem zahvalio rukovodstvu DSHV-a što nam omogućuju korištenje prostorija za djelovanje našeg kluba.

Kakvi su daljnji ciljevi šahovske sekcije HAŠK – Zrinjski?

Ciljevi ŠK Zrinjski su da se ponovo plasiramo u viši rang natjecanja i da privučemo što više mladih iz naše zajednice. Nastojat ćemo uspostaviti suradnju s novim klubovima u Republici Hrvatskoj, kao i s hrvatskim klubom iz Pečuha (Mađarska), te sudjelovati na još više turnira, naravno ukoliko bude sluha za financijsku potporu od strane naših krovnih institucija.

Godinama ste nesebično aktivni u radu šahovske sekcije i njezinom uspješnom razvijanju. Kako gledate na svoje osobne ambicije u svijetu šaha?

Što se mene osobno tiče ja sam uvijek ambiciozan i nastojat ću još više raditi na unaprjeđenju udruge i ŠK Zrinjski. Svoje znanje želim prenositi na mlađe kadrove i rad na uključenju što više šahista i novih članova. Na ovogodišnjoj Izornoj skupštini jednoglasno sam dobio novi mandat od četiri godine, što sigurno nije slučajno. Ukazano povjerenje ću nastojati, na najbolji način, opravdati i u narednim godinama.

D. P.

POGLED S TRIBINA

Rasipanje

Sustav bodovanja po kojem se za pobjedu dobivaju tri boda a za neodlučeni ishod jedan, favorizira konstantnu igru na pobjedu. Jer skromni bod često je gotovo jednak ničemu tj. rivali u borbi za visoki plasman ili ostanak svojim uspjesima uvećavaju prednost za dva boda. Matematika je vrlo jasna. Mora se stalno pobjeđivati, a po koji poraz i nije toliko strašan. Mnogo je gore igrati pun neodlučenih susreta.

Najbolju ilustraciju ove nepobitne činjenice vezane uz ovakav način bodovanja donosi najsvježiji pogled na prvenstvenu tablicu 1 HNL. Nakon 12 odigranih kola aktualni prvak *Dinamo* se pobjedom protiv *Gorice* (4:2), s 25 osvojenih bodova i utakmicom manje vratio na prvu poziciju, dok je dotad vodeći *Hajduk* nakon remija protiv *Lokomotive* (0:0) i 24 boda na svome ligaškom kontu, pao na drugo mjesto. Žargonski nogometno kazano, momčad iz Splita je u posljednjih pet kola čak tri puta rasipala bodove (3 remija i 2 pobjede) i taj manjak od 6 bodova je *Dinamo* (4 pobjede i 1 poraz) uspješno iskoristio povrativši svoju leadersku poziciju. U trenutačnom ukupnom skoru *Dinamo*, uz susret manje, ima 8 pobjeda, 1 remi i 2 poraza = 25 bodova, dok *Hajduk* uz susret više ima 7 pobjeda, 3 remia i 1 poraz = 24 boda.

I ostala dva pretendenta za najviše pozicije hrvatskom klup-

skom nogometu - *Rijeka* i *Osijek*, imaju tendenciju rasipanja bodova tj. neodlučenih rezultata u susretima koje bi po svom renomeu morali dobiti.

Riječani imaju 4 neodlučena susreta i 1 poraz, dok je *Osijek* posljednjim remijem protiv *Intera* (3:3) konto neodlučenih susreta uvećao na brojku 5 uz 2 poraza. S takvim rasipanjem teško da se može parirati objektivno najjačoj hrvatskoj momčadi i uspješnom sudioniku Lige prvaka, zagrebačkom *Dinamu*. Istina je da modra momčad baš rezultatski ne briljira u ovom prvenstvu, ali marljivo niže pobjede (često puta minimalne) koje donose najvrjedniji plijen od tri boda. A poznato je kako se prvenstvo osvaja upravo pobjedama u susretima koji su »unaprijed« dobiveni, dok rivali upravo na njima kiksiraju i gube već računate bodove.

Hoće li se kontinuirana igra na dvije fronte (plus Kup) u budućnosti odraziti na *Dinamov* prvenstveni učinak ostaje nam vidjeti već u narednim kolima. Naime, hrvatskog prvaka očekuju teški, izlučni dueli protiv *Šahtara*, glavnog rivala za drugu poziciju u skupini. Želi li biti prvak poslije višegodišnje »rezultatske suše«, rasterećen europskih susreta, *Hajduk* bi morao to iskoristiti nizom pobjeda a ne neodlučenih rezultata.

Jer što je neizvjesnija borba za naslov prvaka Hrvatske, to je veći boljitak za hrvatski nogomet.

Ne zaboravimo da u sljedećoj europskoj sezoni 2020./21. Hrvatska ima čak dva predstavnika u kvalifikacijama za Ligu prvaka i tri mjesta u kvalifikacijama Lige Europe.

D. P.

U NEKOLIKO SLIKA

Dan hrvatske zajednice u Srbiji



Iz Ivković šora



Starina

Piše: Branko Ivković

Faljni, čeljadi moja. Jevo ja uranio, ponamirivo... Ta, sve sredio kako Bog zapovida i baš sam niki ispo jutros vridan. Sidim ode kod mene na šamadli u ambetušu, čekam kafu i ovu moju dvojcu pajtaša da dođu, a oni niki kasne. Ko Bog im snašice legle na gaće, smijem se u sebi. Ta, tako se kadgod kazlo kad je kogod zaspo i okasnio s jutrošnjim poslom. A zna se da naš paorski, salašarski poso je uvijek vičan, ni sride ni petka a ni subate ni nedilje. Uvijek borme triba posređivat, josag ide i petkom i svecem. Sidim ja tako i gledim u ovu moju šamedlu, na njoj još ima i »kljun« sa strane zakovan u sidačku. To vam je ono priko čega se vuko klip kad su se kadgod mrvili kuruzi, prija ovi »oferki«, mašina na ajto. Skupila se čeljad iz šora, borme i po sedam-osam pa se lipo silo na vake šamadle ukrug, divanilo se i mrvilo, na porob, tj. na taj »kljun«, on je bio gvozden. Pravili ga kovači, pa još ga i malkoc nazubali da lakše keča zrna kuruza s čutke. E, to su bila vrimenta. Borme su čeljad bila složnija, veselija; svako veče se išlo jedno kod drugog poraditi taj sporan i dosadan poso, a u tim se i družilo, malo počastilo, već sve zavisi koje je dobo bilo: jal voćom, jal kokicama, jal već so tim šta je ko imo pripravljen na salašu. Ni se gledalo ko je kaki, kako dotiran, jel zakrpljen jedared jel dvared, a najviše je bilo taki. Svit je ondak bijo puno srićniji, zadovoljniji, radilo se na salašu, žene su se starale o piležu, novci od pileža su obavezno išli njima. Ne daj, Bože, da je koji muški ukućan to uzo! Bio bi od svec šora ismijan i istarman. A one su vridno to šproveale i mećale na kako misto jal čupicu, jal digod u čistu sobu pa kad nakupe, a uvijek je to bila jesen, odu lipo kod refeša pa kupe svile jal kakog štofa za ruva, a i darivalo se dicit, snajama, snašicama. Kad se kupilo, nosilo se sabovkama da se sašiju suknje, ruva, leveši i keceljci. Samo sam se nasmijo onako za se, sitio sam se kaka je naša soba izgledala. Moja je mater bila sabovka, na sve strane navišani ruva polugotovi i tek iskrojani i ufircani... A bačo su obavezno kupovali divojkama i snajama papuče, lipe, šlingovane, rađene a kožne ženi. E, tako je kadgod bilo. To je naša starina, čeljadi moja, i nikad nećemo, barem mi ode u Ivković šoru i drugim našim šorovima, to zaboravit. Zabadavad nama nameću ovu novu »modu«. Ha, kad sam spominio, moram se smijati: niki dan sam u varoši naišo na jednog u nikim cipelama zašiljatim kugod da i skinio s Kerempuha, a još s tim i boja njim kugod pomorandža, i to vidna, još zelena. Pa sad kažite vi sami di nije bila lipča kadgodašnja kožna čizma, ućatlajisana da se mož na nju ogledat neg ove sadašnje komendije. Al, ajd. Kažu da svit ide naprid, da ne triba gledat na starinu. Ja vam opet niki gustiram da se starina ne smi zaboravit; ona nas je održala na ovim svitu i med ovim svitom, stotinama lita se š njom dičimo i borme je se nećemo tako lako odreć, to vam Braniša garantuje odaleg sa salaša. Neg, evo idu ova dvojca. Ajd, zbogom.

Bać Ivin štodir

Najviše triba nima što trču za fodbalom



piše: Ivan Andrašić

Bać Iva ope kuburi sa spavanjem. Njegova sinoć ošla u njeznu fabriku, ve nedilje radi priko noći. Lego rano. Baš bijo drimav, al ščim se pokrijo dunjom, ošo mu san sa očiju. Vrtošijo se dugo, vada prošlo i po noći ka zaspo. Tako i jutros. Otvorijo oči, još se ni pitlovi nisu čuli. Svaj moka, ko da spavo u vode. Nos mu zapušit, a ništa ga i u grlu greca, ko da ima šaku čičaka. Znade da više neće moć zaspat. Digo se, sijo za sokočalo i zapalijo ga. Bolje da i ni, imo bi manje jida. Prvo što vidijo, umrlo no dite o tričetiri godine, što se za njegovu aperaciju skupljali novci priko telefona. Istina, skupilo se, al se i oteglo, pa bilo kasno. A država za maloga anđela ni imala. Ko ni za ne male anđele što poumirali pri njega. Ni imala, jal ni tila dat. Oma zotim naj što gazduje novcima obnarodovo koliko u posljednji godinu dana ta ista država dala jednima, a koliko drugima što se fodbaluju. Njima triba, sami zaradit ne možu, a fodbalovali bi se po Evrope. I jedni i drugi nadovađali iz bila svita ni što trču za fodbalom, u ve države ji kanda sve manje. A što najgorje, dovedu take što nikomu drugomu ne tribu. A ni taki ne koštu malo, jal se možda, nuž nji još kogod malo... ma, šta tu sto, baš mu briga za fodbal. Još ni zaboravijo, ne tako davno, vaj što gazduje novcima, obnarodovo i koliko poreza oprostili nomu kikatomu što ima njegovu televiziju, pa mu napravili i opravili sve što triba zone što se dannoć svađu i ne samo svađu, neg i svašta sramocki radu i divanu. Eto, za sve imu novaca, samo za male anđele nemu. Ni bać Iva zaboravijo ni koliko su podavali crkve, ni koliko su podavali i ka gorila na velika katedrala u Francuske, ni koliko podavali koikaki pomoći za svoj svit u drugima državama... a taj svit, ope, kaže da nikaku pomoć ni vidijo, da nestala dok ni došla do nji. Pa, misli se, ako već odvud poslani, ti novcu nikud i morali otit, jedino se nikada ni obnarodovalo kud. Eto, za sve se imalo, za male anđele ni. Ni bać Iva zaboravijo ni kako najštosezasvepita još lane obnarodovo da će reskirat kamaru novaca i širom države napraviti tris fodbala, pa će se mladi imat di okupljat. Jedino ne sapi da mladi iz ve države sve više bižu. A i kako ne bi, šta će jim novi fodbali dok jim dica u škula ne smiju pit vodu, kažu zaražita, dok u ajzlama moru čučnit ko kadgoda njevi prandide, jal nema novaca za napraviti bolje. E, opet se misli, vaj što gazdujewe novcima svašta već obnarodovo, al možda on baš ni ne gazduje novcima, nego samo koišta obnaroduje. Ne bi do ruku u vatru da i tu ne gazduje najštosezasvepita. Prezniyo se, već se polako bili dan. Gleda na sate, brzo će i njegova. Za dram otrnijo sokočalo, zapalijo radijon i potpalijo pećicu u kujne. Skuvo je čaj i pripravijo fruštuk. Na radijONU divanu drugače neg što pročito na sokočalu. Nogaštosezasvepita samo falu, za sutra svašta obećavu. A anđelića nisu ni spomenili.

NARODNE POSLOVICE

- Tuđe ne diraj, a svoje čuvaj.
- Čuvaj se tihe vode i psa koji šuti.
- Drugom često opraštaj, sebi nikad.
- Vuk na vuka ni u toru neće, a kamoli brat na brata svoga.

VICEVI, ŠALE...

Razgovaraju dva prijatelja:

- Bojiš li se ti svoje žene?
- Što se imam bojat... Oprao sam suđe, obrisao prozore, raširio rublje, sve pomeo...

Pita Perica oca:

- Tata, mogu večeras uzeti tvoj auto?

A otac će:

- Za što ti noge služe?
- Pa, lijeva za kvačilo, a desna za gas.

Žena vozila prebrzo i zaustavi je prometni policajac. Kaže joj:

- Molim vas vozačku i prometnu.

Žena zavapi:

- Joj nemoj te, molim vas, ja sam učiteljica.
- Uuu odlično, dugo sam ovo čekao. Sad ćete za kaznu napisati tisuću puta »Nikad više neću voziti brzo«.

Vremeplov – iz naše archive

Tamburaši HKPD-a *Tomislav* iz Golubinaca
2003.



PETAK 25.10.2019.



06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:20 Žrtve ljubavi
11:10 Ekumenizam i religije
12:25 Karipski cvijet
13:15 Dr. Oz
14:00 Normalan život
14:50 Popuna
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:46 Korak do neba
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Neogreničena moć, američki film
22:10 5.com s Danielom: Rade Šerbedžija i Damir Urban, zabavni talk show
23:05 Dnevnik 3
23:40 Zaraza, američko-arapski film
01:25 Sutkinja Rebecca, serija
01:46 Anđeo iz pakla, serija
02:07 Dr. Oz
02:47 Dnevnik 3
03:13 Divlji dupini, film
04:03 Voli me zauvijek
04:48 Dnevnik 2
05:30 Karipski cvijet



05:20 Kultura s nogu
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji, animirana serija
10:05 Plesna akademija
10:30 Vučja krv
11:05 Psi, ta izvanredna bića: Zagonetno blagotvorni, dokumentarna serija
11:35 Heartland
12:30 Svijet vrtlara
13:00 Lyndey Milan i tajne ljetne kuhinje, dokumentarna serija
13:30 Profesorica glazbe, američki film
15:00 Pogrančne rijeke: Prut - od Karpatu do Dunava, dokumentarna serija
15:52 Cesarica - HIT rujan
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Divlji dupini,

dokumentarni film
17:37 Luda kuća
18:15 Kuhan i pečen
19:05 Cesarica - HIT rujan
19:07 Gladijatorska akademija, crtana serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Noć na Zemlji: Afrika, dokumentarna serija
21:00 Vera
22:40 Nedužan, serija
00:25 Profesorica glazbe, američki film
01:50 Noćni glazbeni program

SUBOTA 26.10.2019.



06:40 Klasika mundi: 12. Zagrebački međunarodni festival komorne glazbe
07:55 Slomljena strijela, američki film - ciklus klasičnog vesterna
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
11:10 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira
13:15 Zdrav život
13:40 Bajkovita Hrvatska:
13:55 Zajedno u duhu
14:30 Prizma, multinacionalni magazin
15:20 Istrage prometnih nesreća
15:50 Agenda: Svijet, vanjskopolitički magazin
16:25 Potrošački kod
17:00 Vijesti u 17
17:20 Manjinski mozaik: Po vlastitom kroju
17:40 Lijepom našom: Trilj 2
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 Ljubimica Amerike, američki film
21:50 Talac, američki film
23:45 Dnevnik 3
00:30 Sedam, američki film - Ponoćni film
02:30 Dnevnik 3
03:33 Voli me zauvijek, telenovela
04:18 Normalan život
05:08 Skica za portret
05:18 Dnevnik 2
06:00 Veterani mira
06:45 Prizma, multinacionalni magazin



05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji
09:27 Profesor Baltazar
09:39 Juhuhu
09:40 EBU drama: U šumi
09:55 Sölden: Svjetski skijaški kup - veleslalom
11:05 Ovo je umjetnost
11:55 Cesarica - HIT rujan
12:00 Vrtovi razni: Veliki i mali, dokumentarna serija
12:50 Sölden: Svjetski skijaški kup - veleslalom
13:50 Auto Market
14:25 Vera
16:00 Regionalni dnevnik
16:38 Kauboji, hrvatski film
18:30 Odbrojanje do Tokija
19:00 Inspektor Gadget, crtana serija
19:15 Glazbeni Top20
20:05 Dinastije: Afrički divlji pas, dokumentarna serija
20:55 Neobični planet: Postanak, dok. serija
21:40 Tajna Dakse, dokumentarni film
22:35 Nedužan, serija
00:15 Uvijek je sunčano u Philadelphiji
00:45 Noćni glazbeni program
--- POMAK SATA

NEDJELJA 27.10.2019.



07:50 Volimo se, američki film - Zlatno doba Hollywooda
09:50 Biblija
10:00 Slavonski Brod: Dan reformacije - bogoslužje, prijenos
11:08 Pozitivno
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Pula: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:01 Road Less Traveled, američki film
16:30 Mir i dobro
17:00 Vijesti u 17
17:20 Bajkovita Hrvatska:
17:36 Volim Hrvatsku
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 "Ko te šiša
20:40 Najveće svjetske fešte
21:40 Priča o Bogu s Morganom Freemanom
22:35 Dnevnik 3
23:15 Volimo se, američki film - Zlatno doba Hollywooda
01:15 Nedjeljom u dva

02:10 Dnevnik 3
02:43 The Beatles: Eight Days a Week, glazbeno-dokumentarni film
04:28 Priča o Bogu s Morganom Freemanom
05:18 Dnevnik 2
06:00 Skica za portret
06:05 Pula: More



06:05 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji
08:30 Luka i prijatelji: Osjetila
09:00 Grantchester
09:45 Cesarica - HIT rujan
09:50 Sölden: Svjetski skijaški kup - veleslalom
11:01 Tko ubija u Brokenwoodu?
12:30 Lidijina kuhinja
12:55 Sölden: Svjetski skijaški kup - veleslalom
13:50 Sjedni, odličan
14:40 Klub 7
15:35 Viktorija
16:25 Magazin LP
16:55 Košarka, PH: Split - Zadar, prijenos
18:55 Željko Bebek, snimka koncerta
20:05 Jackie Brown, američki film - Filmovi s 5 zvjezdica
22:40 Medici, gospodari Firence, serija
23:35 Graham Norton i gosti
00:20 The Beatles: Osam dana u tjednu - Godine turneja, glazbeno-dokumentarni film
02:06 Noćni glazbeni program

PONEDJELJAK 28.10.2019.



06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Žrtve ljubavi, telenovela
11:12 Treća dob
12:00 Dnevnik 1
12:25 Karipski cvijet, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:05 Plodovi zemlje
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Korak do neba

17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
18:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Apsurdistan: Moja općina, dokumentarna serija
21:00 Bajkovita Hrvatska:
21:10 Svećenikova djeca, dramska serija
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Romano Bolković - 1 na 1, talk show
00:10 Agenda: Svijet, vanjskopolitički magazin
00:40 Sutkinja Rebecca, humoristična serija
01:01 Anđeo iz pakla, humoristična serija
01:22 Dr. Oz
02:07 Dnevnik 3
02:33 Rođeni buntovnici: Igra parenja, dokumentarna serija
03:23 Bijela robinja
04:08 Voli me zauvijek
04:53 Skica za portret
05:08 Dnevnik 2
05:50 Karipski cvijet



05:00 Peti dan
06:00 Ekumenizam i religije
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji
10:05 Plesna akademija
10:30 Vučja krv
11:05 Sjedni, odličan
11:35 Heartland
12:25 Svijet vrtlara
12:55 Lyndey Milan i tajne ljetne kuhinje, dokumentarna serija
13:30 Neko novo svjetlo, njemački film
15:00 Pogrančne rijeke: Tana - prirodni raj polarnoga kruga, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Rođeni buntovnici: Igra parenja, dokumentarna serija
17:40 Auto Market
18:10 Dokumentarna emisija/film - kratka forma
18:20 TV Bingo
19:00 Gladijatorska akademija, crtana serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Stadion
21:00 13 minuta, njemačko-talijanski film
22:50 Amerikanci
23:45 Nijanse plave
00:35 Neko novo svjetlo, njemački film
02:05 Noćni glazbeni program

UTORAK 29.10.2019.



06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Žrtve ljubavi
11:12 Glas domovine
11:59 Dnevnik 1
12:24 Karipski cvijet
13:14 Dr. Oz
14:04 Znanstveni krugovi
14:29 Zdrav život
14:59 Dobar dan, Hrvatska
15:54 Korak do neba
16:59 Vijesti u 17
17:19 Kod nas doma
18:09 Potjera
18:59 Dnevnik 2
19:46 Tema dana
20:04 U svom filmu: Pete Radovich
20:59 Klub 7
21:59 Otvoreno
23:24 Hrvatska za 5
00:14 Sutkinja Rebecca, humoristična serija
00:35 Anđeo iz pakla, serija
00:56 Dr. Oz
01:41 Dnevnik 3
02:07 Rođeni buntovnici: Rat gladi, dokumentarna serija
02:57 Bijela robinja
03:42 Voli me zauvijek
04:27 Glas domovine
04:52 Skica za portret
05:07 Dnevnik 2
05:49 Karipski cvijet



05:00 Izvan formata
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji
10:05 Plesna akademija
10:30 Vučja krv
11:35 Heartland
12:17 Bratići na tajnom zadatku
13:02 Lyndey Milan i tajne ljetne kuhinje
13:30 Studentica surogat-majka, kanadski film
15:00 Pograniczne rijeke: Odra - od izvora do ušća, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Rođeni buntovnici: Rat gladi, dokumentarna serija
17:40 Luda kuća
18:20 Najveće svjetske fešte
19:10 Gladijatorska akademija, crtana serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Kuhan i pečen
21:00 Sve što vole mladi, film
22:40 Amerikanci
23:35 Nijanse plave
00:25 Studentica surogat-majka, kanadski film
01:50 Noćni glazbeni program

SRIJEDA 30.10.2019.



06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Žrtve ljubavi
11:12 Eko zona
12:00 Dnevnik 1
12:25 Karipski cvijet
13:15 Dr. Oz
14:05 Potrošački kod
14:30 Pogled preko granice - Hrvati u BiH

15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Korak do neba
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 Kultura s nogu
20:36 Destinacija: Hrvatska, emisija o turizmu
21:03 Mijenjamo svijet: Druga strana luksuza, dokumentarni film
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:23 Henrik i Ana - Ljubavni par koji je promijenio povijest, dokumentarna serija
00:08 Sutkinja Rebecca, humoristična serija
00:29 Anđeo iz pakla, serija
00:50 Dr. Oz
01:35 Dnevnik 3
02:01 Rođeni buntovnici: Opstanak
02:51 Bijela robinja
03:36 Voli me zauvijek
04:21 Kultura s nogu
04:51 Reprizni program
05:08 Dnevnik 2
05:50 Karipski cvijet



05:15 Što je klasik?
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji, animirana serija
10:05 Plesna akademija
10:30 Vučja krv
11:05 Luka i prijatelji: Igračke
11:35 Heartland
12:25 Bratići na tajnom zadatku

13:30 Neostvoreni poljubac, kanadski film
15:00 Dva-tri dana u gradu: Bruxelles, serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:44 Rođeni buntovnici: Opstanak, serija
17:39 Luda kuća
18:16 Kuhan i pečen
19:06 Gladijatorska akademija, crtana serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Kuhan i pečen
21:00 Kockar, američki film
22:50 Amerikanci
23:45 Nijanse plave
00:35 Neostvoreni poljubac, kanadski film
02:00 Noćni glazbeni program

ČETVRTAK 31.10.2019.



06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Žrtve ljubavi, telenovela
11:10 Mrtva noć, emisija pučke i predajne kulture
12:00 Dnevnik 1
12:25 Karipski cvijet
13:15 Dr. Oz
14:05 Hrvatska moj izbor Eugen i Hrvoje
14:30 Prometej
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Korak do neba
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 Tko želi biti milijunaš?
21:00 Puls
22:00 Otvoreno

22:50 Dnevnik 3
23:25 91%: Film o oružju u Americi, dokumentarni film
00:20 Sutkinja Rebecca, humoristična serija
00:41 Anđeo iz pakla, serija
01:02 Dr. Oz
01:47 Dnevnik 3
02:13 Moja ovčarka i ja, dokumentarna serija
03:03 Bijela robinja, telenovela
03:48 Voli me zauvijek
05:03 Reprizni program
05:10 Dnevnik 2
05:52 Karipski cvijet



05:20 Knjiga ili život
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji
10:05 Plesna akademija
10:30 Vučja krv
11:05 Pozitivno
11:35 Heartland
12:25 Bratići na tajnom zadatku
13:30 Dobra vještica i obiteljsko stablo, američki film
15:00 Dva-tri dana u gradu: Barcelona
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Moja ovčarka i ja, dokumentarna serija
17:40 Luda kuća
18:20 Kuhan i pečen
19:10 Gladijatorska akademija, crtana serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Kuhan i pečen
21:00 Sokol ga nije volio, hrvatski film
22:31 Amerikanci
23:26 Nijanse plave
00:16 Dobra vještica i obiteljsko stablo, američki film
01:41 Noćni glazbeni program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata. Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT 1 utorkom od 11.10 sati. Radijski program *Glasi Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelom svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 i utorkom u repriznim terminima u 3.05 i 20.15 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 21.05, koju prenosi i Prvi program Hrvatskog radija.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice*, na valovima Radio Bačke (99,1 Mhz) emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio *Fortuna*, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati. Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

Tri starice Slavonije

Vrijeme je za izabrati jesenske destinacije. *Jesen u New Yorku*, jer tako kaže film, ili jesen na Staroj planini, jer smo se u to uvjerali, ili nešto sasvim treće. Zov prirode je u jesen, čini mi se, najglasniji. Boje vrište i ovo bablje ljeto pojačava sve tonove. Ne postoji šansa da vas izlazak na planinu ne relaksira i da ćete biti uskraćeni za užitak. Jesen slave filmovi, o njoj pjesme pjevaju dunjama, ona miriše na romantiku, ima zvuk lišća i miris vjetra u kosi.

Najljepša jesen koja je meni u sjećanju je ona koju sam doživjela na Staroj planini. No, o njoj sam brojne zapise napisala, pa se ne bih ponavljala, ali ću je spomenuti, jer je ovih dana često u vijestima zbog njene situacije s hidroelektranama. Posljednja od vijesti je i vijest o posjetu čuvenog glazbenika *Manu Chao*, koji je svojim posjetom dao podršku mještanima, borcima i čuvarima rijeka od mini-hidroelektrana. Nadam se da je ova gesta uspjela doprijeti do nekoga bitnog, tko se pita i tko može utjecati na ovakva stradanja prirode. Ovo skretanje s glavne teme i našeg ovotjednog putovanja koristim kako bih, tko zna koji put, izrazila revolt prema ljudskom sebičnom, nepromišljenom i oholom odnosu prema prirodi.

Lokacija kroz čije ćemo opalo lišće provući jesenske teme i čijim ćemo bojama ukrasiti svoje lice na fotografijama su slavonske planine, što i ne čudi, jer smo proteklog tjedna dotaknuli ovu lokaciju pričom o Papuku. E pa, Papuk je samo jedna od tri najstarije planine Slavonije i danas u priču uvodimo Psunj i Krndiju.

Psunj

Psunj je planina u jugozapadnoj Hrvatskoj, a od tri pobrojane ljepotice vrijedi za najvišu u Slavoniji. Njezin najviši vrh je Brezovo polje, visine 985 metara. Kada je izlet na ovaj vrh u pitanju, ima par »za i protiv« koji bi se mogli skupiti u sljedeće: 14 km duga staza, opasnost od mina i divljači, dobra markacija, s vrha nema panoramskog pogleda, ali zato duž staze u nekoliko navrata ima pogleda od kojih zastaje dah i

za šest sati uživat ćete u stazi Strmac – Gradina – Brezovo polje – Božikovac – Strmac. Druga stavka koja se nameće kod spomena Psunja je svakako Omanovac, čiji se izletnički centar ugnijezdio na najljepšem dijelu ove planine. Nevjerojatan pogled na Lipik, Pakrac i Slavoniju dugo ćete pamtit, pogotovo kad jesen umiješa prste. Sam planinarski dom koji se ovdje nalazi proglašen je najboljim planinarskim domom u 2014. godini u cijeloj Hrvatskoj, pa možete i spavati u prirodi. Biciklizam, odbojka, paragliding, nogomet, 3D streličarstvo i pješčenje samo su neke od aktivnosti koje imate na izboru. Nekako mi je uvijek omiljeno pješčenje na ovakvim mjestima.

Krndija

Krndija je gora u Slavoniji i nalazi se istočno od Papuka. Njezin najviši vrh nalazi se na 790 metara nadmorske visine i zove se Kapovec, mada je na nekim kartama označen i kao Kapavac. Što više čitam o njemu, sve više mislim da je cijela priča oko starih planina i vrhova Slavonije zapravo ovdje počela. Upravo u sastavu Krndije su najzastupljenije metamorfne stijene nastale prije 300 milijuna godina, pa i više. Zaista staro zvuči, mada mi nikada nije dovoljno jasno to s određivanjem starosti stijena koja odlazi milijunima godina unatrag. Ali to je valjda kao i s beskonačnosti kozmosa, mislim.

Obuzela me je želja vikend provesti u nekom od planinarskih domova Slavonije, a znam i u kojem. Mislim da je ovo idealno razdoblje za bolje spoznati ovo područje. Ako niste pronašli ništa interesantno u mojim prijedlozima, sigurno ćete u nekoj od 67 pješačkih staza Požeška gora, Papuk, Dilj, Krndija i Psunj naći užitak i spoznati Slavoniju na točki koja je viša od predrasude o nepreglednoj ravnici.

Gorana Koporan





RADIO MARIJA

NOVI SAD	90,0 MHz
SUBOTICA	90,7 MHz
SOMBOR	95,7 MHz
VRDNIK	88,4 MHz
NIŠ	102,7 MHz
LESKOVAC	107,4 MHz

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1300 dinara
☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 75 eura
☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
 Ulica i broj: _____
 Mjesto i zemlja: _____
 Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
- * Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: OTPVRS22
 VOJVOĐANSKA BANKA
 AD MS FIL. SUBOTICA
 IBAN: RS35325960160000218862
 NIU Hrvatska riječ,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
 NIU »Hrvatska riječ«,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II,
 24000 Subotica
 Uplatu izvršiti na broj žiro računa
 325950060001449230

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
 Hvala na razumijevanju.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE



JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
 ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
 DEŽURSTVO 0-24 SATA



XVIII. DANI HRVATSKE KNJIGE I RIJEČI

dani Balinta Vujkova
23. – 27. X. 2019.

MULTIMEDIJALNA VEČER

petak, 25. 10. 2019. u 19 sati

Velika vijećnica Gradske kuće Subotica

DODJELA NAGRADE HRVATSKE ČITAONICE
ZA ŽIVOTNO DJELO NA PODRUČJU KNJIŽEVNOSTI
književniku MIRKU KOPUNOVIĆU (Subotica)



DODJELA NAGRADA Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata:
„EMERIK PAVIĆ“ za najbolju knjigu u 2018. godini
TRIJEVALNA NAGRADA „TOMO VEREŠ“ za najbolju knjigu
u području znanosti i publicistike 2016. – 2018.

Posebni gosti:

Akademski zbor Učiteljskog fakulteta u Zagrebu
/Program: glazbeno-scensko djelo TAJNE S TAVANA/



Suorganizatori: Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Gradska knjižnica Subotica
Hrvatsko nacionalno vijeće, Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj

Program podržali:

Ministarstvo kulture i informiranja Republike Srbije, Grad Subotica, Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske,
Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Beogradu, Hrvatsko nacionalno vijeće, Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne
manjine – nacionalne zajednice, Pokrajinsko tajništvo za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama